

**Llei 30/1992
de règim jurídic de
les administracions
públiques i del
procediment
administratiu comú**

Col·lecció «Quaderns de Legislació», 4

**LLEI 30/1992, DE 26 DE NOVEMBRE,
DE RÈGIM JURÍDIC DE LES ADMINISTRACIONS
PÚBLIQUES I DEL PROCEDIMENT
ADMINISTRATIU COMÚ**

8a edició

Barcelona, 2007

Generalitat de Catalunya
**Escola d'Administració Pública
de Catalunya**

Biblioteca de Catalunya. Dades CIP:

Espanya

[*Ley 30/1992, de 26 de noviembre, de régimen jurídico de las administraciones públicas y del procedimiento administrativo común. Català*]

Llei 30/1992, de 26 de novembre, de règim jurídic de les administracions públiques i del procediment administratiu comú — 8ª ed. (Quaderns de legislació; 4)

Inclou annex amb la part expositiva i disposicions addicionals, transitòries, derogatòria i final de la Llei 4/1999, de 13 de gener, de modificació de la Llei 30/1992

Índex

ISBN 978-84-393-7441-1

I. Escola d'Administració Pública de Catalunya II. Títol III. Títol: Col·lecció: Quaderns de legislació; 4

1. Dret administratiu — Espanya 2. Procediment administratiu — Dret I legislació — Espanya

342.9 (460) (094.5)

© 1995, Escola d'Administració Pública de Catalunya

Traducció: Pere Torra i Pla. Actualitzacions extretes del suplement català del BOE.

Índex analític: Xavier Bernadé i Carmina Llumà, amb la col·laboració d'Ignasi Vendrell

8a edició: maig de 2007

Tiratge: 3.000 exemplars

ISBN: 978-84-393-7441-1

Dipòsit legal:

Fotocomposició:

Anglofort, SA - Rosselló, 33 - 08029 Barcelona

Impressió:

Gràfiques Pacífic - Antoni Bori, 37 C - 08918 Badalona

SUMARI

ÍNDIX SISTEMÀTIC	5
LLEI 30/1992, DE 26 DE NOVEMBRE, de règim jurídic de les administracions públiques i del procediment administratiu comú (modificada per la Llei 4/1999)	13
ANNEX: Part expositiva i disposicions addicionals, transitòries, derogatòria i final de la Llei 4/1999, de 13 de gener, de modificació de la Llei 30/1992	122
ÍNDIX ANALÍTIC	137

ÍNDIX SISTEMÀTIC

Exposició de motius

Títol preliminar Àmbit d'aplicació i principis generals

Art. 1. Objecte de la Llei	Art. 3. Principis generals
Art. 2. Àmbit d'aplicació	

Títol I Les administracions públiques i les seves relacions

Art. 4. Principis de les relacions entre les administracions públiques	Art. 7. Plans i programes conjunts
Art. 5. Conferències sectorials i altres òrgans de cooperació	Art. 8. Efectes dels convenis
Art. 6. Convenis de col·laboració	Art. 9. Relacions amb l'Administració local
	Art. 10. Comunicacions a les Comunitats Europees

Títol II Òrgans de les administracions públiques

Capítol I
Principis generals i competència	Art. 12. Competència
Art. 11. Creació d'òrgans administratius	Art. 13. Delegació de competències
	Art. 14. Avocació
	Art. 15. Encàrrec de gestió

- Art. 16. Delegació de signatura
Art. 17. Suplència
Art. 18. Coordinació de competències
Art. 19. Comunicacions entre òrgans
Art. 20. Decisions sobre competència
Art. 21. Instruccions i ordres de servei

Capítol II

Òrgans col·legiats

- Art. 22. Règim

- Art. 23. President
Art. 24. Membres
Art. 25. Secretari
Art. 26. Convocatòries i sessions
Art. 27. Actes

Capítol III

Abstenció i recusació

- Art. 28. Abstenció
Art. 29. Recusació

Títol III

Les persones interessades

- Art. 30. Capacitat d'actuar
Art. 31. Concepte de persona interessada
Art. 32. Representació
Art. 33. Pluralitat de persones interessades
Art. 34. Identificació de les persones interessades

Títol IV

L'activitat de les administracions públiques

Capítol I

Normes generals

- Art. 35. Drets dels ciutadans
Art. 36. Llengua dels procediments
Art. 37. Dret d'accés a arxius i registres
Art. 38. Registres
Art. 39. Col·laboració dels ciutadans
Art. 40. Compareixença dels ciutadans
Art. 41. Responsabilitat de la tramitació

- Art. 42. Obligació de resoldre
Art. 43. Silenci administratiu en procediments iniciats a sol·licitud de l'interessat
Art. 44. Falta de resolució expressa en procediments iniciats d'ofici
Art. 45. Incorporació de mitjans tècnics
Art. 46. Validesa i eficàcia de documents i còpies

Capítol II	Art. 48. Còmput
Termes i terminis	Art. 49. Ampliació
Art. 47. Obligatorietat de termes i terminis	Art. 50. Tramitació d'urgència

Títol V

Les disposicions i els actes administratius

Capítol I	Art. 58. Notificació
Disposicions administratives	Art. 59. Pràctica de la notificació
Art. 51. Jerarquia i competència	Art. 60. Publicació
Art. 52. Publicitat i inderogabilitat singular	Art. 61. Indicació de notificacions i publicacions
Capítol II	Capítol IV
Requisits dels actes administratius	Nul·litat i anul·labilitat
Art. 53. Producció i contingut	Art. 62. Nul·litat de ple dret
Art. 54. Motivació	Art. 63. Anul·labilitat
Art. 55. Forma	Art. 64. Transmissibilitat
Capítol III	Art. 65. Conversió d'actes viciats
Eficàcia dels actes	Art. 66. Conservació d'actes i tràmits
Art. 56. Executivitat	Art. 67. Validació
Art. 57. Efectes	

Títol VI

Disposicions generals sobre els procediments administratius

Capítol I	Capítol II
Iniciació del procediment	Ordenació del procediment
Art. 68. Classes d'iniciació	Art. 74. Impuls
Art. 69. Iniciació d'ofici	Art. 75. Celeritat
Art. 70. Sol·licituds d'iniciació	Art. 76. Compliment de tràmits
Art. 71. Esmena i millora de la sol·licitud	Art. 77. Qüestions incidentals
Art. 72. Mesures provisionals	
Art. 73. Acumulació	

Capítol III
Instrucció del procediment

Secció 1^a
Disposicions generals
Art. 78. Actes d'instrucció
Art. 79. Al·legacions

Secció 2^a
Prova
Art. 80. Mitjans i període de prova
Art. 81. Realització de la prova

Secció 3^a
Informes
Art. 82. Petició
Art. 83. Evacuació

Secció 4^a
Participació de les persones interessades
Art. 84. Tràmit d'audiència
Art. 85. Actuació de les persones interessades
Art. 86. Informació pública

Capítol IV
Finalització del procediment

Secció 1^a
Disposicions generals

Art. 87. Terminació
Art. 88. Terminació convencional

Secció 2^a
Resolució
Art. 89. Contingut

Secció 3^a
Desistiment i renúncia
Art. 90. Exercici
Art. 91. Mitjans i efectes

Secció 4^a
Caducitat
Art. 92. Requisits i efectes

Capítol V
Execució

Art. 93. Títol
Art. 94. Executorietat
Art. 95. Execució forçosa
Art. 96. Mitjans d'execució forçosa
Art. 97. Constrenyiment sobre el patrimoni
Art. 98. Execució subsidiària
Art. 99. Multa coercitiva
Art. 100. Compulsió sobre les persones
Art. 101. Prohibició d'interdictes

Títol VII
Revisió dels actes en via administrativa

Capítol I
Revisió d'ofici

Art. 102. Revisió de disposicions i actes nuls

Art. 103. Declaració de lesivitat d'actes anul·lables
Art. 104. Suspensió
Art. 105. Revocació d'actes i rectificació d'errors

Art. 106. Límits de la revisió

Art. 113. Resolució

Capítol II

Recursos administratius

Secció 2^a

Recurs d'alçada

Art. 114. Objecte

Art. 115. Terminis

Secció 1^a

Principis generals

Art. 107. Objecte i classes

Art. 108. Recurs de revisió

Art. 109. Fi de la via administrativa

Art. 110. Interposició de recurs

Art. 111. Suspensió de l'execució

Art. 112. Audiència de les persones interessades

Secció 3^a

Recurs potestatiu de reposició

Art. 116. Objecte i naturalesa

Art. 117. Terminis

Secció 4^a

Recurs extraordinari de revisió

Art. 118. Objecte i terminis

Art. 119. Resolució

Títol VIII

Reclamacions prèvies a l'exercici de les accions civils i laborals

Capítol I

Disposicions generals

Art. 120. Naturalesa

Art. 121. Efectes

Art. 123. Instrucció

Art. 124. Resolució

Capítol II

Reclamació prèvia a la via judicial civil

Art. 122. Iniciació

Capítol III

Reclamació prèvia a la via judicial laboral

Art. 125. Tramitació

Art. 126. Reclamacions del personal civil no funcionari de l'Administració militar

Títol IX

Potestat sancionadora

Capítol I

Principis de la potestat sancionadora

Art. 127. Principi de legalitat

Art. 128. Irretroactivitat

Art. 129. Principi de tipicitat

Art. 130. Responsabilitat

Art. 131. Principi de proporcionalitat

Art. 132. Prescripció

Art. 133. Concurrencia de sancions

Capítol II

Principis del procediment sancionador

Art. 134. Garantia de procediment

Art. 135. Drets de la persona presumptament responsable

Art. 136. Mesures de caràcter provisional

Art. 137. Presumpció d'innocència

Art. 138. Resolució

Títol X

Responsabilitat de les administracions públiques i de les seves autoritats i altre personal al seu servei

Capítol I

Responsabilitat patrimonial de l'Administració pública

Art. 139. Principis de la responsabilitat

Art. 140. Responsabilitat concurrent de les administracions públiques

Art. 141. Indemnització

Art. 142. Procediments de responsabilitat patrimonial

Art. 143. Procediment abreujat

Art. 144. Responsabilitat de dret privat

Capítol II

Responsabilitat de les autoritats i el personal al servei de les administracions públiques

Art. 145. Exigència de la responsabilitat patrimonial de les autoritats i el personal al servei de les administracions públiques

Art. 146. Responsabilitat civil i penal

Títol X

Disposicions addicionals, transitòries, derogatòria i final

Disposició addicional primera
Òrgans col·legiats de govern

Disposició addicional quarta
Taxas del procediment

Disposició addicional segona
Informatització de registres

Disposició addicional cinquena
Procediments administratius en matèria tributària

Disposició addicional tercera
Adequació de procediments

Disposició addicional sisena Actes de la Seguretat Social i desocupació	Disposició addicional quinzena
Disposició addicional setena Procediment administratiu sancionador per infraccions en l'ordre social i per a l'extensió d'actes de liquidació de quotes de la Seguretat Social	Disposició addicional setzena Administració dels territoris històrics del País Basc
Disposició addicional vuitena Procediments disciplinaris	Disposició addicional dissetena
Disposició addicional novena	Disposició addicional divuitena Presentació telemàtica de sol·licituds i comunicacions dirigides a l'Administració general de l'Estat i els seus organismes públics
Disposició addicional desena	Disposició addicional dinovena Procediments administratius regulats a la Llei orgànica 4/2000, d'11 de gener, sobre drets i llibertats dels estrangers a Espanya i la seva integració social, modificada per la Llei orgànica 8/2000, de 22 de desembre
Disposició addicional onzena Procediments administratius instats davant missions diplomàtiques i oficines consulars	Disposició transitòria primera Corporacions de dret públic
Disposició addicional dotzena Responsabilitat en matèria d'assistència sanitària	Disposició transitòria segona Règim transitori dels procediments
Disposició addicional tretzena Règim de subscripció de convenis de col·laboració	Disposició derogatòria
Disposició addicional catorzena Relacions amb les ciutats de Ceuta i Melilla	Disposició final Desplegament i entrada en vigor de la Llei

LLEI 30/1992, DE 26 DE NOVEMBRE, **de règim jurídic de les administracions públiques** **i del procediment administratiu comú**

(BOE núm. 285, de 27 de novembre de 1992. Correccions d'errades: BOE núm. 311, de 28 de desembre de 1992; BOE núm. 23, de 27 de gener de 1993.)

AFECTACIONS PASSIVES

Normativa estatal

- Modificat, art. 103.3, per la Llei 62/2003, de 30 de desembre.
- Modificats, art. 127.1 i 129.1, per la Llei 57/2003, de 16 de desembre.
- Afegida disp. add. 19a, per la Llei orgànica 14/2003, de 20 de novembre.
- Desplegat, art. 38.9, per l'Ordre HAC/2115/2003, de 21 de juliol de 2003.
- Aplicat, art. 42.2, pel Reial decret 286/2003, de 7 de març.
- Desplegats, art. 38.9, 45, 59.3 i disp. add. 18a, pel Reial decret 209/2003, de 21 de febrer.
- Desplegat, art. 45, per la Resolució de 19 de desembre de 2002.
- Afegits, art. 38.9, 59.3 i disp. add. 18a, per la Llei 24/2001, de 27 de desembre.
- Desplegat, art. 45, per l'Ordre de 26 de desembre de 2001.
- Afectat, art. 42, per la Llei 14/2000, de 29 de desembre.
- Aplicat, art. 102, per la Resolució de 6 de juliol de 2000.
- Desplegats, art. 35.c), 38, 46 i 70.3, pel Reial decret 772/1999, de 7 de maig.
- Afectada pel Reial decret 670/1999, de 23 d'abril.
- Desplegat, art. 42.4, per l'Ordre de 14 d'abril de 1999.
- Modificada parcialment per la Llei 4/1999, de 13 de gener.
- Derogat parcialment, art. 110.3, per la Llei 29/1998, de 13 de juliol.
- Aplicada per la Llei 66/1997, de 30 de desembre.
- Derogada parcialment, disp. add. 9, per la Llei 6/1997, de 14 d'abril.
- Desplegat, art. 38.4.b), per la Instrucció de 7 d'abril de 1997.
- Donat compliment, art. 43.5, per la Resolució de 20 de març de 1996.
- Desplegat, art. 38.4.b), per la Resolució de 28 de febrer de 1996.
- Desplegat, art. 45, pel Reial decret 263/1996, de 16 de febrer.
- Aplicat, art. 38, per l'Ordre 124/1995, de 8 de setembre.
- Donada compliment, disp. add. 3, per la Resolució de 31 de juliol de 1995.

- Donada compliment per la Resolució de 3 de juliol de 1995.
- Donada compliment, disp. add. 3, per les resolucions de 16 de febrer de 1995, 17 de gener de 1995, 16 de gener de 1995, 10 de gener de 1995 i 2 de novembre de 1994.
- Donada compliment per la Resolució de 31 d'octubre de 1994.
- Donada compliment, disp. add. 3, per la Resolució de 22 d'octubre de 1994.
- Aplicat, art. 44, en matèria de procediments de competència d'òrgans del Ministeri de Justícia i Interior, pel Reial decret 1879/1994, de 16 de setembre.
- Donada compliment, disp. add. 3, per les resolucions de 26 i 28 d'agost de 1994.
- Donada compliment, disp. add. 3, pels reials decrets 1764-1773/1994, 1775/1994, 1777/1994, 1778/1994 i 1810/1994, de 5 d'agost, i els reials decrets 1728/1994, 1729/1994, 1733/1994 i 1734/1994, de 29 de juliol.
- Donada compliment, disp. add. 3, per la Circular 5/1994, de 22 de juliol.
- Donada compliment, disp. add. 3, pel Reial decret 1694/1994, de 22 de juliol.
- Aplicat, art. 37.1 i 2, pel Reial decret 1485/1994, d'1 de juliol.
- Donada compliment, disp. add. 3, pel Reial decret 969/1994, de 13 de maig.
- Aplicada, disp. add. 3, pel Reial decret 441/1994, d'11 de març.
- Donada compliment, disp. add. 3, pel Reial decret 320/1994, de 25 de febrer.
- Desplegades, disp. add. 3 i final, pel Reial decret 2225/1993, de 17 de desembre.
- Modificades, disp. add. 3 i trans. 2, pel Reial decret llei 14/1993, de 4 d'agost.
- Desplegat, títol IX, pel Reial decret 1398/1993, de 4 d'agost.
- Aplicada per la Llei 7/1993, de 22 de juny.
- Desplegats, art. 142 i 145, pel Reial decret 429/1993, de 26 de març.

Normativa catalana

- Donat compliment, art. 42.4, per la Resolució d'11 de maig de 1999, modificada per la Resolució de 27 d'octubre de 1999.
- Donat compliment, art. 38, per l'Ordre de 30 de gener de 1998 i pel Decret 360/1994, de 15 de desembre (modificat pels decrets 264/1997, de 17 d'octubre, i 95/1995, de 7 de març).
- Aplicat, art. 35.b), per la Resolució de 8 de novembre de 1994.

- Donat compliment, art. 46.1, pel Decret 277/1994, de 14 d'octubre.
- Donada compliment, disp. add. 3, pels decrets 275/1994, de 14 d'octubre, i 184/1994, 186/1994, 187/1994 (modificat pel Decret 108/1995, de 7 de març) i 235/1994, de 26 de juliol.
- Aplicada, disp. add. 3, pels decrets legislatius 10-16/1994, de 26 de juliol, i 2-8/1994, de 13 de juliol.
- Donada compliment, disp. add. 3, pels decrets 180/1994, de 13 de juliol i 144/1994, 150/1994 i 172/1994, de 14 de juny, 138/1994, 145/1994 i 158/1994, de 30 de maig, i 139/1994, de 3 de maig.
- Aplicada, disp. add. 3, per la Llei 2/1994, de 24 de març.
- Desplegat, títol IX, pel Decret 278/1993, de 9 de novembre.

JURISPRUDÈNCIA

- Afectat, art. 12.2, per la STS de 17 de desembre de 2003.
- Afectat, art. 58.4, per la STS de 17 de novembre de 2003.
- Afectats, art. 44.2 i 92.3, per la STS de 12 de juny de 2003.
- Afectat, art. 71, per la STS de 4 de febrer de 2003.
- Afectat, art. 63.3, per la STS de 24 d'abril de 1999.
- Afectats, arts. 17.1, 23.1, 23.2, 24.1, 24.2, 24.3, 25.2, 25.3, 27.2, 27.3, 27.5, 36.2 paràgraf 2 i 36.3, per la STC 50/1999, de 6 d'abril de 1999.
- Afectat, art. 127.2, per la STS de 9 de febrer de 1999.

AFECTACIONS ACTIVES

- Desplega l'art. 149.1.18 de la Constitució, en matèria de règim jurídic de les administracions públiques i procediment administratiu comú.
- Deroga, en la disposició derogatòria, el títol preliminar, els capítols primer, segon i quart del títol primer, el títol segon, els articles 29, 30, 34.2, 34.3 i 35, els capítols segon, tercer, quart i cinquè del títol tercer, el títol quart, el títol cinquè i els capítols segon i tercer del títol sisè de la Llei de procediment administratiu, de 17 de juliol de 1958.
- Deroga, en la disposició derogatòria, els art. 22.3, 22.5, 29, 33 i 34-43 de la Llei de règim jurídic de l'Administració de l'Estat, de 26 de juliol de 1957.
- Deroga, en la disposició derogatòria, els art. 52-55 de la Llei reguladora de la jurisdicció contenciosa administrativa, de 27 de desembre de 1956.

Exposició de motius

1

La Constitució recull en el títol IV els principis que inspiren l'actuació administrativa i garanteixen la submissió plena de la seva activitat a la llei i al dret, i configura el Govern de la nació com un òrgan eminentment polític que dirigeix l'Administració i exerceix la potestat reglamentària.

En l'ordenament que va tenir el seu origen en el règim autocràtic precedent es reduïa el Govern a l'òrgan superior en el qual culmina l'Administració de l'Estat i, en conseqüència, se'l concebia com un mer apèndix o prolongació d'aquesta, amb la qual compartiria, en bona mesura, la seva naturalesa administrativa. L'article 97 de la Constitució bandeja definitivament aquesta concepció i recupera per al Govern l'àmbit polític de la funció de governar, inspirada en el principi de legitimitat democràtica. Es perfilen, així, amb nitidesa, els trets propis que defineixen el Govern i l'Administració com a institucions públiques constitucionalment diferenciades i els trets que estableixen la subordinació de l'Administració a l'acció política de direcció del Govern.

Cal ara que el marc que regula el règim jurídic de les administracions públiques sigui objecte d'una adaptació normativa expressa que el configuri de forma harmònica i concordant amb els principis constitucionals.

La Constitució garanteix el sotmetiment de les administracions públiques al principi de legalitat, tant pel que fa a les normes que regeixen la seva pròpia organització, com pel que fa al règim jurídic, el procediment administratiu i el sistema de responsabilitat.

D'altra banda, l'Administració local, el règim jurídic de la qual està establert com a bàsic en l'article 149.1.18a de la Constitució, té una regulació específica en la seva actual Llei de bases que no ofereix cap dificultat d'adaptació als objectius d'aquesta Llei i que no exigeix modificacions específiques.

2

L'article 149.1.18a de la Constitució distingeix entre les bases del règim jurídic de les administracions públiques, que han de garantir a la persona administrada un tractament comú davant d'aquestes; el procediment administratiu comú, sens perjudici de les especialitats derivades de l'organització pròpia de les comunitats autònomes, i el sistema de responsabilitat de totes les administracions públiques.

La delimitació del règim jurídic de les administracions públiques s'engloba en l'esquema «bases més desenvolupament», que permet a les comunitats autònomes dictar les seves pròpies normes sempre que s'ajustin a les bases estatals. Tanmateix, pel que fa al procediment administratiu comú i al sistema de responsabilitat de les administracions públiques, encara que la seva formulació jurídica sigui la manifestació expressa i la traducció pràctica per als ciutadans de l'aplicació regular del mateix règim jurídic, la Constitució les considera com una competència normativa plena i exclusiva de l'Estat.

La Llei recull aquesta concepció constitucional de distribució de competències i regula el procediment administratiu comú, d'aplicació general a totes les administracions públiques, i fixa les garanties mínimes dels ciutadans pel que fa a l'activitat administrativa. Aquesta regulació no exhaureix les competències estatals o autonòmiques d'establir procediments específics *ratione materiae*, que han de respectar, en tot cas, aquestes garanties. La Constitució estableix la competència de les comunitats autònomes per a fixar les especialitats derivades de la seva organització pròpia, però a més, com ha assenyalat la jurisprudència constitucional, no es pot dissociar la norma substantiva de la norma de procediment, per la qual cosa també ha de ser possible que les comunitats autònomes dictin les normes de procediment necessàries per a l'aplicació del seu dret substantiu, ja que el que es reserva l'Estat no és tot procediment, sinó sols aquell que hagi de ser comú i hagi estat establert com a tal. La regulació dels procediments propis de les comunitats

autònomes ha de respectar sempre les regles del procediment, el qual, pel fet que és competència exclusiva de l'Estat, integra el concepte de procediment administratiu comú.

A aquest avançat concepte respon la Llei, que és aplicable a totes les administracions públiques i és rigorosament respectuosa amb la distribució constitucional de competències.

3

Amb independència de la Llei de 19 d'octubre de 1889, que en el seu intent d'uniformar el procediment va constituir un pas significatiu en l'evolució del dret públic espanyol —encara que es plasmés en un garbuix de reglaments departamentals—, la primera i única regulació del règim jurídic i del procediment administratiu de l'Administració pública, en el nostre ordenament, és la continguda en els articles 22 i següents de la Llei de règim jurídic de l'Administració de l'Estat, de 26 de juliol de 1957, i en la Llei de procediment administratiu, de 17 de juliol de 1958, que constitueixen, certament, una aportació rellevant en la configuració del nostre dret administratiu; en particular, aquesta darrera.

El marc jurídic que dissenyen aquestes normes té per objecte explícit, sobretot, la unificació de normes preexistents, «...aplegar en un text únic aplicable a tots els departaments ministerials...», per tal de garantir una actuació comuna, gairebé didàctica, en el funcionament intern de l'Administració, en el qual la garantia dels particulars és tractada des de la unificació del procediment i des del concepte de l'autorització prèvia per al reconeixement d'un dret o la satisfacció d'un interès legítim.

La Constitució de 1978 crea un concepte nou d'Administració, sotmesa a la llei i al dret, adient amb l'expressió democràtica de la voluntat popular. La Constitució consagra el caràcter instrumental de l'Administració, posada al servei dels interessos dels ciutadans, i la responsabilitat política del Govern corresponent, ja que és el responsable de dirigir-la.

El règim jurídic de les administracions públiques s'ha d'establir des d'aquest concepte i transcendir a les regles de funcionament intern, per a integrar-se en la societat a la qual serveix com l'instrument que promou les condicions perquè els drets constitucionals de l'individu i els grups que integren la societat siguin reals i efectius.

Però a més, el règim jurídic no és neutral en una dinàmica de modernització de l'Estat. El procediment administratiu és un instrument adequat per a dinamitzar el seu avenç i, per tant, les regles essencials del procediment són una peça fonamental en el procés de modernització de la nostra societat i de la seva Administració.

Des d'aquesta òptica, el canvi que opera la Llei és profund i es percep al llarg de l'articulat, en el qual s'han respectat, fins i tot literalment, els preceptes més consolidats en la tècnica de la gestió administrativa. La recepció que la Llei opera de l'anterior ordenament constitueix per ella mateixa un reconeixement de la importància que aquell va tenir al seu dia i que avui en bona part conserva.

Però, al costat d'això, resulta innegable la necessitat d'introduir reformes profundes en aquesta matèria que tinguin en compte, tant la multiplicitat d'administracions públiques a les quals la Llei va dirigida, com la necessitat d'ampliar i reforçar les garanties dels ciutadans per a la resolució justa i ràpida dels assumptes.

4

La múltiple i complexa realitat que comporta la coexistència de l'Administració de l'Estat, les administracions de les comunitats autònomes i les de les entitats locals, que projecten llur activitat sobre un mateix espai subjectiu i geogràfic, fa necessari propiciar un apropament eficaç dels serveis administratius als ciutadans. Objectiu que demana, al seu torn, una relació fluida entre les administracions públiques i un marc jurídic d'actuació comú a totes elles, que permeti als particulars adreçar-se

a qualsevol instància administrativa amb la certesa que totes actuen amb criteris homogenis.

L'eficàcia en el resultat de l'actuació d'aquesta realitat plural i complexa que són les administracions públiques fa que la cooperació entre elles resulti un principi actiu, no solament desitjable, sinó indispensable per al seu funcionament. La cooperació és un deure general, l'essència del model d'organització territorial de l'Estat autonòmic, que es configura com un deure recíproc de suport i lleialtat mútua que no cal que es justifiqui en preceptes concrets, perquè no es pot imposar, sinó que s'ha d'acordar, conformar o concertar. És el principi que, com a tal, ha de presidir l'exercici de competències compartides o de les que s'exerceixen sobre un mateix espai físic. Aquesta necessària cooperació institucional entre administracions públiques permetrà, en el marc de la modernització de les seves estructures, la simplificació de totes elles i, quan sigui possible, també la reducció de l'organització territorial de l'Administració General de l'Estat en les comunitats autònomes que, per raó del seu nivell competencial propi, hagin assumit la gestió de les matèries en què s'exerceixin les funcions d'aquells òrgans territorials.

5

Els nous corrents de la ciència de l'organització aporten un enfocament addicional com a mecanisme per tal de garantir la qualitat i transparència de l'actuació administrativa, els quals configuren diferències substancials entre els escenaris de 1958 i 1992. La Llei de procediment administratiu de 1958 va pretendre modernitzar les maneres arcaïques de l'Administració espanyola, propugnant una racionalització dels treballs burocràtics i la utilització de «màquines adequades, amb vista a implantar una mecanització progressiva i un automatisme a les oficines públiques, sempre que el volum de feina faci econòmica la utilització d'aquests procediments». Aquest plantejament tan li-

mitat ha dificultat que la informatització, el suport i el teixit nerviós de les relacions socials i econòmiques de la nostra època hagi tingut fins ara una incidència substantiva en el procediment administratiu, per manca de reconeixement formal de la validesa de documents i comunicacions emesos per aquesta via. L'extraordinari avenç experimentat en les nostres administracions públiques en la tecnificació dels seus mitjans operatius, per mitjà del seu parc informàtic i telemàtic cada vegada més gran, s'ha limitat al funcionament intern, sense correspondència rellevant amb la producció jurídica de la seva activitat relacionada amb els ciutadans. Les tècniques burocràtiques formalistes, suposadament garantistes, han caducat, encara que a alguns els semblin inamovibles, i la Llei s'obre decididament a la tecnificació i modernització de l'actuació administrativa en el seu vessant de producció jurídica i a l'adaptació permanent al ritme de les innovacions tecnològiques.

6

El títol I tracta de les relacions entre les administracions públiques de caràcter directe en uns casos i, en d'altres, formalitzades per mitjà dels òrgans superiors de govern, a partir de les premisses de la lleialtat constitucional i la col·laboració que han de presidir aquelles, consubstancials amb el model d'organització territorial de l'Estat implantat per la Constitució.

Això és condició inexcusable per articular el desenvolupament ordenat de l'activitat administrativa des del moment en què coexisteixen diverses administracions que projecten la seva activitat sobre el mateix àmbit territorial, personal i, de vegades, material, activitat que alhora ha de complir criteris d'eficàcia sense menyscabament de competències alienes. Conjugar aquesta pluralitat de factors obliga a intensificar les relacions de cooperació, per mitjà de l'assistència recíproca, l'intercanvi d'informació, les conferències sectorials per a l'adopció de criteris o punts de vista comuns a l'hora de tractar els problemes de cada

sector, o l'establiment de convenis de col·laboració, com a aspectes generals que podran ser susceptibles de concreció en els diferents sectors de l'activitat administrativa.

La Llei recull aquests aspectes, que ja han demostrat la seva fecunditat en la pràctica, i introdueix com a novetat la figura del conveni de conferència sectorial, que propiciarà l'acord multilateral per a accions sectorials, sense detriment del seu origen pactat, que requereix la conformitat expressa de totes les parts que hi intervenen. D'aquesta manera, les conferències sectorials, sense substituir o anul·lar les facultats decisòries pròpies de cada administració pública, rebran un nou impuls en el paper decisiu que ja tenen en la consolidació de l'Estat de les autonomies.

7

El títol II dedica el capítol I a regular els principis generals del règim dels òrgans administratius, derivats dels principis superiors d'indisponibilitat de la competència, jerarquia i coordinació, en el marc del que estableix l'article 103 de la Constitució. Plenament respectuosa amb la potestat d'autoorganització de les administracions públiques, la Llei es limita a regular el nucli estricte del que constitueix la normativa bàsica de tota organització administrativa, l'observança de la qual té efectes directes sobre la validesa i eficàcia dels actes administratius.

La mateixa perspectiva relativa a l'autoorganització porta a regular, en el capítol II, el règim del funcionament dels òrgans col·legiats. Però, a més, l'evolució més recent de la nostra organització administrativa cap a fórmules participatives, obliga a tenir en compte la nova tipologia d'òrgans col·legiats, la composició i la funcionalitat dels quals no s'ajusta a la regulació establerta per la Llei anterior, dictada en una circumstància històrica i política en la qual la participació d'altres administracions o d'organitzacions socials resultava impensable.

El capítol III, que recull les normes generals d'abstenció i recusació de les autoritats i el personal de les administracions públiques, és corol·lari del mandat que la Constitució acull en l'article 103.1, quan predica que l'Administració pública serveix, amb objectivitat, els interessos generals. L'establiment d'una normativa comuna de les causes objectives d'abstenció i recusació és el mateix que garantir el principi de neutralitat, el qual exigeix mantenir els serveis públics a recer de qualsevol col·lisió entre interessos particulars i interessos generals.

8

El títol III recull les normes relatives a les persones interessades, amb l'amplitud que exigeix aquest concepte. Es regulen les especialitats de la capacitat d'actuar en l'àmbit del dret administratiu, la legitimació per a intervenir en el procediment, la compareixença per mitjà de representants i la pluralitat de persones interessades. Amb això es dona una resposta adequada a la Constitució, que, en l'article 105.c, acull el dret d'audiència de les persones interessades com a peça angular del procediment administratiu.

9

El títol IV, sota l'epígraf «L'activitat de les administracions públiques», conté una transcendent formulació dels drets dels ciutadans en els procediments administratius, a més dels que els reconeixen la Constitució i les lleis. D'aquesta enunciació, se'n poden destacar, com a innovacions significatives: la possibilitat d'identificar les autoritats i els funcionaris sota la responsabilitat dels quals es tramiten els procediments —amb la qual cosa es trenca l'opacitat tradicional de l'Administració—, el dret de formular al·legacions i d'aportar documents en qualsevol fase del procediment anterior al tràmit d'audiència, el de

no presentar els que ja s'han aportat a l'administració actuant i el d'obtenir informació i orientació sobre els condicionaments jurídics o tècnics que les disposicions vigents imposin als projectes que es proposin dur a terme.

Incorpora, a continuació, les normes essencials sobre l'ús de les llengües oficials, regula l'accés a la informació dels arxius i registres administratius, conformement al que estableix l'article 105.b de la Constitució, i tracta d'una manera frontal i decidida —en contraposició a la timidesa de les disposicions de la Llei de procediment administratiu de 1958— la instal·lació en suport informàtic dels registres generals, i també la integració informàtica d'aquests amb els altres registres administratius.

En aquesta matèria adquireixen un relleu especial els principis de cooperació, coordinació i col·laboració, i possibiliten que els ciutadans puguin presentar les sol·licituds, els escrits i les comunicacions que dirigeixin a les administracions públiques en els registres de qualsevol òrgan administratiu que pertanyi a l'Administració General de l'Estat o a la de qualsevol administració de les comunitats autònomes, al marge de les restants possibilitats ja establertes o que es puguin establir. A tal efecte es preveu que, per mitjà de convenis de col·laboració entre les administracions públiques, s'implantin sistemes d'intercomunicació i coordinació de registres que garanteixin la compatibilitat informàtica i la transmissió telemàtica dels assentaments.

El dret a la identificació de les autoritats i els funcionaris sota la responsabilitat dels quals es tramiten els procediments, a què abans hem fet referència, es complementa ara amb la possibilitat de sol·licitar l'exigència de responsabilitat per les anomalies en la tramitació.

La Llei introdueix un concepte nou sobre la relació de l'Administració amb els ciutadans, que supera la doctrina de l'anomenat *silenci administratiu*. Es podria dir que aquesta Llei estableix el silenci administratiu positiu, la qual cosa canvia la nostra norma tradicional. No seria exacte. L'objectiu de la Llei no és pas donar caràcter positiu a la inactivitat de l'Administració quan els particulars s'hi adrecen. El caràcter positiu de la inac-

tivitat de l'Administració és la garantia que s'estableix quan no es compleix el veritable objectiu de la Llei, que és que els ciutadans obtinguin una resposta expressa de l'Administració i, sobretot, que l'obtinguin en el termini establert. El silenci administratiu, positiu o negatiu, no ha de ser un institut jurídic normal, sinó la garantia que impedeixi que els drets dels particulars es buidïn de contingut quan la seva administració no atén eficaçment i amb la celeritat pertinent les funcions per a les quals ha estat organitzada. Aquesta garantia, exponent d'una administració en la qual ha de prevaler l'eficàcia sobre el formalisme, només cedirà quan hi hagi un interès general prevalent o bé quan realment no existeixi el dret del qual es demana el reconeixement.

Lògicament, aquesta regulació es complementa amb la inclusió posterior, com a supòsit de nul·litat de ple dret, dels actes presumptes o expressos contraris a l'ordenament jurídic pels quals s'adquireixen facultats o drets quan no es tinguin els requisits essencials per a la seva adquisició.

Conclou, el títol IV, amb una incorporació oberta de les tècniques informàtiques i telemàtiques en la relació ciutadans-Administració, i resol els problemes que es plantejaven en matèria de termes i terminis a causa de la diversitat de calendaris de festivitats.

10

Obre el títol V el capítol dedicat a les disposicions administratives enunciant els principis generals de legalitat, jerarquia, publicitat i inderogabilitat singular del reglament.

El capítol II regula els requisits dels actes administratius partint dels principis de competència i legalitat, amb l'expressió dels que requereixen motivació, i recull la seva forma escrita com a regla general.

L'eficàcia, notificació i publicació dels actes administratius es recullen en el capítol III, i s'obre la possibilitat de mitjans

de notificació diferents dels tradicionals, que, sense disminuir les necessàries garanties d'autenticitat, en permetin l'agilitació mitjançant l'ús de les noves tècniques de transmissió d'informació, amb la qual cosa se supera la limitació de l'exclusivitat del domicili com a lloc de notificacions.

En el capítol IV es regulen les causes i els efectes de la nul·litat i anul·labilitat dels actes administratius. La Llei inclou, com a causa de nul·litat de ple dret, la lesió del contingut essencial dels drets i les llibertats susceptibles d'empara constitucional, en virtut de l'especial protecció que els garanteix la Constitució.

11

El títol VI regula l'estructura general del procediment que s'ha de seguir per a la realització de l'activitat jurídica de l'Administració.

En el capítol I es regula la iniciació, que es pot dur a terme d'ofici o per sol·licitud de les persones interessades.

Les sol·licituds de les persones interessades s'obren a la possible utilització de mitjans telemàtics i, fins i tot, audiovisuals, per tal de facilitar-ne la formulació, sempre que quedi acreditada l'autenticitat de la seva voluntat.

També es regulen en aquest capítol altres qüestions connexes a la iniciació, com ara el període d'informació prèvia, les mesures provisionals per a assegurar l'eficàcia de la resolució, l'acumulació d'assumpes i la modificació o millora voluntàries dels termes de la sol·licitud formulada per les persones interessades.

El capítol II, dedicat a l'ordenació, recull els criteris de celeritat i impulsió d'ofici, i conté un conjunt de regles destinades a simplificar i agilitar els tràmits del procediment.

La instrucció del procediment es recull en el capítol III amb la regulació de les alegacions, mitjans de prova i informes. Rep tractament específic el supòsit, cada vegada més freqüent, d'emissió d'informes per una administració pública di-

ferent de la que tramita el procediment, i estableix que el fet que no emeti l'informe no ha de paraitzar necessàriament el procediment, a fi d'evitar que la inactivitat d'una administració redundi en perjudici de les persones interessades.

Recull també aquest capítol el tràmit d'audiència, que s'ha d'efectuar donant a conèixer a les persones interessades la totalitat de l'expedient, tret del que afecti els supòsits d'excepció del dret d'accés a arxius i registres administratius.

El tràmit d'informació pública, quan ho requereixi la naturalesa del procediment, es regula d'una manera netament diferenciada de l'audiència, ja que ni la compareixença atorga, per ella mateixa, la condició de persona interessada, ni la incompareixença inhabilita la via del recurs per a les que tenen aquesta condició.

12

El capítol IV regula les formes i els efectes de la finalització del procediment, per mitjà de resolució, desistiment, renúncia o caducitat. S'hi introdueix la possibilitat de fer servir instruments convencionals en la tramitació i acabament dels procediments.

L'executivitat dels actes administratius i els mitjans d'execució forçosa queden recollits en el capítol V. L'autotutela de l'Administració pública, potestat que permet articular els mitjans d'execució que garanteixin l'eficàcia de l'activitat administrativa, queda en tot cas subordinada als límits constitucionals, i s'han d'adoptar els mitjans necessaris per a l'execució, de manera que es restringeixi al mínim la llibertat individual, i d'acord amb el principi de proporcionalitat.

13

El títol VII, «Revisió dels actes administratius», estableix una profunda modificació del sistema de recursos administra-

tius vigent fins ara, atenent els plantejaments doctrinals més consolidats, tant pel que fa a la simplificació com a les possibilitats de l'establiment de sistemes de solució de reclamacions i recursos diferents dels tradicionals, la implantació dels quals està esdevenint freqüent en els països del nostre entorn, i que ja existeixen, en algun cas, en el nostre propi ordenament.

El sistema de revisió de l'activitat de les administracions públiques que la Llei estableix s'organitza al voltant de dues línies bàsiques: la unificació dels recursos ordinaris i el reforçament de la revisió d'ofici per causa de nul·litat.

La primera línia comporta establir un sol recurs possible per a exhaurir la via administrativa, bé sigui l'ordinari que regula la Llei, o bé el substitutiu que, amb caràcter sectorial, pugui establir altres lleis.

La revisió d'ofici, d'altra banda, es configura com un veritable procediment de nul·litat, quan es funda en aquesta causa, tal com recull la unanimitat de la doctrina jurisprudencial i científica.

14

El títol IX regula els principis bàsics a què s'ha de sotmetre l'exercici de la potestat sancionadora de l'Administració i els drets corresponents que deriven d'aquests principis per als ciutadans extrets del text constitucional i de la ja consolidada jurisprudència sobre la matèria. Efectivament, la Constitució, en l'article 25, tracta conjuntament els il·lícits penals i els administratius, i posa de manifest la voluntat que tots dos se subjectin a principis d'identitat bàsica, especialment quan el camp d'actuació del dret administratiu sancionador ha anat recollint tipus d'injustos procedents del camp penal que no hi subsisteixen en nom del principi d'intervenció mínima.

Entre tals principis destaquen el de legalitat o «*ratio democràtica*», en virtut del qual és el poder legislatiu el que ha de

fixar els límits de l'activitat sancionadora de l'Administració, i el de tipicitat, manifestació en aquest àmbit del de seguretat jurídica, al costat dels de presumpció d'innocència, informació, defensa, responsabilitat, proporcionalitat, interdicció de l'analogia, etcètera.

Tots aquests principis es consideren bàsics perquè deriven de la Constitució i garanteixen als administrats un tractament comú davant de les administracions públiques, mentre que l'establiment dels procediments materials concrets és qüestió que afecta cada administració pública en l'exercici de les seves competències.

15

El títol X, «Responsabilitat de les administracions públiques i de les seves autoritats i altre personal al seu servei», incorpora la regulació d'una matèria estretament unida a l'actuació administrativa, i que constitueix, al costat del principi de legalitat, un dels grans suports del sistema. Es fa realitat, així, la previsió continguda en l'article 149.1.18a de la Constitució sobre l'establiment d'un «sistema de responsabilitat de totes les administracions públiques».

Pel que fa a la responsabilitat patrimonial, el Projecte (*sic*) dóna resposta al pronunciament constitucional d'indemnització de totes les lesions que els particulars pateixin en els seus béns i drets a conseqüència del funcionament del serveis públics, d'acord amb les valoracions predominants en el mercat, i estableix, a més, la possibilitat que, fins a un determinat límit, la indemnització es pugui fer efectiva en el termini de trenta dies, sempre que la valoració del dany i la relació de causalitat entre la lesió i el funcionament normal o anormal del servei públic siguin inequívocs.

Títol preliminar

Àmbit d'aplicació i principis generals

Article 1. Objecte de la Llei

Aquesta Llei estableix i regula les bases del règim jurídic, el procediment administratiu comú i el sistema de responsabilitat de les administracions públiques, i és aplicable a totes elles.

Article 2. Àmbit d'aplicació

1. S'entén, als efectes d'aquesta Llei, per administracions públiques:

- a) L'Administració General de l'Estat.
- b) Les administracions de les comunitats autònomes.
- c) Les entitats que integren l'Administració local.

2. Les entitats de dret públic amb personalitat jurídica pròpia vinculades o dependents de qualsevol de les administracions públiques tenen també la consideració d'Administració pública. Aquestes entitats han de subjectar la seva activitat a aquesta Llei quan exerceixen potestats administratives, i en la resta de la seva activitat s'han de sotmetre al que disposen les seves normes de creació.

Article 3. Principis generals

1. Les administracions públiques serveixen amb objectivitat els interessos generals i actuen d'acord amb els principis d'eficàcia, jerarquia, descentralització, desconcentració i coordinació, amb submissió plena a la Constitució, a la llei i al dret.

Han de respectar, igualment, en la seva actuació els principis de bona fe i de confiança legítima.

2. Les administracions públiques, en les seves relacions, es regeixen pel principi de cooperació i col·laboració, i en la seva actuació, pels criteris d'eficiència i servei als ciutadans.

3. Sota la direcció del Govern de la Nació, dels òrgans de govern de les comunitats autònomes i dels òrgans corresponents de les entitats que integren l'Administració local, l'actuació de l'Administració pública respectiva es desenvolupa

per assolir els objectius que estableixen les lleis i la resta de l'ordenament jurídic.

4. Cada una de les administracions públiques actua, per al compliment de les seves finalitats, amb personalitat jurídica única.

5. En les seves relacions amb els ciutadans, les administracions públiques actuen de conformitat amb els principis de transparència i de participació.

Títol I

Les administracions públiques i les seves relacions

Article 4. Principis de les relacions entre les administracions públiques

1. Les administracions públiques actuen i es relacionen d'acord amb el principi de lleialtat institucional i, en conseqüència, estan obligades a:

a) Respectar l'exercici legítim per les altres administracions de les seves competències.

b) Ponderar, en l'exercici de les competències pròpies, la totalitat dels interessos públics implicats i, en concret, aquells la gestió dels quals estigui encomanada a les altres administracions.

c) Facilitar a les altres administracions la informació que necessitin sobre l'activitat que duguin a terme en l'exercici de les seves competències.

d) Prestar, en l'àmbit propi, la cooperació i l'assistència actives que les altres administracions puguin demanar per a l'exercici eficaç de les seves competències.

2. A efectes del que disposen les lletres *c* i *d* de l'apartat anterior, les administracions públiques poden sol·licitar totes les dades, els documents o els mitjans probatoris que es trobin a disposició de l'ens al qual es dirigeixi la sol·licitud. També poden sol·licitar assistència per a l'execució de les seves competències.

3. L'assistència i la cooperació requerida només es pot negar quan l'ens del qual se sol·licita no està facultat per prestar-la, no disposa de mitjans suficients per a això o quan, si ho fa, causa un perjudici greu als interessos la tutela dels quals té encomanada o al compliment de les pròpies funcions. La negativa a prestar l'assistència s'ha de comunicar motivadament a l'administració sol·licitant.

4. L'Administració General de l'Estat, les de les comunitats autònomes i les entitats que integren l'Administració local han de col·laborar i auxiliar-se per a les execucions dels seus actes que s'hagin de fer fora dels seus àmbits territorials de competències respectius.

5. En les relacions entre l'Administració General de l'Estat i l'Administració de les comunitats autònomes, el contingut del deure de col·laboració s'ha de dur a terme a través dels instruments i procediments que de manera comuna i voluntària estableixin aquestes administracions.

Quan aquestes relacions, en virtut del principi de cooperació, tinguin com a finalitat la presa de decisions conjuntes que permetin, en els assumptes que afectin competències compartides o exigeixin articular una activitat comuna entre ambdues administracions, una activitat més eficaç, s'han d'ajustar als instruments i els procediments de cooperació a què es refereixen els articles següents.

Article 5. Conferències sectorials i altres òrgans de cooperació

1. L'Administració General de l'Estat i l'Administració de les comunitats autònomes poden crear òrgans per a la cooperació entre ambdues administracions, de composició bilateral o multilateral, d'àmbit general o d'àmbit sectorial, en les matèries en què hi hagi interrelació competencial, i amb funcions de coordinació o cooperació segons els casos.

A efectes del que estableix aquest capítol, no tenen la naturalesa d'òrgans de cooperació els òrgans col·legiats creats per l'Administració General de l'Estat per a l'exercici de les seves

competències en la composició dels quals es prevegi que participin representants de l'Administració de les comunitats autònomes amb la finalitat de consulta.

2. Els òrgans de cooperació de composició bilateral i d'àmbit general que reuneixin membres del Govern, en representació de l'Administració General de l'Estat, i membres del Consell de Govern, en representació de l'Administració de la respectiva comunitat autònoma, es denominen comissions bilaterals de cooperació. La creació d'aquestes comissions s'efectua mitjançant acord, que determina els elements essencials del seu règim.

3. Els òrgans de cooperació de composició multilateral i d'àmbit sectorial que reuneixen membres del Govern, en representació de l'Administració General de l'Estat, i membres dels Consells de Govern, en representació de les administracions de les comunitats autònomes, es denominen conferències sectorials. El règim de cada conferència sectorial és el que estableix el corresponent acord d'institucionalització i el reglament intern.

4. La convocatòria de la conferència, la fa el ministre o els ministres que tinguin competències sobre la matèria que hagi de ser objecte de la conferència sectorial. La convocatòria s'ha de fer amb antelació suficient i s'hi ha d'adjuntar l'ordre del dia i, si s'escau, la documentació necessària per a la preparació prèvia de la conferència.

5. Els acords que s'adoptin en una conferència sectorial, els han de signar el ministre o els ministres competents i els titulars dels òrgans de govern corresponents de les comunitats autònomes. Si s'escau, aquests acords es poden formalitzar sota la denominació de conveni de conferència sectorial.

6. Les conferències sectorials poden acordar la creació de comissions i grups de treball per a la preparació, l'estudi i el desenvolupament de qüestions concretes pròpies de l'àmbit material de cada una d'aquestes.

7. Amb la mateixa finalitat, i en àmbits materials específics, l'Administració General de l'Estat i les administracions de

les comunitats autònomes poden constituir altres òrgans de cooperació que reuneixin responsables de la matèria.

8. Quan la matèria de l'àmbit sectorial d'un òrgan de cooperació de composició multilateral afecti competències de les entitats locals o s'hi refereixi, el Ple d'aquest òrgan pot acordar que l'associació d'aquestes d'àmbit estatal amb una major implantació sigui convidada a assistir a les seves reunions, amb caràcter permanent o segons l'ordre del dia.

Article 6. Convenis de col·laboració

1. L'Administració General i els organismes públics vinculats o que en depenen poden establir convenis de col·laboració amb els òrgans corresponents de les administracions de les comunitats autònomes en l'àmbit de les seves respectives competències.

2. Els instruments de formalització dels convenis han d'especificar, quan sigui procedent:

a) Els òrgans que subscriguin el conveni i la capacitat jurídica amb què actua cada una de les parts.

b) La competència que exerceix cada Administració.

c) El finançament.

d) Les actuacions que s'acordi dur a terme per al seu compliment.

e) La necessitat o no d'establir una organització per a la gestió.

f) El termini de vigència, la qual cosa no impedeix que pugui ser prorrogat si ho acorden les parts signants del conveni.

g) L'extinció per una causa diferent de la que preveu l'apartat anterior, així com la forma d'acabar les actuacions en curs per al supòsit d'extinció.

3. Quan es creï un òrgan mixt de vigilància i control, aquest ha de resoldre els problemes d'interpretació i compliment que es puguin plantejar respecte dels convenis de col·laboració.

4. Si els convenis es limiten a establir pautes d'orientació política sobre l'actuació de cada Administració en una qüestió d'interès comú o a fixar el marc general i la metodologia per a

dur a terme la col·laboració en una àrea d'interrelació competencial o en un assumpte d'interès mutu es denominen protocols generals.

5. Quan la gestió del conveni faci necessari crear una organització comuna, aquesta pot adoptar la forma de consorci dotat de personalitat jurídica o societat mercantil.

Els estatuts del consorci han de determinar les seves finalitats, així com les particularitats del règim orgànic, funcional i financer.

Els òrgans de decisió han d'estar integrats per representants de totes les entitats consorciades, en la proporció que fixin els Estatuts respectius.

Per a la gestió dels serveis que se li encomanin es pot utilitzar qualsevol de les formes que preveu la legislació aplicable a les administracions consorciades.

Article 7. Plans i programes conjunts

1. L'Administració General de l'Estat i l'Administració de les comunitats autònomes poden acordar la realització de plans i programes conjunts d'actuació per aconseguir objectius comuns en matèries en què tinguin competències concurrents.

2. Dins de l'àmbit sectorial respectiu, correspon a les conferències sectorials la iniciativa per acordar la realització de plans o programes conjunts, l'aprovació del contingut, així com el seguiment i l'avaluació multilateral de la posada en pràctica.

3. L'acord d'aprovació de plans o programes conjunts ha d'especificar, segons la seva naturalesa, els elements següents del contingut:

Els objectius d'interès comú que s'han de complir.

Les actuacions que ha de dur a terme cada Administració.

Les aportacions de mitjans personals i materials de cada Administració.

Els compromisos d'aportació de recursos financers.

La durada, així com els mecanismes de seguiment, avaluació i modificació.

4. L'acord d'aprovació d'un pla o un programa conjunt, que té eficàcia vinculant per a l'Administració General de l'Estat i les comunitats autònomes participants que el subscriuguin, pot ser completat mitjançant convenis de col·laboració amb cada una d'elles que concretin els punts que hagin de ser especificats de manera bilateral.

5. Els acords d'aprovació de plans o programes conjunts han de ser objecte de publicació oficial.

Article 8. Efectes dels convenis

1. Els convenis de conferència sectorial i els convenis de col·laboració no poden comportar en cap cas la renúncia a les competències pròpies de les administracions que hi intervenen.

2. Els convenis de conferència sectorial i els convenis de col·laboració subscrits obliguen les administracions que hi intervenen des del moment de la signatura, tret que s'hi estableixi una altra cosa.

Tant els convenis de conferència sectorial com els convenis de col·laboració han de ser comunicats al Senat.

Tots dos tipus de convenis s'han de publicar en el *Butlletí Oficial de l'Estat* i en el diari oficial de la comunitat autònoma corresponent.

3. Les qüestions litigioses que puguin sorgir en la seva interpretació i compliment, sens perjudici del que estableix l'article 6.3, són del coneixement i de la competència de l'ordre jurisdiccional contenciós administratiu i, si escau, de la competència del Tribunal Constitucional.

Article 9. Relacions amb l'Administració local

Les relacions entre l'Administració General de l'Estat o l'Administració de la comunitat autònoma i les entitats que integren l'Administració local es regeixen per la legislació bàsica en matèria de règim local, i s'hi aplica supletòriament el que disposa aquest títol.

Article 10. Comunicacions a les Comunitats Europees

1. Quan en virtut d'una obligació derivada del Tractat de la Unió Europea o dels Tractats de les Comunitats Europees o dels actes de les seves institucions se'ls hagin de comunicar disposicions de caràcter general o resolucions, les Administracions públiques han de procedir a la seva tramesa a l'òrgan de l'Administració General de l'Estat competent per fer la comunicació a les institucions esmentades. A falta d'un termini específic per complir aquesta obligació, la tramesa s'ha d'efectuar en el termini de quinze dies.

2. Quan es tracti de projectes de disposicions o qualsevol altra informació, a falta d'un termini específic, la tramesa s'ha de fer en temps útil als efectes del compliment d'aquesta obligació.

Títol II

Òrgans de les administracions públiques

Capítol I

Principis generals i competència

Article 11. Creació d'òrgans administratius

1. Correspon a cada administració pública delimitar, en el seu propi àmbit competencial, les unitats administratives que configuren els òrgans administratius propis de les especialitats derivades de la seva organització.

2. La creació de qualsevol òrgan administratiu exigeix el compliment dels requisits següents:

a) La determinació de la seva forma d'integració en l'Administració pública de què es tracta i de la seva dependència jeràrquica.

b) La delimitació de les seves funcions i competències.

c) La dotació dels crèdits necessaris per a la seva posada en marxa i per al seu funcionament.

3. No es poden crear nous òrgans que impliquin duplicació

d'altres ja existents si al mateix temps no se suprimeix o es restringeix adequadament la competència d'aquests.

Article 12. Competència

1. La competència és irrenunciable, i l'han d'exercir precisament els òrgans administratius que la tenen atribuïda com a pròpia, llevat dels casos de delegació o avocació, quan s'efectuin en els termes previstos en aquesta o en altres lleis.

L'encàrrec de gestió, la delegació de signatura i la suplència no comporten alteració de la titularitat de la competència, encara que sí dels elements determinants del seu exercici que en cada cas es preveuen.

2. La titularitat i l'exercici de les competències atribuïdes als òrgans administratius poden ser desconcentrats en altres de jeràrquicament dependents d'aquells en els termes i amb els requisits que prevegin les normes mateixes d'atribució de competències.

3. Si alguna disposició atribueix competència a una administració, sense especificar l'òrgan que l'ha d'exercir, s'entén que la facultat d'instruir i resoldre els expedients correspon als òrgans inferiors competents per raó de la matèria i del territori, i, si n'hi ha diversos, al superior jeràrquic comú.

Article 13. Delegació de competències

1. Els òrgans de les diferents administracions públiques poden delegar l'exercici de les competències que tinguin atribuïdes en altres òrgans de la mateixa Administració, encara que no siguin jeràrquicament dependents, o de les entitats de dret públic vinculades o que en depenguin.

2. En cap cas no poden ser objecte de delegació les competències relatives a:

a) Els assumptes que es refereixin a relacions amb el Cap de l'Estat, la Presidència del Govern de la Nació, les Corts Generals, les presidències dels Consells de Govern de les comunitats autònomes i assemblees legislatives de les comunitats autònomes.

b) L'adopció de disposicions de caràcter general.
c) La resolució de recursos als òrgans administratius que hagin dictat els actes objecte de recurs.

d) Les matèries en què es determini per una norma amb rang de llei.

3. Les delegacions de competències i la revocació s'han de publicar en el *Bulletí Oficial de l'Estat*, en el de la comunitat autònoma o en el de la província, segons l'Administració a què pertanyi l'òrgan delegant i l'àmbit territorial de competència d'aquest.

4. Les resolucions administratives que s'adoptin per delegació han d'indicar expressament aquesta circumstància i s'han de considerar dictades per l'òrgan delegant.

5. Llevat d'autorització expressa d'una llei, no es poden delegar les competències que s'exerceixen per delegació.

No constitueix impediment perquè es pugui delegar la competència per resoldre un procediment la circumstància que la seva norma reguladora prevegi, com a tràmit preceptiu, l'emissió d'un dictamen o un informe; no obstant això, no es pot delegar la competència per resoldre un assumpte concret una vegada que en el procediment corresponent s'hagi emès un dictamen o un informe preceptiu sobre l'assumpte.

6. La delegació és revocable en qualsevol moment per l'òrgan que l'ha conferida.

7. La delegació de competències atribuïdes a òrgans col·legiats, per a l'exercici ordinari dels quals es requereixi un quòrum especial, s'ha d'adoptar observant, en tot cas, el dit quòrum.

Article 14. Avocació

1. Els òrgans superiors poden avocar per a ells mateixos el coneixement d'un assumpte la resolució del qual correspongui ordinàriament o per delegació als seus òrgans administratius dependents, quan circumstàncies d'índole tècnica, econòmica, social, jurídica o territorial ho facin convenient.

En els supòsits de delegació de competències en òrgans no jeràrquicament dependents, el coneixement d'un assumpte pot ser avocat únicament per l'òrgan delegant.

2. En tot cas, l'avocació s'ha de fer per acord motivat, que ha de ser notificat a les persones interessades en el procediment, si n'hi ha, abans de la resolució final que es dicti.

Contra l'acord d'avocació, no es pot interposar recurs, encara que es pot impugnar en el recurs que, si s'escau, s'interposi contra la resolució del procediment.

Article 15. Encàrrec de gestió

1. La realització d'activitats de caràcter material, tècnic o de serveis de la competència dels òrgans administratius o de les entitats de dret públic pot ser encarregada a altres òrgans o entitats de la mateixa administració o d'una altra de diferent, per raons d'eficàcia o quan no es tinguin els mitjans tècnics idonis per a dur-la a terme.

2. L'encàrrec de gestió no comporta una cessió de titularitat de la competència ni dels elements substantius del seu exercici, i, per tant, és responsabilitat de l'òrgan o entitat que l'ha fet dictar els actes o les resolucions de caràcter jurídic que hi donin suport o en els quals s'integri l'activitat material concreta objecte de l'encàrrec.

3. L'encàrrec de gestió entre òrgans administratius o entitats de dret públic que pertanyen a la mateixa administració s'ha de formalitzar en els termes que estableixi la seva normativa pròpia i, si no n'hi ha, per acord exprés dels òrgans o les entitats que hi intervenen. En tot cas, l'instrument de formalització de l'encàrrec de gestió i la seva resolució s'han de publicar, perquè tinguin eficàcia, en el diari oficial corresponent.

Cada administració pot regular els requisits necessaris per a la validesa d'aquests acords, que han d'incloure, almenys, la menció expressa de l'activitat o les activitats a què afectin, el termini de vigència i la naturalesa i abast de la gestió encarregada.

4. Quan l'encàrrec de gestió es faci entre òrgans i entitats d'administracions diferents, s'ha de formalitzar per mitjà de la signatura del conveni corresponent entre elles, llevat que es

tracti de la gestió ordinària dels serveis de les comunitats autònomes per les diputacions provincials o, si escau, pels capítols o consells insulars, que s'ha de regir per la legislació de règim local.

5. El règim jurídic de l'encàrrec de gestió que regula aquest article no es pot aplicar quan la realització de les activitats enumerades en l'apartat primer hagi de recaure sobre persones físiques o jurídiques subjectes al dret privat, i aleshores cal atènyer-se, en allò que sigui procedent, a la legislació corresponent de contractes de l'Estat, sense que es puguin encarregar a persones o entitats d'aquesta naturalesa activitats que, segons la legislació vigent, s'hagin de realitzar amb subjecció al dret administratiu.

Article 16. Delegació de signatura

1. Els titulars dels òrgans administratius poden, en una matèria de la seva pròpia competència, delegar la signatura de les seves resolucions i actes administratius als titulars dels òrgans o les unitats administratives que en depenen, dins dels límits assenyalats per l'article 13.

2. La delegació de signatura no altera la competència de l'òrgan delegant, i no en cal la publicació perquè sigui vàlida.

3. En les resolucions i els actes que se signin per delegació, s'hi ha de fer constar l'autoritat de procedència.

4. No és possible la delegació de signatura en les resolucions de caràcter sancionador.

Article 17. Suplència

1. Els titulars dels òrgans administratius poden ser suplerts temporalment en els supòsits de vacant, absència o malaltia per qui designi l'òrgan competent per al nomenament d'aquells.

Si no es designa un suplent, la competència de l'òrgan administratiu ha de ser exercida per qui designi l'òrgan administratiu immediat de qui depèn.

2. La suplència no implica alteració de la competència.

Article 18. Coordinació de competències

1. Els òrgans administratius, en l'exercici de les seves competències pròpies, han d'ajustar l'activitat, en les relacions amb altres òrgans de la mateixa administració o d'altres administracions, als principis establerts en l'article 4.1. de la Llei, i l'han de coordinar amb la que pugui correspondre legítimament a aquests, per a la qual cosa poden demanar la informació que els calgui.

2. Les normes i els actes dictats pels òrgans de les administracions públiques en l'exercici de la seva pròpia competència han de ser observats pels altres òrgans administratius, encara que no depenguin jeràrquicament entre si o pertanyin a una altra administració.

Article 19. Comunicacions entre òrgans

1. La comunicació entre els òrgans administratius pertanyents a una mateixa Administració pública s'ha d'efectuar sempre directament, sense trasllats ni reproduccions per mitjà d'òrgans intermedis.

2. Les comunicacions entre els òrgans administratius es poden efectuar per qualsevol mitjà que asseguri la constància de la recepció.

Article 20. Decisions sobre competència

1. L'òrgan administratiu que s'estimi incompetent per a la resolució d'un assumpte ha de remetre directament les actuacions a l'òrgan que consideri competent, si aquest pertany a la mateixa Administració pública.

2. Les persones interessades que siguin part en el procediment es poden adreçar a l'òrgan que conegui d'un assumpte perquè en declini la competència i remeti les actuacions a l'òrgan competent.

Així mateix, es poden adreçar a l'òrgan que estimin competent perquè requereixi d'inhibició el que coneix de l'assumpte.

3. Els conflictes d'atribucions només es poden suscitar entre òrgans d'una mateixa administració no relacionats jeràrqui-

cament, i sobre assumptes en què no hagi finalitzat el procediment administratiu.

Article 21. Instruccions i ordres de servei

1. Els òrgans administratius poden dirigir les activitats dels seus òrgans jeràrquicament dependents per mitjà d'instruccions i ordres de servei.

Quan una disposició específica ho estableixi així o s'estimi convenient per raó dels destinataris o dels efectes que es puguin produir, les instruccions i ordres de servei s'han de publicar en el periòdic oficial corresponent.

2. L'incompliment de les instruccions o ordres de servei no afecta per si sol la validesa dels actes dictats pels òrgans administratius, sens perjudici de la responsabilitat disciplinària en què es pugui incórrer.

Capítol II

Òrgans col·legiats

Article 22. Règim

1. El règim jurídic dels òrgans col·legiats s'ha d'ajustar a les normes contingudes en aquest capítol, sens perjudici de les peculiaritats organitzatives de les administracions públiques en què s'integren.

2. Els òrgans col·legiats de les diverses administracions públiques en què participin organitzacions representatives d'interessos socials, i també els compostos per representacions de diferents administracions públiques, encara que no comptin amb la participació d'organitzacions representatives d'interessos socials, poden establir o completar les seves pròpies normes de funcionament.

Els òrgans col·legiats a què es refereix aquest apartat han de quedar integrats en l'Administració pública corresponent, tot i que no han de participar en l'estructura jeràrquica d'aquesta, llevat que així ho estableixin les seves normes de creació, es des-

prengui de les seves funcions o de la pròpia naturalesa de l'òrgan col·legiat.

Article 23. President

1. Correspon al president de cada òrgan col·legiat:

a) Exercir la representació de l'òrgan.

b) Disposar la convocatòria de les sessions ordinàries i extraordinàries i la fixació de l'ordre del dia, tenint en compte, si s'escau, les peticions dels altres membres formulades amb l'antelació suficient.

c) Presidir les sessions, moderar el desenvolupament dels debats i suspendre'ls per causes justificades.

d) Dirimir amb el seu vot els empats, per tal d'adoptar acords, excepte si es tracta dels òrgans col·legiats a què es refereix el número 2 de l'article 22, en què el vot és diriment si així ho estableixen les seves pròpies normes.

e) Assegurar el compliment de les lleis.

f) Visar les actes i els certificats dels acords de l'òrgan.

g) Exercir les altres funcions que siguin inherents a la seva condició de president de l'òrgan.

2. En casos de vacant, absència, malaltia o una altra causa legal, el president ha de ser substituït pel vicepresident que correspongui i, si hi manca, pel membre de l'òrgan col·legiat de més jerarquia, antiguitat i edat, per aquest ordre, entre els seus components.

Aquesta norma no és aplicable als òrgans col·legiats previstos en el número 2 de l'article 22, en què el règim de substitució del president ha d'estar regulat específicament en cada cas, o establert expressament per acord del ple de l'òrgan col·legiat.

Article 24. Membres

1. Correspon als membres de cada òrgan col·legiat:

a) Rebre, amb una antelació mínima de quaranta-vuit hores, la convocatòria que contingui l'ordre del dia de les reunions. La informació sobre els temes que figurin en l'ordre del dia ha d'estar a la disposició dels membres en el mateix termini.

- b) Participar en els debats de les sessions.
- c) Exercir el dret de vot i formular el vot particular, i també expressar el sentit del vot i els motius que el justifiquen.

No es poden abstenir en les votacions les persones que, per la seva condició d'autoritats o personal al servei de les administracions públiques, tinguin la condició de membres d'òrgans col·legiats.

- d) Formular precis i preguntes.
- e) Obtenir la informació necessària per tal de complir les funcions assignades.
- f) Les altres funcions que siguin inherents a la seva condició.

2. Els membres d'un òrgan col·legiat no es poden atribuir les funcions de representació reconegudes a aquest, llevat que expressament els hagin estat atorgades per una norma o per un acord que hagi adoptat vàlidament, per a cada cas concret, el mateix òrgan.

3. En casos d'absència o de malaltia i, en general, quan concorri alguna causa justificada, els membres titulars de l'òrgan col·legiat han de ser substituïts pels seus suplents, si n'hi ha.

Quan es tracti dels òrgans col·legiats als quals es refereix el número 2 de l'article 22, les organitzacions representatives d'interessos socials poden substituir els seus membres titulars per altres acreditant-ho davant la secretaria de l'òrgan col·legiat, i respectant les reserves i limitacions que estableixin les seves normes d'organització.

Article 25. Secretari

1. Els òrgans col·legiats tenen un secretari, que pot ser un membre del mateix òrgan o una persona al servei de l'Administració pública corresponent.

2. La designació i el cessament, i també la substitució temporal del secretari en els supòsits de vacant, absència o malaltia, s'han d'efectuar d'acord amb el que disposen les normes específiques de cada òrgan i, si no n'hi ha, per acord d'aquest.

3. Correspon al secretari de l'òrgan col·legiat:

a) Assistir a les reunions amb veu però sense vot si és un funcionari, i amb veu i vot si la secretaria de l'òrgan, l'exerceix un membre d'aquest.

b) Efectuar la convocatòria de les sessions de l'òrgan per ordre del seu president, i també les citacions als membres d'aquest.

c) Rebre els actes de comunicació dels membres amb l'òrgan i, per tant, les notificacions, peticions de dades, rectificacions o qualsevol altra classe d'escrits de què hagi de tenir coneixement.

d) Preparar el despatx dels assumptes, redactar i autoritzar les actes de les sessions.

e) Expedir certificats de les consultes, els dictàmens i els acords aprovats.

f) Les altres funcions que siguin inherents a la seva condició de secretari.

Article 26. Convocatòries i sessions

1. Perquè l'òrgan es pugui constituir vàlidament, a l'efecte de la realització de sessions, deliberacions i presa d'acords, cal la presència del president i el secretari o, si s'escau, de qui els substitueixi, i la de la meitat, almenys, dels seus membres, llevat del que disposa el punt 2 d'aquest article.

Quan es tracti dels òrgans col·legiats a què es refereix el número 2 de l'article 22, el president pot considerar vàlidament constituït l'òrgan, a l'efecte de realització de la sessió, si hi són presents els representants de les administracions públiques i de les organitzacions representatives d'interessos socials membres de l'òrgan als quals s'hagi atribuït la condició de portaveus.

2. Els òrgans col·legiats poden establir el règim propi de convocatòries si aquest no és previst en les seves normes de funcionament. Aquest règim pot preveure una segona convocatòria i especificar per a aquesta el nombre de membres necessaris per a constituir vàlidament l'òrgan.

3. No pot ser objecte de deliberació o acord cap assumpte que no figuri inclòs en l'ordre del dia, llevat que hi siguin presents tots els membres de l'òrgan col·legiat i es declari la urgència de l'assumpte amb el vot favorable de la majoria.

4. Els acords han de ser adoptats per majoria de vots.

5. Qui acrediti la titularitat d'un interès legítim es pot adreçar al secretari d'un òrgan col·legiat perquè li expedeixi un certificat dels seus acords.

Article 27. Actes

1. De cada sessió que tingui l'òrgan col·legiat, el secretari n'ha d'estendre acta, que ha d'especificar necessàriament els assistents, l'ordre del dia de la reunió, les circumstàncies del lloc i el temps en què s'ha fet, els punts principals de les deliberacions i també el contingut dels acords adoptats.

2. En l'acta ha de figurar, a sol·licitud dels membres respectius de l'òrgan, el vot contrari a l'acord adoptat, l'abstenció i els motius que la justifiquin o el sentit del seu vot favorable. Així mateix, qualsevol membre té dret a sol·licitar la transcripció íntegra de la seva intervenció o proposta, sempre que aporti a l'acte, o en el termini que assenyali el president, el text que es correspongui fidelment amb la seva intervenció, cosa que cal fer constar en l'acta o bé se n'hi ha d'adjuntar una còpia.

3. Els membres que discrepin de l'acord majoritari poden formular un vot particular per escrit en el termini de quaranta-vuit hores, el qual s'ha d'incorporar al text aprovat.

4. Quan els membres de l'òrgan votin en contra o s'abstinguin, queden exempts de la responsabilitat que, si s'escau, pugui derivar dels acords.

5. Les actes s'han d'aprovar en la mateixa sessió o en la següent, però el secretari pot emetre certificats sobre els acords específics que s'hi hagin adoptat, sens perjudici de l'aprovació ulterior de l'acta.

En els certificats d'acords adoptats emesos abans de l'aprovació de l'acta, cal fer-hi constar expressament aquesta circumstància.

Capítol III

Abstenció i recusació

Article 28. Abstenció

1. Les autoritats i el personal al servei de les administracions, en els quals es donin algunes de les circumstàncies assenyalades en el número següent d'aquest article, s'han d'abstenir d'intervenir en el procediment i ho han de comunicar al seu superior immediat, el qual ha de resoldre el que sigui procedent.

2. Són motius d'abstenció els següents:

a) Tenir interès personal en l'assumpte de què es tracti o en un altre en la resolució del qual pugui influir la d'aquell; ser administrador de societat o entitat interessada, o tenir una qüestió litigiosa pendent amb alguna persona interessada.

b) Tenir parentiu de consaguinitat dins el quart grau, o d'afinitat dins el segon, amb qualsevol de les persones interessades, amb els administradors d'entitats o societats interessades i amb els assessors, representants legals o mandatari que intervinguin en el procediment, i també compartir despatx professional o estar associat amb aquests per a l'assessorament, la representació o el mandat.

c) Tenir amistat íntima o enemistat manifesta amb alguna de les persones esmentades en l'apartat anterior.

d) Haver intervingut com a perit o com a testimoni en el procediment de què es tracti.

e) Tenir relació de servei amb una persona natural o jurídica interessada directament en l'assumpte, o haver-li prestat en els dos últims anys serveis professionals de qualsevol tipus i en qualsevol circumstància o lloc.

3. L'actuació d'autoritats i personal al servei de les administracions públiques en els quals concorren motius d'abstenció no ha d'implacar, necessàriament, la invalidesa dels actes en què hagin intervingut.

4. Els òrgans superiors poden ordenar a les persones en les quals es doni alguna de les circumstàncies assenyalades que s'abstinguin de qualsevol intervenció en l'expedient.

5. La no-abstenció en els casos en què és procedent dóna lloc a responsabilitat.

Article 29. Recusació

1. En els casos previstos en l'article anterior, les persones interessades poden promoure la recusació en qualsevol moment de la tramitació del procediment.

2. La recusació s'ha de plantejar mitjançant un escrit en què cal expressar la causa o les causes en què es fonamenta.

3. L'endemà la persona recusada ha de manifestar al seu superior immediat si es dóna o no en ella la causa al·legada. En el primer cas, el superior en pot disposar la substitució tot seguit.

4. Si la persona recusada nega la causa de recusació, el superior ha de resoldre en el termini de tres dies, amb els informes i les comprovacions previs que consideri oportuns.

5. Contra les resolucions adoptades en aquesta matèria no es pot interposar cap recurs, sens perjudici de la possibilitat d'al·legar la recusació en interposar el recurs que sigui procedent contra l'acte que acabi el procediment.

Títol III

Les persones interessades

Article 30. Capacitat d'actuar

Tenen capacitat d'actuar davant les administracions públiques, a més de les persones que la tinguin d'acord amb les normes civils, els menors d'edat per a l'exercici i la defensa de drets i interessos l'actuació dels quals estigui permesa per l'ordenament juridicoadministratiu sense l'assistència de la persona que exerceixi la pàtria potestat, tutela o curatela. S'exceptua el supòsit dels menors incapacitats quan l'extensió de la incapacitació afecti l'exercici i la defensa dels drets o els interessos de què es tracti.

Article 31. Concepte de persona interessada

1. Es consideren persones interessades en el procediment administratiu:

a) Les que el promoguin com a titulars de drets o d'interessos legítims individuals o col·lectius.

b) Les que, sense haver iniciat el procediment, tinguin drets que puguin resultar afectats per la decisió que s'hi adopti.

c) Les que tinguin interessos legítims, individuals o col·lectius, que puguin resultar afectats per la resolució i es personin en el procediment mentre no s'hagi dictat la resolució definitiva.

2. Les associacions i organitzacions representatives d'interessos econòmics i socials són titulars d'interessos legítims col·lectius en els termes que la llei reconegui.

3. Quan la condició de persona interessada derivi d'alguna relació jurídica transmissible, el drethavent ha de succeir en aquesta condició sigui quin sigui l'estat del procediment.

Article 32. Representació

1. Les persones interessades amb capacitat d'actuar poden actuar per mitjà de representant, amb el qual s'han de dur a terme les actuacions administratives, llevat de manifestació expressa en contra de la persona interessada.

2. Qualsevol persona amb capacitat d'actuar pot actuar en representació d'una altra davant les administracions públiques.

3. Per a formular sol·licituds, entaular recursos, desistir d'acions i renunciar a drets en nom d'una altra persona, s'ha d'acreditar la representació per qualsevol mitjà vàlid en el dret que en deixi constància fidedigna, o per mitjà d'una declaració en una compareixença personal de l'interessat o la interessada. Per als actes i les gestions de mer tràmit es presumeix aquella representació.

4. La falta d'acreditació o l'acreditació insuficient de la representació no impedeix que es consideri realitzat l'acte de què es tracti, sempre que s'aporti aquella o se n'esmeni el defecte dins el termini de deu dies que ha de concedir a aquest efecte

l'òrgan administratiu, o d'un termini superior quan les circumstàncies del cas així ho requereixin.

Article 33. Pluralitat de persones interessades

Quan en una sol·licitud, un escrit o una comunicació figuren diverses persones interessades, les actuacions a què donin lloc s'han d'efectuar amb el representant o la persona interessada que expressament hagin assenyalat, i, si no n'hi ha cap, amb qui figurei en primer terme.

Article 34. Identificació de les persones interessades

Si durant la instrucció d'un procediment que no hagi tingut publicitat en la forma legal s'adverteix l'existència de persones que siguin titulars de drets o interessos legítims i directes, la identificació de les quals resulta de l'expedient i poden resultar afectades per la resolució que es dicti, s'ha de comunicar a aquestes persones la tramitació del procediment.

Títol IV

L'activitat de les administracions públiques

Capítol I

Normes generals

Article 35. Drets dels ciutadans

Els ciutadans, en les relacions amb les administracions públiques, tenen els drets següents:

a) A conèixer, en qualsevol moment, l'estat de la tramitació dels procediments en els quals tenen la condició de persones interessades, i a obtenir còpies dels documents que contenen.

b) A identificar les autoritats i el personal al servei de les administracions públiques sota la responsabilitat dels quals es tramitin els procediments.

c) A obtenir una còpia segellada dels documents que presentin, que han d'aportar conjuntament amb els originals, i

també que els siguin retornats, llevat que els originals hagin de figurar en el procediment.

d) A utilitzar les llengües oficials en el territori de la seva comunitat autònoma, d'acord amb el que preveu aquesta Llei i la resta de l'ordenament jurídic.

e) A formular al·legacions i a aportar documents en qual·sevol fase del procediment anterior al tràmit d'audiència, que han de ser tinguts en compte per l'òrgan competent en el moment de redactar la proposta de resolució.

f) A no presentar documents no exigits per les normes aplicables al procediment de què es tracta, o que ja es trobin en poder de l'administració actuant.

g) A obtenir informació i orientació sobre els requisits jurídics o tècnics que les disposicions vigents imposin als projectes, a les actuacions o a les sol·licituds que es proposin dur a terme.

h) A accedir als registres i arxius de les administracions públiques en els termes previstos en la Constitució i en aquesta o en altres lleis.

i) A ser tractats amb respecte i deferència per les autoritats i els funcionaris, que han de facilitar-los l'exercici dels seus drets i el compliment de les seves obligacions.

j) A exigir les responsabilitats de les administracions públiques i del personal al seu servei, quan així correspongui legalment.

k) Tots els altres que els reconeixin la Constitució i les lleis.

Article 36. Llengua dels procediments

1. La llengua dels procediments tramitats per l'Administració General de l'Estat és el castellà. No obstant això, els interessats que es dirigeixin als òrgans de l'Administració General de l'Estat amb seu al territori d'una comunitat autònoma també poden utilitzar la llengua que sigui cooficial en aquesta comunitat.

En aquest cas, el procediment s'ha de tramitar en la llengua que hagi triat l'interessat. Si concorren diversos interessats

en el procediment, i hi ha discrepància quant a la llengua, el procediment s'ha de tramitar en castellà, per bé que els documents o testimonis que requereixin els interessats s'han d'expedir en la llengua que triïn.

2. En els procediments tramitats per les administracions de les comunitats autònomes i de les entitats locals, l'ús de la llengua s'ha d'ajustar al que preveu la legislació autonòmica corresponent.

3. L'Administració pública instructora ha de traduir al castellà els documents, els expedients o les parts d'aquests que hagin de tenir efecte fora del territori de la comunitat autònoma i els documents dirigits als interessats que així ho sol·licitin expressament. Si han de tenir efectes en el territori d'una comunitat autònoma on sigui cooficial aquesta mateixa llengua diferent del castellà, no cal fer-ne la traducció.

Article 37. Dret d'accés a arxius i registres

1. Els ciutadans tenen dret a accedir als registres i als documents que formin part d'un expedient i es trobin en els arxius administratius, sigui quina sigui la forma d'expressió, gràfica, sonora o en imatge o el tipus de suport material en què figurin, sempre que aquests expedients corresponguin a procediments acabats en la data de la sol·licitud.

2. L'accés als documents que continguin dades referents a la intimitat de les persones està reservat a aquestes, que, en el supòsit que observin que aquestes dades figuren incompletes o inexactes, poden exigir que es rectifiquin o es completin, llevat que figurin en expedients caducats pel transcurs del temps, d'acord amb els terminis màxims que determinin els diferents procediments, dels quals no es puguin derivar cap efecte substantiu.

3. L'accés als documents de caràcter nominatiu que, sense incloure altres dades pertanyents a la intimitat de les persones, figurin en els procediments d'aplicació del dret, llevat dels de caràcter sancionador o disciplinari, i que, en consideració al seu contingut, es puguin fer valer per a l'exercici dels drets dels ciutadans, a més de poder ser exercit pels seus titulars, ho pot

ser per terceres persones que acreditin un interès legítim i directe.

4. L'exercici dels drets que estableixen els apartats anteriors pot ser denegat quan prevalguin raons d'interès públic, per interessos de terceres persones més dignes de protecció o quan així ho disposi una llei, en els quals casos l'òrgan competent ha de dictar una resolució motivada.

5. El dret d'accés no pot ser exercit en relació amb els expedients següents:

a) Els que continguin informació sobre les actuacions del Govern de l'Estat o de les comunitats autònomes, en l'exercici de les seves competències constitucionals no subjectes al dret administratiu.

b) Els que continguin informació sobre la defensa nacional o la seguretat de l'Estat.

c) Els tramitats per a la investigació dels delictes quan es pugui posar en perill la protecció dels drets i les llibertats de terceres persones o les necessitats de les investigacions que s'estiguin fent.

d) Els relatius a les matèries protegides pel secret comercial o industrial.

e) Els relatius a actuacions administratives derivades de la política monetària.

6. Es regeixen per les seves disposicions específiques:

a) L'accés als arxius sotmesos a la normativa sobre matèries classificades.

b) L'accés a documents i expedients que continguin dades sanitàries personals dels pacients.

c) Els arxius regulats per la legislació del règim electoral.

d) Els arxius que serveixin per a fins exclusivament estadístics en l'àmbit de la funció estadística pública.

e) El Registre Civil i el Registre Central de Penats i Rebels i els registres de caràcter públic l'ús dels quals estigui regulat per una llei.

f) L'accés als documents que es troben en els arxius de les administracions públiques per part de les persones que tinguin

la condició de diputat de les Corts Generals, senador, membre d'una assemblea legislativa de comunitat autònoma o d'una corporació local.

g) La consulta de fons documentals existents en els arxius històrics.

7. El dret d'accés, l'han d'exercir els particulars de manera que no es vegi afectada l'eficàcia del funcionament dels serveis públics; amb aquesta finalitat, cal formular una petició individualitzada dels documents que es volen consultar, sense que es pugui formular una sol·licitud genèrica sobre una matèria o un conjunt de matèries, llevat que sigui perquè se'n prengui consideració amb caràcter potestatiu. No obstant això, quan les persones sol·licitants siguin investigadores que acreditin un interès històric, científic o cultural rellevant, se'ls pot autoritzar l'accés directe a la consulta dels expedients, sempre que quedi garantida degudament la intimitat de les persones.

8. El dret d'accés comporta el d'obtenir còpies o certificats dels documents l'examen dels quals sigui autoritzat per l'Administració, amb el pagament previ, si escau, de les exaccions establertes legalment.

9. Ha de ser objecte de publicació periòdica la relació dels documents que es troben en poder de les administracions públiques subjectes a un règim de publicitat especial perquè afecten la col·lectivitat en conjunt i els altres que puguin ser consultats pels particulars.

10. Han de ser objecte de publicació regular les instruccions i respostes a consultes plantejades pels particulars o altres òrgans administratius que comportin una interpretació del dret positiu o dels procediments vigents per tal que puguin ser al·legades pels particulars en les relacions amb l'Administració.

Article 38. Registres

1. Els òrgans administratius han de portar un registre general en el qual s'ha de fer l'assentament corresponent de qualsevol escrit o comunicació que es presenti o que es rebi en qual-

sevol unitat administrativa pròpia. També s'hi ha d'anotar la sortida dels escrits i les comunicacions oficials dirigides a altres òrgans o particulars.

2. Els òrgans administratius poden crear en les unitats administratives corresponents de la pròpia organització altres registres a fi de facilitar la presentació d'escrits i comunicacions. Aquests registres són auxiliars del registre general, al qual han de comunicar qualsevol anotació que efectuïn.

Els assentaments s'han d'anotar respectant l'ordre temporal de recepció o sortida dels escrits i les comunicacions, i han d'indicar la data del dia de la recepció o sortida.

Conclòs el tràmit de registre, els escrits i les comunicacions s'han de tramitar sense dilació als destinataris i a les unitats administratives corresponents des del registre en què s'ha-gin rebut.

3. Els registres generals, així com tots els registres que les administracions públiques estableixin per a la recepció d'escrits i comunicacions dels particulars o d'òrgans administratius, s'han d'instal·lar en suport informàtic.

El sistema ha de garantir la constància, en cada assentament que s'efectuï, d'un número, epígraf expressiu de la naturalesa, data d'entrada, data i hora de la presentació, identificació de l'interessat, òrgan administratiu remitent, si escau, i persona o òrgan administratiu al qual s'envia, i, si escau, referència al contingut de l'escrit o la comunicació que es registra.

Així mateix, el sistema ha de garantir la integració informàtica en el registre general de les anotacions efectuades als altres registres de l'òrgan administratiu.

4. Les sol·licituds, els escrits i les comunicacions que els ciutadans dirigeixin als òrgans de les administracions públiques es poden presentar:

a) Als registres dels òrgans administratius als quals es dirigeixin.

b) Als registres de qualsevol òrgan administratiu, que pertanyi a l'Administració General de l'Estat, a la de qualsevol Administració de les comunitats autònomes, o a la d'alguna de

les entitats que integren l'Administració local si, en aquest últim cas, s'ha subscrit el conveni oportú.

c) A les oficines de correus, en la forma que s'estableixi per reglament.

d) A les representacions diplomàtiques o les oficines consulars d'Espanya a l'estranger.

e) A qualsevol altre lloc que estableixin les disposicions vigents.

Mitjançant convenis de col·laboració subscrits entre les administracions públiques, s'han d'establir sistemes d'intercomunicació i coordinació de registres que garanteixin la compatibilitat informàtica, així com la transmissió telemàtica dels assentaments registrals i de les sol·licituds, els escrits, les comunicacions i els documents que es presentin en qualsevol dels registres.

5. Per a l'eficàcia dels drets que reconeix l'article 35.c) d'aquesta Llei als ciutadans, aquests poden adjuntar una còpia dels documents que presentin a les seves sol·licituds, escrits i comunicacions.

Aquesta còpia, amb l'acarament previ amb l'original per qualsevol dels registres als quals es refereixen els punts a) i b) de l'apartat 4 d'aquest article, s'ha de trametre a l'òrgan destinatari i tornar l'original al ciutadà. Quan l'original hagi de constar en el procediment, s'ha de lliurar la còpia al ciutadà, una vegada segellada pels registres i amb la comprovació prèvia de la identitat amb l'original.

6. Cada Administració pública ha d'establir els dies i les hores d'obertura dels registres, i ha de garantir el dret dels ciutadans a la presentació de documents que preveu l'article 35.

7. Es poden fer efectius, a més d'altres mitjans, per gir postal o telegràfic, o per transferència dirigida a l'oficina pública corresponent, qualsevol tribut que s'hagi de satisfer en el moment de presentar sol·licituds i escrits a les administracions públiques.

8. Les administracions públiques han de fer pública i mantenir actualitzada una relació de les oficines d'inscripcions prò-

pies o concertades, els sistemes d'accés i comunicació, així com els horaris de funcionament.

9. Es poden crear registres telemàtics per a la recepció o la sortida de sol·licituds, escrits i comunicacions que es transmetin per mitjans telemàtics, amb subjecció als requisits que estableix l'apartat 3 d'aquest article. Els registres telemàtics només estan habilitats per a la recepció o la sortida de les sol·licituds, els escrits i les comunicacions relatives als procediments i els tràmits de la competència de l'òrgan o l'entitat que va crear el registre i que s'especifiquin en la norma de creació d'aquest, així com que compleixin els criteris de disponibilitat, autenticitat, integritat, confidencialitat i conservació de la informació que igualment s'assenyalin en la norma esmentada.

Els registres telemàtics permeten presentar sol·licituds, escrits i comunicacions tots els dies de l'any durant les vint-i-quatre hores. A efectes de còmput de terminis, la recepció en un dia inhàbil per a l'òrgan o l'entitat s'entén efectuada en el primer dia hàbil següent.¹

Article 39. Col·laboració dels ciutadans

1. Els ciutadans estan obligats a facilitar a l'Administració informes, inspeccions i altres actes d'investigació només en els casos previstos per la llei.

2. Les persones interessades en un procediment que coneguin dades que permetin identificar altres persones interessades que no hi hagin comparegut tenen el deure de proporcionar-les a l'administració actuant.

Article 40. Compareixença dels ciutadans

1. La compareixença dels ciutadans davant les oficines públiques només és obligatòria quan estigui prevista en una norma amb rang de llei.

2. En els casos que sigui procedent la compareixença, la citació corresponent ha de fer constar expressament el lloc, la data,

1. Apartat afegit per la Llei 24/2001, de 27 de desembre.

l'hora i l'objecte de la compareixença, i també els efectes de no atendre-la.

3. Les administracions públiques, a sol·licitud de la persona interessada, li han de lliurar un certificat en què es faci constar la compareixença.

Article 41. Responsabilitat de la tramitació

1. Els titulars de les unitats administratives i el personal al servei de les administracions públiques que tinguin a càrrec seu la resolució o el despatx dels assumptes són responsables directes de la seva tramitació i han d'adoptar les mesures oportunes per tal de remoure els obstacles que impedeixin, dificultin o retardin l'exercici ple dels drets de les persones interessades o el respecte als seus interessos legítims, i han de disposar el que calgui per a evitar i eliminar tota anormalitat en la tramitació de procediments.

2. Les persones interessades poden sol·licitar l'exigència d'aquesta responsabilitat a l'Administració pública corresponent.

Article 42. Obligació de resoldre

1. L'Administració està obligada a dictar resolució expressa en tots els procediments i a notificar-la sigui quina sigui la seva forma d'iniciació.

En els casos de prescripció, renúncia del dret, caducitat del procediment o desistiment de la sol·licitud, així com de desaparició sobrevinguda de l'objecte del procediment, la resolució consisteix en la declaració de la circumstància que concorre en cada cas, amb indicació dels fets produïts i les normes aplicables.

S'exceptuen de l'obligació a què es refereix el paràgraf primer els supòsits d'acabament del procediment per pacte o conveni, així com els procediments relatius a l'exercici de drets sotmesos únicament al deure de comunicació prèvia a l'Administració.

2. El termini màxim per notificar la resolució expressa és el que fixi la norma reguladora del procediment corresponent. Aquest termini no pot excedir els sis mesos llevat que una nor-

ma amb rang de llei n'estableixi un de més llarg o que ho prevegi la normativa comunitària europea.

3. Quan les normes reguladores dels procediments no fixin el termini màxim,² aquest és de tres mesos. Aquest termini i els que preveu l'apartat anterior es compten:

a) En els procediments iniciats d'ofici, des de la data de l'acord d'iniciació.

b) En els iniciats a sol·licituds de l'interessat, des de la data en què la sol·licitud hagi tingut entrada al registre de l'òrgan competent per a la seva tramitació.

4. Les administracions públiques han de publicar i mantenir actualitzades, a efectes informatius, les relacions de procediments, i n'han d'indicar els terminis màxims de durada, així com els efectes que produeix el silenci administratiu.

En tot cas, les administracions públiques han d'informar els interessats del termini màxim normativament establert per a la resolució i la notificació dels procediments, així com dels efectes que pugui produir el silenci administratiu, inclosa l'esmentada menció en la notificació o publicació de l'acord d'iniciació d'ofici, o en comunicació que se'ls ha d'adreçar a aquest efecte dins del deu dies següents a la recepció de la sol·licitud en el registre de l'òrgan competent per a la seva tramitació. En aquest últim cas, la comunicació ha d'indicar a més la data en què l'òrgan competent ha rebut la sol·licitud.

5. El transcurs del termini màxim legal per resoldre un procediment i notificar la resolució es pot suspendre en els casos següents:

a) Quan s'hagi de requerir un interessat per esmenar deficiències i aportar documents i altres elements de judici necessaris, pel temps que transcorri entre la notificació del requeriment i el compliment efectiu pel destinatari o, si no, el transcurs del termini concedit, tot això sens perjudici del que preveu l'article 71 d'aquesta Llei.

2. (N. de l'E.) «termini màxim per rebre la notificació,» a la versió castellana.

b) Quan s'hagi d'obtenir un pronunciament previ i preceptiu d'un òrgan de les Comunitats Europees, pel temps que transcorri entre la petició, que s'ha de comunicar als interessats, i la notificació del pronunciament a l'Administració instructora, que també els ha de ser comunicada.

c) Quan s'hagin de sol·licitar informes que siguin preceptius i determinants del contingut de la resolució a un òrgan de la mateixa Administració o una de diferent, pel temps que transcorri entre la petició, que s'ha de comunicar als interessats, i la recepció de l'informe, que també s'ha de comunicar als interessats. Aquest termini de suspensió no pot excedir en cap cas de tres mesos.

d) Quan s'hagin de fer proves tècniques o anàlisis contradictòries o diriments proposades pels interessats, durant el temps necessari per a la incorporació dels resultats a l'expedient.

e) Quan s'iniciïn negociacions amb vista a la subscripció d'un pacte o un conveni en els termes que preveu l'article 88 d'aquesta Llei, des de la declaració formal i fins a la conclusió sense efecte, si s'escau, de les negociacions esmentades que s'ha de constatar mitjançant declaració formulada per l'Administració o els interessats.

6. Quan el nombre de les sol·licituds formulades o les persones afectades puguin implicar un incompliment del termini màxim de resolució, l'òrgan competent per resoldre, a proposta raonada de l'òrgan instructor, o el superior jeràrquic de l'òrgan competent per resoldre, a proposta d'aquest, poden habilitar els mitjans personals i materials per complir el despatx adequat i en el termini escaient.

Excepcionalment, es pot acordar l'ampliació del termini màxim de resolució i notificació mitjançant motivació clara de les circumstàncies concurrents i només una vegada exhaurits tots els mitjans a disposició possibles.

Si s'acorda, finalment, l'ampliació del termini màxim, aquest no pot ser superior a l'establert per a la tramitació del procediment.

Contra l'acord que resolgui sobre l'ampliació de terminis, que s'ha de notificar als interessats, no es pot interposar recurs.

7. El personal al servei de les administracions públiques que tingui a càrrec seu el despatx dels assumptes, així com els titulars dels òrgans administratius competents per instruir i resoldre, són directament responsables, en l'àmbit de les seves competències, del compliment de l'obligació legal de dictar resolució expressa dins el termini.

L'incompliment d'aquesta obligació dóna lloc a l'exigència de responsabilitat disciplinària, sens perjudici de la que sigui procedent d'acord amb la normativa vigent.

Article 43. Silenci administratiu en procediments iniciats a sol·licitud de l'interessat

1. En els procediments iniciats a sol·licitud de l'interessat, el venciment del termini màxim sense que s'hagi notificat una resolució expressa legitima l'interessat o els interessats que hagin deduït la sol·licitud per entendre-la estimada o desestimada per silenci administratiu, segons escaigui, sens perjudici de la resolució que l'Administració ha de dictar tal com preveu l'apartat 4 d'aquest article.

2. Els interessats poden entendre estimades per silenci administratiu les seves sol·licituds en tots els casos, llevat que una norma amb rang de llei o norma de dret comunitari europeu estableixi el contrari. Queden exceptuats d'aquesta previsió els procediments d'exercici del dret de petició, a què es refereix l'article 29 de la Constitució, aquells l'estimació dels quals tingui com a conseqüència que es transfereixin al sol·licitant o a tercers facultats relatives al domini públic o al servei públic, així com els procediments d'impugnació d'actes i disposicions, en els quals el silenci té un efecte desestimatori.

No obstant això, quan el recurs d'alçada s'hagi interposat contra la desestimació per silenci administratiu d'una sol·licitud pel transcurs del termini, s'entén estimat si, arribat el termini de resolució, l'òrgan administratiu competent no dicta resolució expressa sobre aquest recurs.

3. L'estimació per silenci administratiu té amb caràcter general, la consideració d'acte administratiu finalitzador³ del procediment.

La desestimació per silenci administratiu té els únics efectes de permetre als interessats la interposició del recurs administratiu o contenciós administratiu que sigui procedent.

4. L'obligació de dictar resolució expressa a què es refereix l'apartat primer de l'article 42 se subjecta al règim següent:

a) En els casos d'estimació per silenci administratiu, la resolució expressa posterior a la producció de l'acte només es pot dictar si és confirmatòria.

b) En els casos de desestimació per silenci administratiu, la resolució expressa posterior al venciment del termini, l'adopta l'Administració sense cap vinculació al sentit del silenci.

5. Els actes administratius produïts per silenci administratiu es poden fer valer tant davant l'Administració com davant qualsevol persona física o jurídica, pública o privada. Tenen efectes des del venciment del termini màxim en què s'ha de dictar i notificar la resolució expressa sense que aquesta s'hagi produït, i la seva existència pot ser acreditada per qualsevol mitjà de prova admès en dret, inclòs el certificat acreditatiu del silenci produït que es pugui sol·licitar de l'òrgan competent per resoldre. Sol·licitat el certificat, aquest s'ha d'emetre en el termini màxim de quinze dies.

Article 44. Falta de resolució expressa en procediments iniciats d'ofici

En els procediments iniciats d'ofici, el venciment del termini màxim establert sense que s'hagi dictat i notificat la resolució expressa no eximeix l'Administració del compliment de l'obligació legal de resoldre, i té els efectes següents:

1. En el cas de procediments dels quals pot derivar el reconeixement o, si s'escau, la constitució de drets o altres situacions jurídiques individualitzades, els interessats que hagin com-

3. (N. de l'E.) «finalitzat» a l'original.

paregut poden entendre desestimades les seves pretensions per silenci administratiu.

2. En els procediments en què l'Administració exerceixi potestats sancionadores o, en general, d'intervenció, susceptibles de produir efectes desfavorables o de gravamen, es produeix la caducitat. En aquests casos, la resolució que declari la caducitat ha d'ordenar l'arxivament de les actuacions, amb els efectes que preveu l'article 92.

En cas que el procediment s'hagi paralitzat per causa imputable a l'interessat, s'interromp el còmput del termini per emetre i notificar la resolució.

Article 45. Incorporació de mitjans tècnics

1. Les administracions públiques han d'impulsar la utilització i aplicació de les tècniques i mitjans electrònics, informàtics i telemàtics, per a desenvolupar la seva activitat i exercir les seves competències, amb les limitacions que estableixen la Constitució i les lleis a la utilització d'aquests mitjans.

2. Quan sigui compatible amb els mitjans tècnics de què disposen les administracions públiques, els ciutadans s'hi poden relacionar per a exercir els seus drets amb tècniques i mitjans electrònics, informàtics o telemàtics respectant les garanties i els requisits previstos en cada procediment.

3. Els procediments que es tramitin i s'acabin en suport informàtic han de garantir la identificació i l'exercici de la competència per part de l'òrgan que l'exerceix.

4. Els programes i les aplicacions electròniques, informàtiques i telemàtiques que hagin de ser utilitzats per les administracions públiques per a l'exercici de les seves potestats han de ser prèviament aprovats per l'òrgan competent, el qual n'ha de difondre públicament les característiques.

5. Els documents emesos, sigui quin sigui el seu suport, per mitjans electrònics, informàtics o telemàtics per les administracions públiques, o els que aquestes emetin com a còpies d'originals emmagatzemats per aquests mateixos mitjans, gaudeixen de la validesa i eficàcia del document original sempre que en

quedi garantida l'autenticitat, integritat i conservació i, si s'escau, la recepció per la persona interessada, i també el compliment de les garanties i els requisits exigits per aquesta o altres lleis.

Article 46. Validesa i eficàcia de documents i còpies

1. Cada administració pública ha de determinar per reglament els òrgans que tenen atribuïdes les competències d'expedició de còpies autèntiques de documents públics o privats.

2. Les còpies de qualssevol documents públics gaudeixen de la mateixa validesa i eficàcia que aquests sempre que hi hagi constància que són autèntiques.

3. Les còpies de documents privats tenen validesa i eficàcia, exclusivament en l'àmbit de l'activitat de les administracions públiques, sempre que se n'hagi comprovat l'autenticitat.

4. Tenen la consideració de document públic administratiu els documents vàlidament emesos pels òrgans de les administracions públiques.

Capítol II

Termes i terminis

Article 47. Obligatorietat de termes i terminis

Els termes i els terminis establerts per aquesta o per altres lleis obliguen les autoritats i el personal al servei de les administracions públiques competents per a la tramitació dels assumptes, i també les persones interessades.

Article 48. Càmput

1. Sempre que la llei o la normativa comunitària europea no expressin una altra cosa, quan els terminis s'assenyalin per dies, s'entén que aquests són hàbils, i queden exclosos del càmput els diumenges i els dies declarats festius.

Quan els terminis s'assenyalin per dies naturals, s'ha de fer constar aquesta circumstància en les notificacions corresponents.

2. Si el termini es fixa en mesos o anys, aquests es compten a partir de l'endemà del dia que tingui lloc la notificació o la publicació de l'acte de què es tracti, o des de l'endemà del dia en què es produeixi l'estimació o la desestimació per silenci administratiu. Si en el mes de venciment no hi ha cap dia equivalent a aquell en què comença el còmput, s'entén que el termini expira l'últim dia del mes.

3. Quan l'últim dia del termini sigui inhàbil, s'entén prorrogat al primer dia hàbil següent.

4. Els terminis expressats en dies es compten a partir de l'endemà del dia que tingui lloc la notificació o la publicació de l'acte de què es tracti, o des de l'endemà del dia en què es produeixi l'estimació o la desestimació per silenci administratiu.

5. Quan un dia sigui hàbil en el municipi o la comunitat autònoma en què resideix l'interessat, i inhàbil en la seu de l'òrgan administratiu, o a la inversa, s'ha de considerar inhàbil en tot cas.

6. La declaració d'un dia com a hàbil o inhàbil a efectes de còmput de terminis no determina per si mateixa el funcionament dels centres de treball de les administracions públiques, l'organització del temps de treball ni l'accés dels ciutadans als registres.

7. L'Administració General de l'Estat i les administracions de les comunitats autònomes, amb subjecció al calendari laboral oficial, han de fixar en el seu àmbit respectiu, el calendari de dies inhàbils a efectes de còmput de terminis. El calendari aprovat per les comunitats autònomes comprèn els dies inhàbils de les entitats que integren l'Administració local que correspon al seu àmbit territorial, a les quals és aplicable.

El calendari s'ha de publicar abans del començament de cada any en el diari oficial que correspongui i en altres mitjans de difusió que en garanteixin el coneixement per part dels ciutadans.

Article 49. Ampliació

1. L'Administració, llevat que hi hagi un precepte en contra, pot concedir d'ofici o a petició dels interessats una amplia-

ció dels terminis establerts, que no excedeixi de la meietat d'aquests, si les circumstàncies ho aconsellen, i amb això no es perjudiquen drets de tercers. L'acord d'ampliació s'ha de notificar als interessats.

2. L'ampliació dels terminis pel temps màxim permès s'aplica en tot cas als procediments tramitats per les missions diplomàtiques i les oficines consulars, així com a aquells procediments que es tramiten a l'interior i exigeixen fer algun tràmit a l'estranger o a aquells en què intervenen interessats residents fora d'Espanya.

3. Tant la petició dels interessats com la decisió sobre l'ampliació s'han de produir, en tot cas, abans del venciment del termini de què es tracti. En cap cas pot ser objecte d'ampliació un termini ja vençut. Els acords sobre l'ampliació de terminis o sobre la denegació no són susceptibles de recursos.

Article 50. Tramitació d'urgència

1. Quan ho aconsellin raons d'interès públic es pot acordar, d'ofici o a petició de la persona interessada, l'aplicació al procediment de la tramitació d'urgència, per la qual es redueixen a la meietat els terminis establerts per al procediment ordinari, tret dels relatius a la presentació de sol·licituds i recursos.

2. No es pot interposar cap recurs contra l'acord que declari l'aplicació de la tramitació d'urgència al procediment.

Títol V

Les disposicions i els actes administratius

Capítol I

Disposicions administratives

Article 51. Jerarquia i competència

1. Les disposicions administratives no poden vulnerar la Constitució o les lleis ni regular aquelles matèries que la Constitució o els estatuts d'autonomia reconeixen de la competència

de les Corts Generals o de les assemblees legislatives de les comunitats autònomes.

2. Cap disposició administrativa no pot vulnerar els preceptes d'una altra de rang superior.

3. Les disposicions administratives s'han d'ajustar a l'ordre de jerarquia que estableixin les lleis.

Article 52. Publicitat i inderogabilitat singular

1. Perquè produeixin efectes jurídics, les disposicions administratives s'han de publicar en el diari oficial corresponent.

2. Les resolucions administratives de caràcter particular no poden vulnerar el que estableix una disposició de caràcter general, encara que el rang d'aquelles sigui igual o superior al d'aquestes.

Capítol II

Requisits dels actes administratius

Article 53. Producció i contingut

1. Els actes administratius que dictin les administracions públiques, bé d'ofici o bé a instància de la persona interessada, els ha de produir l'òrgan competent, el qual s'ha d'ajustar al procediment establert.

2. El contingut dels actes s'ha d'ajustar al que disposa l'ordenament jurídic i ha de ser determinat i adequat als fins d'aquells.

Article 54. Motivació

1. Han de ser motivats,⁴ amb referència succinta de fets i fonaments de dret:

a) Els actes que limiten drets subjectius o interessos legítims.

b) Els que resolen procediments de revisió d'ofici de disposicions o actes administratius, recursos administratius,

4. (N. de l'E.) «Són motivats, ...» a l'original.

reclamacions prèvies a la via judicial i procediments d'arbitratge.

c) Els que se separen del criteri seguit en actuacions precedents o del dictamen d'òrgans consultius.

d) Els acords de suspensió d'actes, sigui quin sigui el motiu de la suspensió, així com l'adopció de mesures provisionals previstes en els articles 72 i 136 d'aquesta Llei.

e) Els acords per aplicar la tramitació d'urgència o de l'ampliació de terminis.

f) Els que es dicten en l'exercici de potestats discrecionals, així com els que han de ser-ho en virtut d'una disposició legal o reglamentària expressa.

2. La motivació dels actes que exhaureixin els procediments selectius i de concurrència competitiva s'ha de fer de conformitat amb el que disposin les normes que regulin les convocatòries, i, en tot cas, han de quedar acreditats en el procediment els fonaments de la resolució que s'adopti.

Article 55. Forma

1. Els actes administratius s'han de produir per escrit si no és que la seva naturalesa exigeixi o permeti una altra forma més adequada d'expressió i constància.

2. En els casos en què els òrgans administratius exerceixin la seva competència verbalment, la constància escrita de l'acte, quan calgui, l'ha d'efectuar i firmar el titular de l'òrgan inferior o funcionari que la rebí oralment, i s'ha d'expressar en la comunicació d'aquest l'autoritat de la qual procedeix. Si es tracta de resolucions, el titular de la competència ha d'autoritzar una relació de les que hagi dictat verbalment, amb l'expressió del contingut.

3. Quan calgui dictar una sèrie d'actes administratius de la mateixa naturalesa, com ara nomenaments, concessions o llicències, es poden refundre en un únic acte, acordat per l'òrgan competent, que ha d'especificar les persones o altres circumstàncies que individualitzin els efectes de l'acte per a cada persona interessada.

Capítol III

Eficàcia dels actes

Article 56. Executivitat

Els actes de les administracions públiques subjectes al dret administratiu són executius d'acord amb el que disposa aquesta Llei.

Article 57. Efectes

1. Els actes de les administracions públiques subjectes al dret administratiu es presumeixen vàlids i produeixen efectes des de la data en què es dicten, llevat que s'hi disposi altrament.

2. L'eficàcia queda demorada quan ho exigeixi el contingut de l'acte o estigui supeditada a la notificació, publicació o aprovació superior d'aquest.

3. Excepcionalment, es pot atorgar eficàcia retroactiva als actes quan es dictin en substitució d'actes anul·lats, i així mateix quan produeixin efectes favorables a la persona interessada, sempre que els supòsits de fet necessaris existeixin ja en la data a la qual es retrotregui l'eficàcia de l'acte i aquesta no lioni drets o interessos legítims d'altres persones.

Article 58. Notificació

1. S'han de notificar als interessats les resolucions i els actes administratius que afectin els seus drets i interessos, en els termes que preveu l'article següent.

2. Qualsevol notificació s'ha de tramitar dins del termini de deu dies a partir de la data en què l'acte s'hagi dictat, i ha de contenir el text íntegre de la resolució, amb indicació de si és definitiu o no en la via administrativa, l'expressió dels recursos que siguin procedents, l'òrgan davant el qual s'han de presentar i el termini per a interposar-los, sens perjudici que els interessats en puguin exercir, si s'escau, qualsevol altre que estimin procedent.

3. Les notificacions que contiguin el text íntegre de l'acte i ometin algun dels altres requisits que preveu l'apartat anterior

tenen efecte a partir de la data en què l'interessat dugui a terme actuacions que impliquin el coneixement del contingut i l'abast de la resolució o l'acte objecte de la notificació o resolució, o interposi qualsevol recurs que sigui procedent.

4. Sens perjudici del que estableix l'apartat anterior, i als únics efectes d'entendre complerta l'obligació de notificar dins del termini màxim de durada dels procediments, n'hi ha prou amb la notificació que contingui almenys el text íntegre de la resolució, així com l'intent de notificació acreditat degudament.

Article 59. Pràctica de la notificació

1. Les notificacions s'han de fer per qualsevol mitjà que permeti tenir constància de la recepció per l'interessat o el seu representant, així com de la data, la identitat i el contingut de l'acte notificat.

L'acreditació de la notificació efectuada s'ha d'incorporar a l'expedient.

2. En els procediments iniciats a sol·licitud de l'interessat, la notificació s'ha de fer en el lloc que l'interessat hagi assenyalat a aquest efecte en la sol·licitud. Quan això no sigui possible, en qualsevol lloc adequat a aquesta finalitat, i per qualsevol mitjà d'acord amb el que disposa l'apartat 1 d'aquest article.

Quan la notificació s'efectuï en el domicili de l'interessat, si aquest no hi és en el moment de lliurar la notificació, se'n pot fer càrrec qualsevol persona que es trobi en el domicili i faci constar la seva identitat. Si ningú no es pot fer càrrec de la notificació, s'ha de fer constar aquesta circumstància en l'expedient, juntament amb el dia i l'hora en què s'hagi intentat la notificació, cosa que s'ha de repetir una sola vegada i en una hora diferent dins dels tres dies següents.

3. Perquè la notificació es practiqui utilitzant mitjans telemàtics es requereix que l'interessat hagi assenyalat aquest mitjà com a preferent o hagi consentit expressament la seva utilització, identificant a més l'adreça electrònica correspo-

nent, que ha de complir els requisits reglamentàriament establerts. En aquests casos, la notificació s'entén practicada a tots els efectes legals en el moment en què es produeixi l'accés al seu contingut a l'adreça electrònica. Quan, havent-hi constància de la recepció de la notificació a l'adreça electrònica, transcorrin deu dies naturals sense que s'accedeixi al seu contingut, s'ha d'entendre que s'ha rebutjat amb els efectes previstos en l'apartat següent, llevat que d'ofici o a instància del destinatari es comprovi la impossibilitat tècnica o material d'accedir-hi.⁵

4. Quan l'interessat o el seu representant rebutgi la notificació d'una actuació administrativa, s'ha de fer constar en l'expedient, i s'hi han d'especificar les circumstàncies de l'intent de notificació; el tràmit es considera efectuat i se segueix el procediment.

5. Quan els interessats en un procediment siguin desconeguts, s'ignori el lloc de la notificació o el mitjà a què es refereix el punt 1 d'aquest article, o bé quan, intentada la notificació, no s'hagi pogut efectuar, la notificació s'ha de fer per mitjà d'anuncis al tauler d'edictes de l'ajuntament en el seu últim domicili, en el *Butlletí Oficial de l'Estat*, de la comunitat autònoma o de la província, segons quina sigui l'Administració de la qual procedeixi l'acte que s'ha de notificar, i l'àmbit territorial de l'òrgan que l'hagi dictat.

En el cas que l'últim domicili conegut radiqui en un país estranger, la notificació s'ha d'efectuar mitjançant la publicació al tauler d'anuncis del consolat o la secció consular de l'ambaixada corresponent.

Les administracions públiques poden establir altres formes de notificació complementàries a través dels mitjans de difusió restants, que no exclouen l'obligació de notificar conforme als dos paràgrafs anteriors.

6. La publicació, en els termes de l'article següent, substitueix la notificació i té els mateixos efectes en els casos se-

5. Apartat afegit per la Llei 24/2001, de 27 de desembre.

güents:

a) Quan l'acte tingui per destinatari una pluralitat indeterminada de persones o quan l'Administració consideri que la notificació efectuada a un sol interessat és insuficient per garantir la notificació a tots; en aquest últim cas, és addicional a la notificació efectuada.

b) Quan es tracti d'actes integrants d'un procediment selectiu o de concurrència competitiva de qualsevol tipus. En aquest cas, la convocatòria del procediment ha d'indicar el tauler d'anuncis o els mitjans de comunicació on s'efectuïn les publicacions successives, i no tenen validesa les que es duguin a terme en llocs diferents.

Article 60. Publicació

1. Els actes administratius han de ser objecte de publicació quan ho estableixin les normes reguladores de cada procediment o quan ho aconsellin raons d'interès públic apreciades per l'òrgan competent.

2. La publicació d'un acte ha de contenir els mateixos elements que el punt 2 de l'article 58 exigeix pel que fa a les notificacions. També és aplicable a la publicació el que estableix el punt 3 del mateix article.

En els supòsits de publicacions d'actes que continguin elements comuns, es poden publicar d'una manera conjunta els aspectes coincidents, especificant solament els aspectes individuals de cada acte.

Article 61. Indicació de notificacions i publicacions

Si l'òrgan competent aprecia que la notificació per mitjà d'anuncis o la publicació d'un acte lesiona drets o interessos legítims, s'ha de limitar a publicar en el diari oficial que correspongui una indicació sumària del contingut de l'acte i del lloc on les persones interessades poden comparèixer, en el termini que s'estableixi, per a conèixer el contingut íntegre de l'acte esmentat i perquè quedi constància d'aquest coneixement.

Capítol IV

Nul·litat i anul·labilitat

Article 62. Nul·litat de ple dret

1. Els actes de les administracions públiques són nuls de ple dret en els casos següents:

a) Els que lesionin els drets i les llibertats susceptibles d'empara constitucional.

b) Els que dicti un òrgan manifestament incompetent per raó de la matèria o del territori.

c) Els que tinguin un contingut impossible.

d) Els que siguin constitutius d'infracció penal o es dictin com a conseqüència d'aquesta.

e) Els que es dictin prescindint totalment i absolutament del procediment establert legalment o de les normes que contenen les regles essencials per a la formació de la voluntat dels òrgans col·legiats.

f) Els actes expressos o presumptes contraris a l'ordenament jurídic per part dels quals s'adquireixen facultats o drets quan no es tinguin els requisits essencials per a la seva adquisició.

g) Qualsevol altre que estableixi expressament una disposició de rang legal.

2. També són nul·les de ple dret les disposicions administratives que vulnerin la Constitució, les lleis o altres disposicions administratives de rang superior, les que regulin matèries reservades a la llei, i les que estableixin la retroactivitat de disposicions sancionadores no favorables o restrictives de drets individuals.

Article 63. Anul·labilitat

1. Són anul·lables els actes de l'Administració que incorren en qualsevol infracció de l'ordenament jurídic, fins i tot la desviació de poder.

2. No obstant això, el defecte de forma només determina l'anul·labilitat quan l'acte no té els requisits formals indispensa-

bles per a aconseguir el seu fi o dóna lloc a la indefensió de les persones interessades.

3. La realització d'actuacions administratives fora del termini establert només implica l'anul·labilitat de l'acte quan així ho imposa la naturalesa del terme o termini.

Article 64. Transmissibilitat

1. La nul·litat o anul·labilitat d'un acte no implica la dels successius en el procediment que siguin independents del primer.

2. La nul·litat o anul·labilitat en una part de l'acte administratiu no implica la de les parts independents d'aquella, llevat que la part viciada sigui tan important que sense ella l'acte administratiu no hauria estat dictat.

Article 65. Conversió d'actes viciats

Els actes nuls o anul·lables que, tanmateix, continguin els elements constitutius d'un altre de diferent produeixen els efectes d'aquest.

Article 66. Conservació d'actes i tràmits

L'òrgan que declara la nul·litat o anul·la les actuacions ha de disposar sempre la conservació d'aquells actes i tràmits el contingut dels quals s'hauria mantingut igual si no s'hagués comès la infracció.

Article 67. Validació

1. L'Administració pot validar els actes anul·lables esmentant-ne els vicis que presentin.

2. L'acte de validació produeix efecte des de la seva data, llevat del que es disposa anteriorment per a la retroactivitat dels actes administratius.

3. Si el vici consisteix en incompetència no determinant de nul·litat, pot fer la validació l'òrgan competent sempre que sigui superior jeràrquic del que va dictar l'acte viciat.

4. Si el vici consisteix en la falta d'alguna autorització, l'acte pot ser validat amb l'atorgament d'aquesta per l'òrgan competent.

Títol VI

Disposicions generals sobre els procediments administratius

Capítol I

Iniciació del procediment

Article 68. Classes d'iniciació

Els procediments es poden iniciar d'ofici o a sol·licitud d'una persona interessada.

Article 69. Iniciació d'ofici

1. Els procediments s'han d'iniciar d'ofici per acord de l'òrgan competent, bé per pròpia iniciativa o com a conseqüència d'una ordre superior, a petició raonada d'altres òrgans o per denúncia.

2. Abans de l'acord d'iniciació, l'òrgan competent pot obrir un període d'informació prèvia amb la finalitat de conèixer les circumstàncies del cas concret i la conveniència o no d'iniciar el procediment.

Article 70. Sol·licituds d'iniciació

1. Les sol·licituds que es formulin han de contenir:

a) Nom i cognoms de la persona interessada i, si s'escau, de la persona que la representi, i també la identificació del mitjà preferent o del lloc que s'assenyali per a les notificacions.

b) Fets, raons i petició en què es concreti, amb tota claredat, la sol·licitud.

c) Lloc i data.

d) Signatura de la persona sol·licitant o acreditació de l'autenticitat de la seva voluntat expressada per qualsevol mitjà.

e) Òrgan, centre o unitat administrativa a la qual s'adreça.

2. Quan les pretensions corresponents a una pluralitat de persones tinguin un contingut i un fonament idèntics o substancialment similars, poden ser formulades en una única sol·licitud, llevat que les normes reguladores dels procediments específics ho disposin altrament.

3. De les sol·licituds, les comunicacions i els escrits que presentin a les oficines de l'Administració, les persones interessades en poden exigir el rebut corresponent que n'acrediti la data de presentació. S'ha d'admetre com a rebut una còpia on figuren la data de presentació anotada per l'oficina.

4. Les administracions públiques han d'establir models i sistemes normalitzats de sol·licituds quan es tracti de procediments que impliquin la resolució nombrosa d'una sèrie de procediments. Els esmentats models han d'estar a la disposició dels ciutadans en les dependències administratives.

Les persones sol·licitants hi poden adjuntar els elements que estimin convenients per a precisar o completar les dades del model, els quals han de ser admesos i tinguts en compte per l'òrgan a què s'adrecin.

Article 71. Esmena i millora de la sol·licitud

1. Si la sol·licitud d'iniciació no reuneix els requisits que assenyala l'article anterior i els exigits, si s'escau, per la legislació específica aplicable, s'ha de requerir l'interessat perquè, en el termini de deu dies, esmeni la falta o aporti els documents preceptius, amb indicació que, si no ho fa, es considera que desisteix de la seva petició, amb la resolució prèvia que s'ha de dictar en els termes preveu l'article 42.

2. Sempre que no es tracti de procediments selectius o de concurrència competitiva, aquest termini es pot ampliar prudençialment, fins a cinc dies, a petició de l'interessat o a iniciativa de l'òrgan, quan l'aportació dels documents requerits presenti dificultats especials.

3. En els procediments iniciats a sol·licitud dels interessats, l'òrgan competent pot demanar al sol·licitant la modificació o la millora voluntàries dels termes de la sol·licitud. Se n'ha

d'estendre una acta succinta, que s'ha d'incorporar al procediment.

Article 72. Mesures provisionals

1. Iniciat el procediment, l'òrgan administratiu competent per resoldre'l pot adoptar, d'ofici o a instància de part, les mesures provisionals que consideri oportunes per assegurar l'eficàcia de la resolució que es pugui dictar, si hi ha elements de judici suficients.

2. Abans d'iniciar el procediment administratiu, l'òrgan competent, d'ofici o a instància de part, en els casos d'urgència i per a la protecció provisional dels interessos implicats, pot adoptar les mesures corresponents en els supòsits previstos expressament per una norma amb rang de llei. Les mesures provisionals s'han de confirmar, modificar o aixecar en l'acord d'iniciació del procediment, que s'ha d'efectuar dins del quinze dies següents a l'adopció i que pot ser objecte del recurs que sigui procedent.

En tot cas, aquestes mesures queden sense efecte si no s'inicia el procediment en el termini esmentat o quan l'acord d'iniciació no conté un pronunciament exprés sobre les mesures.

3. No es poden adoptar mesures provisionals que puguin causar un perjudici de reparació difícil o impossible als interessats o que impliquin la violació de drets emparats per les lleis.

4. Les mesures provisionals es poden aixecar o modificar durant la tramitació del procediment, d'ofici o a instància de part, en virtut de circumstàncies sobrevingudes o que no s'hagin pogut tenir en compte en el moment d'adoptar-les.

En tot cas, s'extingeixen amb l'eficàcia de la resolució administrativa que posi al procediment corresponent.

Article 73. Acumulació

L'òrgan administratiu que iniciï o tramiti un procediment, sigui quina sigui la forma de la iniciació, pot disposar-ne l'acumulació amb altres procediments amb els quals tingui una identitat substancial o una connexió íntima.

Contra l'acord d'acumulació no és procedent cap recurs.

Capítol II

Ordenació del procediment

Article 74. Impuls

1. El procediment, sotmès al criteri de celeritat, s'ha d'impulsar d'ofici en tots els tràmits.

2. En despatxar els expedients, cal conservar rigorosament l'ordre d'incoació en assumptes de naturalesa homogènia, tret que el titular de la unitat administrativa doni una ordre motivada en sentit contrari, de la qual quedi constància.

L'incompliment del que diposa el paràgraf anterior dóna lloc a l'exigència de responsabilitat disciplinària de la persona infractora o, si escau, pot ser causa de remoció del lloc de treball.

Article 75. Celeritat

1. S'han d'acordar en un sol acte tots els tràmits que, per la seva naturalesa, admetin una impulsió simultània i no en sigui obligatori el compliment successiu.

2. En sol·licitar els tràmits que hagin de complir altres òrgans, cal consignar en la comunicació cursada el termini legal establert.

Article 76. Compliment de tràmits

1. Els tràmits que hagin de ser formalitzats per les persones interessades s'han de realitzar en el termini de deu dies a partir de la notificació de l'acte corresponent, tret que en la norma corresponent es fixi un termini diferent.

2. Quan en qualsevol moment es consideri que algun dels actes de les persones interessades no té els requisits necessaris, l'Administració ho ha de posar en coneixement del seu autor i li ha de concedir un termini de deu dies per a formalitzar-lo.

3. Les persones interessades que no compleixin el que disposen els apartats anteriors poden perdre el dret al tràmit corresponent; no obstant això, s'ha d'admetre l'actuació de la persona interessada i ha de produir els seus efectes legals, si es

realitza abans o dins del dia en què es notifiqui la resolució en la qual es consideri transcorregut el termini.

Article 77. Qüestions incidentals

Les qüestions incidentals que se suscitin en el procediment, fins i tot les que es refereixin a la nul·litat d'actuacions, no en suspensen la tramitació, llevat de la recusació.

Capítol III

Instrucció del procediment

Secció 1^a

Disposicions generals

Article 78. Actes d'instrucció

1. Els actes d'instrucció necessaris per a la determinació, el coneixement i la comprovació de les dades en virtut de les quals s'hagi de pronunciar la resolució, els ha de dur a terme d'ofici l'òrgan que tramiti el procediment, sens perjudici del dret de les persones interessades a proposar aquelles actuacions que requereixin la seva intervenció o constitueixin tràmits establerts legalment o reglamentàriament.

2. Els resultats dels sondejos i les enquestes d'opinió que s'incorporin a la instrucció d'un procediment han de tenir les garanties establertes legalment per a aquestes tècniques d'informació i també la identificació tècnica del procediment seguit per a l'obtenció d'aquests resultats.

Article 79. Al·legacions

1. Les persones interessades poden adduir, en qualsevol moment del procediment anterior al tràmit d'audiència, al·legacions i aportar documents o altres elements de judici.

Les unes i els altres han de ser tinguts en compte per l'òrgan competent en redactar la proposta de resolució corresponent.

2. En tot moment les persones interessades poden al·legar els defectes de tramitació i, especialment, els que comportin paralització, infracció dels terminis assenyalats preceptivament o l'omissió dels tràmits que poden ser esmenats abans de la resolució definitiva de l'assumpte. Aquestes al·legacions poden donar lloc, si hi ha raons per a fer-ho, a l'exigència de la responsabilitat disciplinària corresponent.

Secció 2ª

Prova

Article 80. Mitjans i període de prova

1. Els fets rellevants per a la decisió d'un procediment es poden acreditar per qualsevol mitjà de prova admissible en dret.

2. Quan l'Administració no consideri certs els fets al·legats per les persones interessades o la naturalesa del procediment ho exigeixi, l'instructor ha de disposar l'obertura d'un període de prova per un termini no superior a trenta dies ni inferior a deu, a fi que se'n puguin realitzar les que jutgi convenients.

3. L'instructor del procediment només pot rebutjar les proves proposades per les persones interessades si són manifestament improcedents o innecessàries, per mitjà d'una resolució motivada.

Article 81. Realització de la prova

1. L'Administració ha de comunicar a les persones interessades, amb l'antelació suficient, l'inici de les actuacions necessàries per a la realització de les proves que hagin estat admeses.

2. En la notificació cal consignar el lloc, la data i l'hora en què s'ha de dur a terme la prova, amb l'avertiment, si s'escau, que la persona interessada pot nomenar tècnics que l'assisteixin.

3. En els casos en què, a petició de la persona interessada, calgui efectuar proves la realització de les quals comporti despeses que no hagi de suportar l'Administració, aquesta en pot exigir l'avançament, a reserva de la liquidació definitiva un cop realitzada la prova. La liquidació de les despeses s'ha de dur a terme adjuntant els comprovants que n'acreditin la realitat i quantia.

Secció 3^a **Informes**

Article 82. Petició

1. Per a la resolució del procediment, s'han de sol·licitar els informes que siguin preceptius per disposicions legals i els que es jutgin necessaris per a resoldre, i s'ha d'esmentar el precepte que els exigeix o fonamentar, si s'escau, la conveniència de reclamar-los.

2. En la petició d'un informe s'ha de concretar l'aspecte o aspectes sobre els quals se sol·licita.

Article 83. Evacuació

1. Llevat que hi hagi una disposició expressa en sentit contrari, els informes són facultatius i no vinculants.

2. Els informes han de ser evacuats en el termini de deu dies, llevat que una disposició o el compliment de la resta dels terminis del procediment permeti o exigeixi un altre termini més llarg o més curt.

3. Si l'informe no s'emet en el termini assenyalat, i sens perjudici de la responsabilitat en què pugui incórrer el responsable de la demora, es poden prosseguir les actuacions sigui quin sigui el caràcter de l'informe sol·licitat, excepte en els supòsits d'informes preceptius que siguin determinants per a la resolució del procediment, cas en el qual es pot interrompre el termini dels tràmits successius.

4. Si l'informe ha de ser emès per una administració públicadiferent de la que tramita el procediment per tal d'expressar el punt de vista corresponent a les seves competències respectives, i transcorre el termini sense evacuar-lo, es poden prosseguir les actuacions.

L'informe emès fora de termini pot no ser tingut en compte en adoptar la resolució corresponent.

Secció 4ª

Participació de les persones interessades

Article 84. Tràmit d'audiència

1. Instruïts els procediments, i immediatament abans de redactar la proposta de resolució, s'han de donar a conèixer a les persones interessades o, si s'escau, als seus representants, excepte el que afecti les informacions i dades a què es refereix l'article 37.5.

2. Les persones interessades, en un termini no inferior a deu dies ni superior a quinze, poden al·legar i presentar els documents i justificacions que estimin pertinents.

3. Si abans del venciment del termini les persones interessades manifesten la seva intenció de no efectuar al·legacions ni aportar nous documents o justificacions, cal donar per realitzat el tràmit.

4. Es pot prescindir del tràmit d'audiència quan no figurin en el procediment ni es tinguin en compte en la resolució altres fets, al·legacions i proves que els adduïts per la persona interessada.

Article 85. Actuació de les persones interessades

1. Els actes d'instrucció que requereixin la intervenció de les persones interessades s'han de realitzar de la manera que els resulti més còmoda i sigui compatible, en la mesura que sigui possible, amb les seves obligacions laborals o professionals.

2. Les persones interessades poden actuar, en qualsevol cas, assistides d'un assessor si ho consideren convenient en defensa dels seus interessos.

3. En qualsevol cas, l'òrgan instructor ha d'adoptar les mesures necessàries per a obtenir el ple respecte dels principis de contradicció i d'igualtat de les persones interessades en el procediment.

Article 86. Informació pública

1. L'òrgan al qual correspongui la resolució del procediment, quan la naturalesa d'aquest ho requereixi, pot establir un període d'informació pública.

2. A tal efecte, s'ha d'anunciar en el *Butlletí Oficial de l'Estat*, en el de la comunitat autònoma o en el de la província respectius, a fi que qualsevol persona física o jurídica pugui examinar el procediment, o la part d'aquest que s'estableixi.

L'anunci ha d'assenyalar el lloc d'exhibició i ha de determinar el termini per a formular al·legacions, que mai no pot ser inferior a vint dies.

3. La incompareixença en aquest tràmit no impedeix a les persones interessades poder interposar els recursos que siguin procedents contra la resolució definitiva del procediment.

La compareixença en el tràmit d'informació pública no atorga, per ella mateixa, la condició de persona interessada. No obstant això, qui presenti al·legacions o observacions en aquest tràmit té dret a obtenir de l'Administració una resposta raonada, que pot ser comuna per a totes aquelles al·legacions que plantegin qüestions substancialment iguals.

4. D'acord amb el que disposen les lleis, les administracions públiques poden establir altres formes, mitjans o vies de participació dels ciutadans, directament o per mitjà de les organitzacions i associacions reconegudes per la llei en el procediment d'elaboració de les disposicions i actes administratius.

Capítol IV

Finalització del procediment

Secció 1ª

Disposicions generals

Article 87. Terminació

1. Posen fi al procediment la resolució, el desistiment, la renúncia al dret en què es fonamenta la sol·licitud, quan aquesta renúncia no estigui prohibida per l'ordenament jurídic, i la declaració de caducitat.

2. També produeix la terminació del procediment la impossibilitat material de continuar-lo per causes sobrevingudes. La resolució que es dicti ha de ser motivada en tots els casos.

Article 88. Terminació convencional

1. Les administracions públiques poden subscriure acords, pactes, convenis o contractes amb persones tant de dret públic com privat, sempre que no siguin contraris a l'ordenament jurídic ni tractin sobre matèries no susceptibles de transacció i tinguin per objecte satisfer l'interès públic que tenen encomanat, amb l'abast, efectes i règim jurídic específic que per a cada cas prevegi la disposició que els reguli; aquests actes poden tenir la consideració de finalitzadors dels procediments administratius, o bé es poden inserir en aquests prèviament, d'una manera vinculant o no, a la resolució que els posi fi.

2. Els instruments esmentats han d'establir, com a contingut mínim, la identificació de les parts que hi intervenen, l'àmbit personal, funcional i territorial, i el termini de vigència, i s'han de publicar o no segons la seva naturalesa i les persones a les quals van adreçats.

3. Requereixen, en qualsevol cas, l'aprovació expressa del Consell de Ministres els acords que tractin sobre matèries de la competència directa d'aquest òrgan.

4. Els acords que se subscriguin no alteren les competències atribuïdes als òrgans administratius ni les responsabilitats

que corresponguin a les autoritats i els funcionaris relatives al funcionament dels serveis públics.

Secció 2^a

Resolució

Article 89. Contingut

1. La resolució que posi fi al procediment ha de decidir totes les qüestions plantejades per les persones interessades i les altres que en deriven.

Quan es tracti de qüestions connexes que no hagin plantejat les persones interessades, l'òrgan competent pot pronunciar-s'hi, sempre que abans els ho doni a conèixer durant un termini no superior a quinze dies, perquè formulin les al·legacions que estimin pertinents i puguin aportar, si s'escau, els mitjans de prova.

2. En els procediments tramitats a sol·licitud de la persona interessada, la resolució ha de ser congruent amb les peticions que aquesta hagi formulat, sense que en cap cas pugui agreujar la seva situació inicial i sens perjudici de la potestat de l'Administració d'incoar d'ofici un nou procediment, si és procedent.

3. Les resolucions han de contenir la decisió, que ha de ser motivada en els casos a què es refereix l'article 54. Han d'expressar, a més, els recursos que contra aquesta siguin procedents, l'òrgan administratiu o judicial davant el qual s'han de presentar i el termini per a interposar-los, sens perjudici que les persones interessades en puguin exercir qualsevol altre que estimin oportú.

4. En cap cas l'Administració no es pot abstenir de resoldre amb el pretext de silenci, obscuritat o insuficiència dels preceptes legals aplicables al cas, encara que pot decidir no admetre les sol·licituds de reconeixement de drets no previstos en l'ordenament jurídic o manifestament mancats de fonament, sens perjudici del dret de petició establert per l'article 29 de la Constitució.

5. L'acceptació d'informes o dictàmens serveix de motivació de la resolució quan s'incorporin al text d'aquesta.

Secció 3^a

Desistiment i renúncia

Article 90. Exercici

1. Tota persona interessada pot desistir de la seva sol·licitud o, quan això no estigui prohibit per l'ordenament jurídic, pot renunciar als seus drets.

2. Si l'escrit d'iniciació, el formulen dues persones interessades o més, el desistiment o la renúncia només afecta els que l'hagin formulat.

Article 91. Mitjans i efectes

1. Tant el desistiment com la renúncia es poden realitzar per qualsevol mitjà que en permeti la constància.

2. L'Administració ha d'acceptar completament el desistiment o la renúncia, i ha de declarar conclús el procediment tret que, havent-hi comparegut terceres persones interessades, aquestes n'instin la continuació en el termini de deu dies des que se'ls va notificar el desistiment.

3. Si la qüestió suscitada per la incoació del procediment impliqués l'interès general o fos convenient de substanciar-la per a la seva definició i aclariment, l'Administració pot limitar els efectes del desistiment o la renúncia a la persona interessada i ha de seguir el procediment.

Secció 4^a

Caducitat

Article 92. Requisits i efectes

1. En els procediments iniciats a sol·licitud de la persona interessada, quan el procediment es paralitzi per causa que sigui imputable a aquesta, l'Administració li ha d'advertir que,

transcorreguts tres mesos, se'n produirà la caducitat. Consumit aquest termini sense que el particular requereixi realitzi les activitats necessàries per a reprendre la tramitació, l'Administració ha d'acordar l'arxivament de les actuacions i ha de notificar-ho a la persona interessada. Contra la resolució que en declari la caducitat, són procedents els recursos pertinents.

2. No es pot acordar la caducitat per la simple inactivitat de la persona interessada en la formalització de tràmits, sempre que no siguin indispensables per a dictar la resolució. Aquesta inactivitat no té cap més efecte que la pèrdua del seu dret al dit tràmit.

3. La caducitat no produeix per si sola la prescripció de les accions del particular o de l'Administració, però els procediments caducats no interrompen el termini de prescripció.

4. La caducitat pot no ser aplicable en el supòsit que la qüestió suscitada afecti l'interès general, o convingui substanciar-la per a la seva definició i aclariment.

Capítol V

Execució

Article 93. Títol

1. Les administracions públiques no han d'iniciar cap actuació material d'execució de resolucions que limiti drets dels particulars sense que prèviament s'hagi adoptat la resolució que li serveixi de fonament jurídic.

2. L'òrgan que ordeni un acte d'execució material de resolucions està obligat a notificar al particular interessat la resolució que autoritzi l'actuació administrativa.

Article 94. Executorietat

Els actes de les administracions públiques subjectes al dret administratiu són immediatament executius, llevat del que estableixen els articles 111 i 138, i en aquells casos en què una disposició estableixi el contrari o calgui aprovació o autorització superiors.

Article 95. Execució forçosa

Les administracions públiques, per mitjà dels seus òrgans competents en cada cas, poden procedir, amb l'advertència prèvia, a l'execució forçosa dels actes administratius, llevat dels supòsits en què se suspengui l'execució d'acord amb la llei, o quan la Constitució o la llei exigeixin la intervenció dels tribunals.

Article 96. Mitjans d'execució forçosa

1. L'execució forçosa, l'han d'efectuar les administracions públiques, respectant sempre el principi de proporcionalitat, pels mitjans següents:

- a) Constrenyiment sobre el patrimoni.
- b) Execució subsidiària.
- c) Multa coercitiva.
- d) Compulsió sobre les persones.

2. Si són diversos els mitjans d'execució admissibles, s'ha d'elegir el menys restrictiu de la llibertat individual.

3. Si cal entrar en el domicili de la persona afectada, les administracions públiques n'han d'obtenir el consentiment o, si hi manca, l'autorització judicial pertinent.

Article 97. Constrenyiment sobre el patrimoni

1. Si en virtut d'un acte administratiu s'ha de satisfer una quantitat líquida, s'ha de seguir el procediment establert per les normes reguladores del procediment recaptatori en la via executiva.

2. En qualsevol cas, no es pot imposar a les persones administrades una obligació pecuniària que no estigui establerta d'acord amb una norma de rang legal.

Article 98. Execució subsidiària

1. És procedent l'execució subsidiària quan es tracta d'actes que, pel fet de no ser personalíssims, poden ser realitzats per algú diferent de la persona obligada.

2. En aquest cas, les administracions públiques han de realitzar l'acte, elles mateixes o per mitjà de les persones que determinin, a costa de la persona obligada.

3. L'import de les despeses, danys i perjudicis s'ha d'exigir conformement al que disposa l'article anterior.

4. Aquest import pot liquidar-se provisionalment i realitzar-se abans de l'execució, amb vista a la liquidació definitiva.

Article 99. Multa coercitiva

1. Quan ho autoritzin les lleis, i en la forma i en la quantia que aquestes determinin, les administracions públiques, per a executar determinats actes, poden imposar multes coercitives, reiterades per lapses de temps que siguin suficients per a complir el que ha estat ordenat, en els supòsits següents:

a) Actes personalíssims en què no és procedent la compulsió directa sobre la persona obligada.

b) Actes en què, tot i ser procedent la compulsió, l'Administració no l'estima convenient.

c) Actes l'execució dels quals la persona obligada pot encarregar a una altra persona.

2. La multa coercitiva és independent de les sancions que es puguin imposar amb aquest caràcter i hi és compatible.

Article 100. Compulsió sobre les persones

1. Els actes administratius que imposin una obligació personalíssima de no fer o suportar poden ser executats per compulsió directa sobre les persones en els casos en què la llei expressament ho autoritzi, i sempre dins el respecte que es deu a la seva dignitat i als drets reconeguts en la Constitució.

2. Si, tot i tractar-se d'obligacions personalíssimes de fer, no es realitzava la prestació, la persona obligada ha de rescabalar dels danys i perjudicis, per a la liquidació i el cobrament dels quals s'ha de procedir per la via administrativa.

Article 101. Prohibició d'interdictes

No s'han d'admetre a tràmit interdictes contra les actuacions dels òrgans administratius realitzades en matèria de la seva competència i d'acord amb el procediment establert legalment.

Títol VII

Revisió dels actes en via administrativa

Capítol I

Revisió d'ofici

Article 102. Revisió de disposicions i actes nuls

1. Les administracions públiques, en qualsevol moment, per iniciativa pròpia o a sol·licitud d'un interessat, i amb el dictamen favorable previ del Consell d'Estat o òrgan consultiu equivalent de la comunitat autònoma, si n'hi ha, han de declarar d'ofici la nul·litat dels actes administratius que hagin posat fi a la via administrativa o que no hagin estat recorreguts en el termini corresponent, en els supòsits que preveu l'article 62.1.

2. Així mateix, en qualsevol moment, les administracions públiques d'ofici, i amb el dictamen favorable previ del Consell d'Estat o òrgan consultiu equivalent de la comunitat autònoma, si n'hi ha, poden declarar la nul·litat de les disposicions administratives en els supòsits que preveu l'article 62.2.

3. L'òrgan competent per a la revisió d'ofici pot acordar motivadament la inadmissió a tràmit de les sol·licituds formulades pels interessats, sense necessitat de demanar el dictamen del Consell d'Estat o l'òrgan consultiu de la comunitat autònoma, quan aquestes no es basin en alguna de les causes de nul·litat de l'article 62 o no tinguin fonament manifestament, així com en el supòsit que s'hagin desestimat quant al fons altres sol·licituds substancialment iguals.

4. Les administracions públiques, en declarar la nul·litat d'una disposició o un acte, poden establir, en la mateixa resolució, les indemnitzacions que sigui procedent reconèixer als interessats, si es donen les circumstàncies que preveuen els articles 139.2 i 141.1 d'aquesta Llei; sens perjudici que, tractant-se d'una disposició, subsisteixin els actes fermes dictats en aplicació d'aquesta.

5. Quan el procediment s'hagi iniciat d'ofici, el transcurs del termini de tres mesos des de l'inici sense dictar-se resolu-

ció produeix la seva caducitat. Si el procediment s'ha iniciat a sol·licitud d'un interessat, es pot entendre desestimada per silenci administratiu.

Article 103. Declaració de lesivitat d'actes anul·lables

1. Les administracions públiques poden declarar lesius per a l'interès públic els actes favorables per als interessats que siguin anul·lables d'acord amb el que disposa l'article 63 d'aquesta Llei, a fi de procedir a la seva ulterior impugnació davant l'ordre jurisdiccional contenciós administratiu.

2. La declaració de lesivitat no es pot adoptar una vegada transcorreguts quatre anys des que s'hagi dictat l'acte administratiu i exigeix l'audiència prèvia de tots els que constin com a interessats, en els termes que estableix l'article 84 d'aquesta Llei.

3. Transcorregut el termini de sis mesos⁶ des de la iniciació del procediment sense que s'hagi declarat la lesivitat, es produeix la seva caducitat.

4. Si l'acte prové de l'Administració General de l'Estat o de les comunitats autònomes, la declaració de lesivitat, l'adopta l'òrgan de cada administració competent en la matèria.

5. Si l'acte prové de les entitats que integren l'Administració local, la declaració de lesivitat, l'adopta el Ple de la corporació o, si no ho fa, l'òrgan col·legiat superior de l'entitat.

Article 104. Suspensió

Iniciat el procediment de revisió d'ofici, l'òrgan competent per a resoldre pot suspendre l'execució de l'acte, quan aquesta pugui causar perjudicis de reparació impossible o difícil.

Article 105. Revocació d'actes i rectificació d'errors

1. Les administracions públiques poden revocar en qualsevol moment els seus actes de gravamen o desfavorables, sempre que aquesta revocació no constitueixi dispensa o exempció

6. Termini modificat de tres a sis mesos per la Llei 62/2003, de 30 de desembre.

no permesa per les lleis, o sigui contrària al principi d'igualtat, a l'interès públic o a l'ordenament jurídic.

2. Així mateix, les administracions públiques poden rectificar en qualsevol moment, d'ofici o a instància dels interessats, els errors materials, de fet o aritmètics existents en els seus actes.

Article 106. Límits de la revisió

Les facultats de revisió no poden ser exercides quan, per prescripció d'accions, pel temps transcorregut o per altres circumstàncies, l'exercici d'aquestes sigui contrari a l'equitat, a la bona fe, al dret dels particulars o a les lleis.

Capítol II

Recursos administratius

Secció 1ª

Principis generals

Article 107. Objecte i classes

1. Contra les resolucions i els actes de tràmit, si aquests últims decideixen directament o indirectament el fons de l'assumpte, determinen la impossibilitat de continuar el procediment, i produeixen indefensió o perjudici irreparable a drets i interessos legítims, els interessats poden interposar els recursos d'alçada i potestatiu de reposició, que es poden fonamentar en qualsevol dels motius de nul·litat o anul·litat que preveuen els articles 62 i 63 d'aquesta Llei.

L'oposició als altres actes de tràmit, la poden al·legar els interessats per a la seva consideració en la resolució que posi fi al procediment.

2. Les lleis poden substituir el recurs d'alçada, en el supòsits o els àmbits sectorials determinats, i quan l'especificitat de la matèria així ho justifiqui, per altres procediments d'impug-

nació, reclamació, conciliació, mediació i arbitratge, davant òrgans col·legiats o comissions específiques no sotmeses a instruccions jeràrquiques, amb respecte als principis, les garanties i els terminis que aquesta Llei reconeix als ciutadans i als interessats en qualsevol procediment administratiu.

En les mateixes condicions, el recurs de reposició pot ser substituït pels procediments a que es refereix el paràgraf anterior, respectant el seu caràcter potestatiu per a l'interessat.

L'aplicació d'aquests procediments en l'àmbit de l'Administració local no pot implicar el desconeixement de les facultats resolutòries reconegudes als òrgans representatius electes que estableix la Llei.

3. Contra les disposicions administratives de caràcter general no es pot interposar recurs en la via administrativa.

Els recursos contra un acte administratiu que es fonamentin únicament en la nul·litat d'alguna disposició administrativa de caràcter general es poden interposar directament davant l'òrgan que hagi dictat la disposició esmentada.

4. Les reclamacions economicoadministratives s'ajusten als procediments establerts per la seva legislació específica.

Article 108. Recurs extraordinari de revisió

Contra els actes fermes en via administrativa, només és procedent el recurs extraordinari de revisió quan concorri alguna de les circumstàncies que preveu l'article 118.1.

Article 109. Fi de la via administrativa

Posen fi a la via administrativa:

a) Les resolucions dels recursos d'alçada.

b) Les resolucions dels procediments d'impugnació a què es refereix l'article 107.2.

c) Les resolucions dels òrgans administratius que no tinguin superior jeràrquic, llevat que una llei estableixi el contrari.

d) Les altres resolucions d'òrgans administratius quan una disposició legal o reglamentària així ho estableixi.

e) Els acords, pactes, convenis o contractes que tinguin la consideració de finalitzadors del procediment.

Article 110. Interposició de recurs

1. La interposició del recurs ha d'expressar:

a) El nom i els cognoms del recurrent, així com la seva identificació personal.

b) L'acte que es recorre i la raó de la seva impugnació.

c) Lloc, data, signatura del recurrent, identificació del mitjà i, si s'escau, del lloc que s'assenyali a efectes de notificacions.

d) Òrgan, centre o unitat administrativa a què es dirigeix.

e) Les altres particularitats exigides, si s'escau, per les disposicions específiques.

2. L'error en la qualificació del recurs, per part del recurrent no és obstacle per a la seva tramitació, sempre que se'n dedueixi el caràcter veritable.

3. Els vicis i defectes que facin anul·lable un acte no poden ser al·legats pels qui els hagin causat.

Article 111. Suspensió de l'execució

1. La interposició de qualsevol recurs, excepte en els casos en què una disposició estableixi el contrari, no suspèn l'execució de l'acte impugnat.

2. No obstant el que disposa l'apartat anterior, l'òrgan competent per resoldre el recurs, amb la ponderació prèvia, raonada suficientment, entre el perjudici que causaria al·l'interès públic o a tercers la suspensió i el perjudici que es causa al recurrent com a conseqüència de l'eficàcia immediata de l'acte recorregut, pot suspendre, d'ofici o a sol·licitud del recurrent, l'execució de l'acte impugnat quan concorri alguna de les circumstàncies següents:

a) Que l'execució pugui causar perjudicis de reparació impossible o difícil.

b) Que la impugnació es fonamenti en alguna de les causes de nul·litat de ple dret que preveu l'article 62.1 d'aquesta Llei.

3. L'execució de l'acte impugnat s'entén suspesa si, transcorreguts trenta dies des que la sol·licitud de suspensió hagi tingut entrada al registre de l'òrgan competent per decidir, aquest no ha dictat resolució expressa sobre la suspensió. En aquests casos no és aplicable el que estableix l'article 42.4, segon paràgraf, d'aquesta Llei.

4. En dictar l'acord de suspensió es poden adoptar les mesures cautelars que calgui per assegurar la protecció de l'interès públic o de tercers i l'eficàcia de la resolució o l'acte impugnat.

Quan, de la suspensió puguin derivar perjudicis de qualsevol naturalesa, aquella només té efectes amb la prestació prèvia de caució o d'una garantia suficient per respondre'n, en els termes que s'estableixin per reglament.

La suspensió es pot prolongar després d'exhaurida la via administrativa quan existeixi una mesura cautelar i els efectes s'estenguin a la via contenciosa administrativa. Si l'interessat interposa recurs contenciós administratiu, i sol·licita la suspensió de l'acte objecte del procés, es manté la suspensió fins que es produeixi el corresponent pronunciament judicial sobre la sol·licitud.

5. Quan el recurs tingui per objecte la impugnació d'un acte administratiu que afecti una pluralitat indeterminada de persones, la suspensió de la seva eficàcia s'ha de publicar al diari oficial en què l'acte s'hagi publicat.

Article 112. Audiència de les persones interessades

1. Quan s'hagin de tenir en compte fets o documents nous no recollits en l'expedient originari, s'han de donar a conèixer a les persones interessades perquè, en un termini no inferior a deu dies ni superior a quinze, formulin les al·legacions i presentin els documents i justificants que estimin procedents.

No s'han de tenir en compte, en la resolució dels recursos, fets, documents o al·legacions de qui recorre quan, havent pogut aportar-los en el tràmit d'al·legacions, no ho hagi fet.

2. Si hi ha altres persones interessades, se'ls ha de donar, en tot cas, trasllat del recurs perquè, en el termini abans esmentat, al·leguin allò que estimin procedent.

3. El recurs, els informes i les propostes no tenen el caràcter de documents nous a l'efecte d'aquest article. No el tenen tampoc els que les persones interessades hagin aportat a l'expedient abans de dictar-se la resolució impugnada.

Article 113. Resolució

1. La resolució del recurs ha d'estimar o desestimar en tot o en part les pretensions que s'hi formulen, o n'ha de declarar la inadmissió.

2. Quan, havent-hi un vici de forma, no s'estimi procedent resoldre sobre el fons, s'ha d'ordenar la retroacció del procediment al moment en què el vici fou comès, llevat del que disposa l'article 67.

3. L'òrgan que resolgui el recurs ha de decidir totes les qüestions, tant de forma com de fons, que plantegi el procediment, hagin estat al·legades o no per les persones interessades. En aquest últim cas, han de ser escoltades prèviament. No obstant això, la resolució ha de ser congruent amb les peticions formulades per qui va recórrer, sense que es pugui agreujar la seva situació inicial.

Secció 2ª

Recurs d'alçada

Article 114. Objecte

1. Les resolucions i els actes a què es refereix l'article 107.1, quan no posin fi a la via administrativa, poden ser recorreguts en alçada davant l'òrgan superior jeràrquic del que els hagi dictat. A aquest efectes, els tribunals i els òrgans de selecció del personal al servei de les administracions públiques i qualssevol altres que, al si d'aquestes, actuïn amb autonomia funcional, es consideren dependents de l'òrgan al qual esti-

guin adscrits o, si no n'hi ha, de l'òrgan que n'hagi nomenat el president.

2. El recurs es pot interposar davant l'òrgan que hagi dictat l'acte que s'impugna o davant el competent per resoldre'l.

Si el recurs s'ha interposat davant l'òrgan que hagi dictat l'acte impugnat, aquest l'ha de trametre a l'òrgan competent en el termini de deu dies, amb el seu informe i amb una còpia completa i ordenada de l'expedient.

El titular de l'òrgan que hagi dictat l'acte recorregut és responsable directe del compliment del que preveu el paràgraf anterior.

Article 115. Terminis

1. El termini per a la interposició del recurs d'alçada és d'un mes, si l'acte és exprés.

Si no ho és, el termini és de tres mesos i es compta, per al sol·licitant i altres possibles interessats, a partir de l'endemà del dia que, d'acord amb la normativa específica, es produeixin els efectes del silenci administratiu.

Transcorreguts els terminis esmentats sense que s'hagi interposat el recurs, la resolució esdevé ferma amb caràcter general.

2. El termini màxim per dictar i notificar la resolució és de tres mesos. Transcorregut aquest termini sense que es dicti resolució, es pot entendre desestimat el recurs, excepte en el supòsit que preveu l'article 43.2, segon paràgraf.

3. Contra la resolució d'un recurs d'alçada no es pot interposar cap altre recurs administratiu, llevat del recurs extraordinari de revisió en els casos que estableix l'article 118.1.

Secció 3^a

Recurs potestatiu de reposició

Article 116. Objecte i naturalesa

1. Els actes administratius que exhaureixin la via administrativa poden ser recorreguts potestativament en reposició

davant el mateix òrgan que els hagi dictat o ser impugnats directament davant l'ordre jurisdiccional contenciós administratiu.

2. No es pot interposar recurs contenciós administratiu fins que sigui resol expressament o s'hagi produït la desestimació presumpta del recurs de reposició interposat.

Article 117. Terminis

1. El termini per interposar el recurs de reposició és d'un mes, si l'acte és exprés. Si no ho és, el termini és de tres mesos i es compta, per al sol·licitant i altres possibles interessats, a partir de l'endemà del dia que, d'acord amb la normativa específica, es produeixi l'acte presumpte. Transcorreguts els terminis esmentats, únicament es pot interposar recurs contenciós administratiu, sens perjudici, si s'escau, de la procedència del recurs extraordinari de revisió.

2. El termini màxim per dictar i notificar la resolució del recurs és d'un mes.

3. Contra la resolució d'un recurs de reposició no es pot tornar a interposar el recurs esmentat.

Secció 4ª

Recurs extraordinari de revisió

Article 118. Objecte i terminis

1. Contra els actes fermes en via administrativa es pot interposar el recurs extraordinari de revisió davant l'òrgan administratiu que els hagi dictat, que també és el competent per a la resolució, quan concorri alguna de les circumstàncies següents:

1ª Que en dictar-los s'hagi incorregut en un error de fet, que resulti dels mateixos documents incorporats a l'expedient.

2ª Que apareguin documents de valor essencial per a la resolució de l'assumpte que, encara que siguin posteriors, evidencien l'error de la resolució recorreguda.

3ª Que en la resolució hagin influït essencialment documents

o testimonis declarats falsos per sentència judicial ferma, anterior o posterior a la resolució.

4ª Que la resolució s'hagi dictat com a conseqüència de prevaricació, suborn, violència, maquinació fraudulenta o d'una altra conducta punible i s'hagi declarat així en virtut de sentència judicial ferma.

2. El recurs extraordinari de revisió s'ha d'interposar, quan es tracti de la causa 1a, dins del termini de quatre anys següents a la data de la notificació de la resolució impugnada. En els altres casos, el termini és de tres mesos a comptar del coneixement dels documents o des que la sentència judicial sigui ferma.

3. El que estableix aquest article no perjudica el dret dels interessats a formular la sol·licitud i la instància a què es refereixen els articles 102 i 105.2 d'aquesta Llei ni el seu dret que aquestes se substanciïn i es resolguin.

Article 119. Resolució

1. L'òrgan competent per a la resolució del recurs pot acordar motivadament la inadmissió a tràmit, sense necessitat de demanar el dictamen del Consell d'Estat o l'òrgan consultiu de la comunitat autònoma, quan el recurs no es fonamenti en alguna de les causes que preveu l'apartat 1 de l'article anterior o en el supòsit que s'hagin desestimat quant al fons altres recursos substancialment iguals.

2. L'òrgan al qual correspon conèixer del recurs extraordinari de revisió s'ha de pronunciar no només sobre la procedència del recurs, sinó també, si s'escau, sobre el fons de la qüestió resolta per l'acte recorregut.

3. Transcorregut el termini de tres mesos des de la interposició del recurs extraordinari de revisió sense que s'hagi dictat i notificat resolució, s'entén desestimat, i queda expedita la via jurisdiccional contenciosa administrativa.

Títol VIII

Reclamacions prèvies a l'exercici de les accions civils i laborals

Capítol I

Disposicions generals

Article 120. Naturalesa

1. La reclamació en la via administrativa és el requisit previ per a l'exercici d'accions fonamentades en el dret privat o laboral contra qualsevol administració pública, tret dels supòsits en què aquest requisit estigui exceptuat per una disposició amb rang de llei.

2. Aquesta reclamació s'ha de tramitar i resoldre per les normes que conté aquest títol i per les que són aplicables en cada cas i, si no n'hi ha, per les generals d'aquesta Llei.

Article 121. Efectes

1. Si una reclamació plantejada davant les administracions públiques no ha estat resolta i no ha transcorregut el termini en què s'hagi d'entendre desestimada, no es pot deduir la mateixa pretensió davant la jurisdicció corresponent.

2. Plantejada la reclamació prèvia, s'interrompen els terminis per a l'exercici de les accions judicials, que s'han de tornar a comptar a partir de la data en què s'hagi notificat expressament la resolució o des que s'entengui desestimada pel transcurs del termini.

Capítol II

Reclamació prèvia a la via judicial civil

Article 122. Iniciació

1. La reclamació s'ha de dirigir a l'òrgan competent de l'Administració pública de què es tracti.

2. En l'Administració General de l'Estat s'ha de plantejar

davant del ministre del departament que sigui competent per raó de la matèria objecte de la reclamació. Les reclamacions es poden presentar a qualsevol dels llocs establerts per aquesta Llei per a la presentació d'escrits o sol·licituds.

Article 123. Instrucció

1. L'òrgan davant el qual s'hagi presentat la reclamació, l'ha de trametre en el termini de cinc dies a l'òrgan competent, juntament amb tots els antecedents de l'assumpte.

2. L'òrgan competent per a resoldre pot ordenar que es completi l'expedient amb els antecedents, informes, documents i dades que resultin necessaris.

Article 124. Resolució

1. Resolta la reclamació pel ministre o òrgan competent, s'ha de notificar a la persona interessada.

2. Si l'Administració no notifica la seva decisió en el termini de tres mesos, la persona interessada pot considerar desestimada la seva reclamació a l'efecte de formular la demanda judicial corresponent.

Capítol III

Reclamació prèvia a la via judicial laboral

Article 125. Tramitació

1. La reclamació s'ha d'adreçar al cap administratiu o director de l'establiment o organisme en què el treballador presta els seus serveis.

2. Transcorregut un mes sense que se li hagi notificat cap resolució, el treballador pot considerar desestimada la reclamació a l'efecte d'emprendre l'acció judicial laboral.

Article 126. Reclamacions del personal civil no funcionari de l'Administració militar

Les reclamacions que formuli el personal civil no funcio-

nari al servei de l'Administració militar es regeixen per les seves disposicions específiques.

Títol IX

Potestat sancionadora

Capítol I

Principis de la potestat sancionadora

Article 127. Principi de legalitat

1. La potestat sancionadora de les administracions públiques, reconeguda per la Constitució, s'exerceix quan hagi estat expressament atribuïda per una norma amb rang de llei, amb aplicació del procediment que preveu per al seu exercici i d'acord amb el que estableix aquest títol i, quan es tracti d'entitats locals, de conformitat amb el que disposa el títol XI de la llei 7/1985, de 2 d'abril, reguladora de les bases del règim local.⁷

2. L'exercici de la potestat sancionadora correspon als òrgans administratius que la tinguin atribuïda expressament, per disposició de rang legal o reglamentari.

3. Les disposicions d'aquest títol no són aplicables a l'exercici per les administracions públiques de la potestat disciplinària respecte del personal al seu servei i dels que hi estiguin vinculats per una relació contractual.

Article 128. Irretroactivitat

1. S'han d'aplicar les disposicions sancionadores vigents en el moment de produir-se els fets que constitueixin infracció administrativa.

2. Les disposicions sancionadores produeixen efecte retroactiu en la mesura que afavoreixin la persona presumptament infractora.

7. Redacció establerta per la Llei 57/2003, de 16 de desembre.

Article 129. Principi de tipicitat

1. Només constitueixen infraccions administratives les vulneracions de l'ordenament jurídic previstes com a tals infraccions per una llei, sense perjudici del que disposa per a l'Administració local el títol XI de la Llei 7/1985, de 2 d'abril, reguladora de les bases del règim local.⁸

2. Únicament per la comissió d'infraccions administratives es poden imposar sancions que, en qualsevol cas, han d'estar delimitades per la llei.

3. Les disposicions reglamentàries de desenvolupament poden introduir especificacions o graduacions en el quadre de les infraccions o sancions establertes legalment que, sense arribar a constituir noves infraccions o sancions, ni alterar la naturalesa o els límits de les que la llei estableix, contribueixin a la identificació més correcta de les conductes o a la determinació més precisa de les sancions corresponents.

4. Les normes definidores d'infraccions i sancions no són susceptibles d'aplicació analògica.

Article 130. Responsabilitat

1. Només poden ser sancionades per fets constitutius d'infracció administrativa les persones físiques o jurídiques que en resultin responsables, encara que només sigui per simple inobservança.

2. Les responsabilitats administratives que es derivin del procediment sancionador són compatibles amb l'exigència a la persona infractora de la reposició de la situació que ha alterat al seu estat originari, i també amb la indemnització pels danys i perjudicis causats que poden ser determinats per l'òrgan competent; en aquest cas, s'ha de comunicar a la persona infractora perquè satisfaci la indemnització en el termini que es determini, i, si no ho fa així, quedarà expedita la via judicial corresponent.

3. Quan el compliment de les obligacions previstes en una

8. Redacció establerta per la Llei 57/2003, de 16 de desembre.

disposició legal correspongui a diverses persones conjuntament, responen d'una manera solidària de les infraccions que, si s'escau, cometin i de les sancions que se'ls imposin.

Són responsables subsidiàries o solidàries per l'incompliment de les obligacions imposades per la llei que comportin el deure de prevenir la infracció administrativa comesa per altres persones, les persones físiques o jurídiques sobre les quals recaigui aquest deure, quan així ho determinin les lleis reguladores dels diferents règims sancionadors.

Article 131. Principi de proporcionalitat

1. Les sancions administratives, siguin de naturalesa pecuniària o no, no poden implicar mai, directament o subsidiàriament, privació de llibertat.

2. L'establiment de sancions pecuniàries ha de preveure que la comissió de les infraccions tipificades no resulti més beneficiosa per a la persona infractora que el compliment de les normes infringides.

3. En la determinació normativa del règim sancionador, i també en la imposició de sancions per les administracions públiques, s'ha d'assegurar l'adequació necessària entre la gravetat del fet constitutiu de la infracció i la sanció aplicada, i s'han de considerar especialment els criteris següents per a la graduació de la sanció que s'hagi d'aplicar:

a) L'existència d'intencionalitat o reiteració.

b) La naturalesa dels perjudicis causats.

c) La reincidència, per haver comès en el termini d'un any més d'una infracció de la mateixa naturalesa, sempre que s'hagi declarat així per resolució ferma.

Article 132. Prescripció

1. Les infraccions i sancions prescriuen d'acord amb el que disposen les lleis que les estableixin. Si aquestes no fixen terminis de prescripció, les infraccions molt greus prescriuen al cap de tres anys, les greus al cap de dos anys i les lleus al cap de sis mesos; les sancions imposades per faltes molt greus pres-

criuen al cap de tres anys, les imposades per faltes greus al cap de dos anys i les imposades per faltes lleus al cap d'un any.

2. El termini de prescripció de les infraccions es comença a comptar des del dia en què la infracció s'hagi comès.

Interromp la prescripció la iniciació, amb coneixement de la persona interessada, del procediment sancionador, i es reprèn el termini de prescripció si l'expedient sancionador està paralitzat durant més d'un mes per una causa no imputable a la persona presumptament responsable.

3. El termini de prescripció de les sancions es comença a comptar des de l'endemà del dia en què adquireixi fermesa la resolució per la qual s'imposa la sanció.

Interromp la prescripció la iniciació, amb coneixement de la persona interessada, del procediment d'execució, i es reprèn el termini si aquell està paralitzat durant més d'un mes per causa no imputable a la persona infractora.

Article 133. Concurrència de sancions

No es poden sancionar els fets que hagin estat sancionats penalment o administrativament, en els casos en què s'aprecii identitat del subjecte, fet i fonament.

Capítol II

Principis del procediment sancionador

Article 134. Garantia de procediment

1. L'exercici de la potestat sancionadora requereix un procediment establert legalment o reglamentàriament.

2. Els procediments que regulin l'exercici de la potestat sancionadora han d'establir la separació necessària entre la fase instructora i la sancionadora, i les han d'encomanar a òrgans diferents.

3. En cap cas no es pot imposar una sanció sense que s'hagi tramitat el procediment necessari.

Article 135. Drets de la persona presumptament responsable

Els procediments sancionadors garanteixen a la persona presumptament responsable els drets següents:

El de ser notificada dels fets que se li imputin, de les infraccions que tals fets puguin constituir i de les sancions que, si escau, se li puguin imposar, i també de la identitat de l'instructor, de l'autoritat competent per a imposar la sanció i de la norma que atribueixi tal competència.

El de formular al·legacions i utilitzar els mitjans de defensa admesos per l'ordenament jurídic que siguin procedents.

Els altres drets reconeguts per l'article 35 d'aquesta Llei.

Article 136. Mesures de caràcter provisional

Quan estigui previst així en les normes que regulen els procediments sancionadors, es poden adoptar, per mitjà d'un acord motivat, mesures de caràcter provisional que assegurin l'eficàcia de la resolució final que es pugui dictar.

Article 137. Presumpció d'innocència

1. Els procediments sancionadors han de respectar la presumpció de no-existència de responsabilitat administrativa mentre no es demostrï el contrari.

2. Els fets declarats provats per resolucions judicials penals fermes vinculen les administracions públiques en els procediments sancionadors que substanciïn.

3. Els fets constatats per funcionaris als quals es reconeix la condició d'autoritat, i que es formalitzin en document públic en què s'observin els requisits legals pertinents, tenen valor probatori sens perjudici de les proves que en defensa dels drets o interessos respectius puguin assenyalar o aportar els mateixos administrats.

4. S'han de realitzar d'ofici o s'han d'admetre a proposta de la persona presumptament responsable totes les proves que siguin adequades per a determinar els fets i les possibles responsabilitats.

Només es poden declarar improcedents aquelles proves que, per la seva relació amb els fets, no puguin alterar la resolució final a favor de la persona presumptament responsable.

Article 138. Resolució

1. La resolució que posi fi al procediment ha de ser motivada i ha de resoldre totes les qüestions plantejades en l'expedient.

2. En la resolució no es poden acceptar fets diferents dels determinats en el curs del procediment, independentment de la seva valoració jurídica.

3. La resolució és executiva quan posi fi a la via administrativa.

En la resolució s'han d'adoptar, si és procedent, les disposicions cautelars necessàries per a garantir-ne l'eficàcia mentre no sigui executiva.

Títol X

Responsabilitat de les administracions públiques i de les seves autoritats i altre personal al seu servei

Capítol I

Responsabilitat patrimonial de l'Administració pública

Article 139. Principis de la responsabilitat

1. Els particulars tenen dret a ser indemnitzats per les administracions públiques corresponents de tota lesió que pateixin en qualsevol dels seus béns i drets, tret dels casos de força major, sempre que la lesió sigui conseqüència del funcionament normal o anormal dels serveis públics.

2. En qualsevol cas, el dany al·legat ha de ser efectiu, avaluable econòmicament i individualitzat en relació amb una persona o un grup de persones.

3. Les administracions públiques han d'indemnitzar els particulars per l'aplicació d'actes legislatius de naturalesa no expropiatòria de drets i que aquests no tinguin el deure jurídic de suportar, quan així ho estableixin els mateixos actes legislatius i en els termes que especifiquin aquests actes.

4. La responsabilitat patrimonial de l'Estat pel funcionament de l'Administració de justícia es regeix per la Llei orgànica del poder judicial.

Article 140. Responsabilitat concurrent de les administracions públiques

1. Quan de la gestió provinent de fórmules conjuntes d'actuació entre diverses administracions públiques derivi responsabilitat en els termes que preveu aquesta Llei, les administracions intervinents han de respondre de manera solidària. L'instrument jurídic regulador de l'actuació conjunta pot determinar la distribució de la responsabilitat entre les diferents administracions públiques.

2. En altres supòsits de concurrència de diverses administracions en la producció del dany, la responsabilitat es fixa per a cada administració atenent els criteris de competència, interès públic tutelat i intensitat de la intervenció. La responsabilitat és solidària quan no sigui possible la determinació esmentada.

Article 141. Indemnització

1. Només són indemnitzables les lesions produïdes al particular provinents de danys que aquest no tingui el deure jurídic de suportar d'acord amb la llei. No són indemnitzables els danys que derivin de fets o circumstàncies que no s'hagin pogut preveure o evitar segons l'estat dels coneixements de la ciència o de la tècnica existents en el moment de producció dels danys, tot això sens perjudici de les prestacions assistencials o econòmiques que les lleis puguin establir per a aquests casos.

2. La indemnització es calcula d'acord amb els criteris de valoració establerts en la legislació d'expropiació forçosa,

legislació fiscal i altres normes aplicables, i es ponderen, si s'escau, les valoracions predominants en el mercat.

3. La quantitat de la indemnització es calcula amb referència al dia en què la lesió s'hagi produït efectivament, sens perjudici de la seva actualització a la data en què es posi fi al procediment de responsabilitat d'acord amb l'índex de preus al consum, fixat per l'Institut Nacional d'Estadística, i dels interessos que siguin procedents per demora en el pagament de la indemnització fixada, els quals s'exigeixen d'acord amb el que estableix la Llei general pressupostària.

4. La indemnització procedent es pot substituir per una compensació en espècie o ser abonada mitjançant pagaments periòdics, quan sigui més adequat per aconseguir la reparació deguda i convingui a l'interès públic, sempre que hi hagi acord amb l'interessat.

Article 142. Procediments de responsabilitat patrimonial

1. Els procediments de responsabilitat patrimonial de les administracions públiques s'inicien d'ofici o per reclamació de les persones interessades.

2. Els procediments de responsabilitat patrimonial, els ha de resoldre el ministre respectiu, el Consell de Ministres si una llei ho disposa així o els òrgans corresponents de les comunitats autònomes o de les entitats que integren l'Administració local. Quan la seva norma de creació ho determini així, la reclamació ha de ser resolta pels òrgans corresponents de les entitats de dret públic a què es refereix l'article 2.2 d'aquesta Llei.

3. Per a determinar la responsabilitat patrimonial, s'ha d'establir per reglament un procediment general que inclogui un procediment abreujat per als supòsits en què concorrin les condicions previstes en l'article 143 d'aquesta Llei.

4. L'anul·lació en la via administrativa o per l'ordre jurisdiccional contenciós administratiu dels actes o disposicions administratives no pressuposa el dret a la indemnització, però si la resolució o disposició impugnada ho fos per raó del seu fons o forma, el dret a reclamar prescriu al cap d'un any d'haver-se

dictat la sentència definitiva, i no és aplicable el que disposa el punt 5.

5. En qualsevol cas, el dret a reclamar prescriu al cap d'un any d'haver-se produït el fet o l'acte que motiva la indemnització o d'haver-se manifestat el seu efecte lesiu. En cas de danys, de caràcter físic o psíquic, a les persones el termini s'ha de començar a computar des de la curació o la determinació de l'abast de les seqüeles.

6. La resolució administrativa dels procediments de responsabilitat patrimonial, sigui quin sigui el tipus de relació, pública o privada, de què derivi, posa fi a la via administrativa.

7. Si no es dicta resolució expressa, es pot entendre desestimada la sol·licitud d'indemnització.

Article 143. Procediment abreujat

1. Una vegada iniciat el procediment general, quan siguin inequívocs la relació de causalitat entre el funcionament del servei públic i la lesió, i també la valoració del dany i el càlcul de la quantia de la indemnització, l'òrgan competent pot acordar la substanciació d'un procediment abreujat, a fi de reconèixer el dret a la indemnització en el termini de trenta dies.

2. En qualsevol cas, els òrgans competents poden acordar o proposar que se segueixi el procediment general.

3. Si no es dicta una resolució expressa, es pot entendre desestimada la sol·licitud d'indemnització.

Article 144. Responsabilitat de dret privat

Quan les administracions públiques actuïn en relacions de dret privat, responen directament dels danys i perjudicis causats pel personal que es trobi al seu servei; l'actuació d'aquest personal es considera acte propi de l'Administració al servei de la qual es trobi. La responsabilitat s'exigeix de conformitat amb el que preveuen els articles 139 i següents d'aquesta Llei.

Capítol II

Responsabilitat de les autoritats i el personal al servei de les administracions públiques

Article 145. Exigència de la responsabilitat patrimonial de les autoritats i el personal al servei de les administracions públiques

1. Per fer efectiva la responsabilitat patrimonial a què es refereix el capítol I d'aquest títol, els particulars han d'exigir directament a l'Administració pública corresponent les indemnitzacions pels danys i perjudicis causats per les autoritats i el personal al seu servei.

2. L'Administració corresponent, quan hagi indemnitzat els lesionats, ha d'exigir d'ofici a les autoritats i altre personal al seu servei la responsabilitat en què hagin incorregut per dol, o culpa o negligència greus, amb la instrucció prèvia del procediment que s'estableixi per reglament.

Per a l'exigència de la responsabilitat esmentada s'han de ponderar, entre altres, els criteris següents: el resultat danyós produït, l'existència o no d'intencionalitat, la responsabilitat professional del personal al servei de les administracions públiques i la relació amb la producció del resultat danyós.

3. Així mateix, l'Administració ha d'instruir el mateix procediment a les autoritats i altre personal al seu servei pels danys i perjudicis causats als seus béns o drets quan hagi hagut dol, o culpa o negligència greus.

4. La resolució declaratòria de responsabilitat posa fi a la via administrativa.

5. El que disposen els paràgrafs anteriors, s'entén sens perjudici de passar, si escau, la part de la culpa als tribunals competents.

Article 146. Responsabilitat penal

1. La responsabilitat penal del personal al servei de les administracions públiques, així com la responsabilitat civil deri-

vada del delict s'exigeix d'acord amb el que preveu la legislació corresponent.

2. L'exigència de responsabilitat penal del personal al servei de les administracions públiques no suspèn els procediments de reconeixement de responsabilitat patrimonial que s'ins-trueixin, llevat que la determinació dels fets en l'ordre jurisdiccional penal sigui necessària per fixar la responsabilitat patrimonial.

Disposició addicional primera

Òrgans col·legiats de govern

Les disposicions del capítol II del títol II d'aquesta Llei no són aplicables al ple ni, si s'escau, a la comissió de govern de les entitats locals, als òrgans col·legiats del Govern de la nació ni als òrgans de govern de les comunitats autònomes.

Disposició addicional segona

Informatització de registres

La incorporació a suport informàtic dels registres a què es refereix l'article 38 d'aquesta Llei ha de ser efectiva en la forma i els terminis que determinin el Govern, els òrgans de govern de les comunitats autònomes i les entitats que integrin l'Administració local, segons el grau de desenvolupament dels mitjans tècnics de què disposin.

Disposició addicional tercera

Adequació de procediments

En el termini de divuit mesos a partir de l'entrada en vigor d'aquesta Llei, s'ha de dur a terme, reglamentàriament, l'adequació a aquesta de les normes reguladores dels diversos procediments administratius, sigui quin sigui el seu rang, amb una menció específica dels efectes estimatoris o desestimatoris que produeixi la falta de resolució expressa.⁹

9. Redacció establerta pel Reial decret llei 14/1993, de 4 d'agost (BOE núm. 199, de 20 d'agost de 1993).

Disposició addicional quarta

Taxes del procediment

Les taxes que generin les actuacions del procediment administratiu s'han d'exigir d'acord amb el que disposi la norma que les reguli.

Disposició addicional cinquena

Procediments administratius en matèria tributària

1. Els procediments tributaris i l'aplicació dels tributs es regeixen per la Llei general tributària, per la normativa sobre drets i garanties dels contribuents, per les lleis pròpies dels tributs i les altres normes dictades en el seu desplegament i l'aplicació. Si no hi ha cap norma tributària aplicable, regeixen supletòriament les disposicions d'aquesta Llei.

En tot cas, en els procediments tributaris, els terminis màxims per dictar resolucions, els efectes del seu incompliment, així com, si s'escau, els efectes de la falta de resolució són els que preveu la normativa tributària.

2. La revisió d'actes en via administrativa en matèria tributària s'ha d'ajustar al que disposen els articles 153 a 171 de la Llei general tributària i les disposicions dictades en desplegament i aplicació d'aquesta Llei.

Disposició addicional sisena

Actes de la Seguretat Social i desocupació

1. La impugnació dels actes de la Seguretat Social i de desocupació, en els termes previstos per l'article 2 del text articulat de la Llei de procediment laboral, aprovat pel Reial decret legislatiu 521/1990, de 27 d'abril, i també la seva revisió d'ofici es regeixen pel que disposa la Llei esmentada.

2. Els actes de gestió recaptadora de la Seguretat Social es regeixen pel que disposa la seva normativa específica.

Disposició addicional setena

Procediment administratiu sancionador per infraccions en l'or-

dre social i per a l'extensió d'actes de liquidació de quotes de la Seguretat Social

Els procediments administratius per a la imposició de sancions per infraccions en l'ordre social i per a l'extensió d'actes de liquidació de quotes de la Seguretat Social es regeixen per la seva normativa específica i, subsidiàriament, per les disposicions d'aquesta Llei.

Disposició adicional vuitena

Procediments disciplinaris

Els procediments d'exercici de la potestat disciplinària de les administracions públiques respecte del personal al seu servei i dels que hi estan vinculats per una relació contractual es regeixen per la seva normativa específica, i no els és aplicable aquesta Llei.

Disposició adicional novena

En l'àmbit de l'Administració General de l'Estat, d'acord amb el que disposa l'apartat *c* de l'article 109, posen fi a la via administrativa els actes i les resolucions següents:

a) Els adoptats pel Consell de Ministres i les seves comissions delegades.

b) Els adoptats pels ministres en l'exercici de les competències que tenen atribuïdes els departaments dels quals són titulars.

c) Els adoptats per subsecretaris i directors generals en matèria de personal.

Disposició adicional desena

L'article 37.1 de la Llei reguladora de la jurisdicció contenciosa administrativa, de 27 de desembre de 1956, queda redactat de la manera següent:

«El recurs contenciós administratiu és admissible en relació amb les disposicions i els actes de l'Administració que hagin posat fi a la via administrativa, de conformitat amb el que preveu la Llei de règim jurídic de les administracions públiques i del procediment administratiu comú.»

Disposició addicional onzena

Procediments administratius instats davant missions diplomàtiques i oficines consulars

Els procediments instats davant les missions diplomàtiques i oficines consulars per ciutadans estrangers no comunitaris es regeixen per la seva normativa específica, que s'ha d'adequar als compromisos internacionals assumits per Espanya i, en matèria de visats, als Convenis de Schengen i les disposicions que els despleguin, i supletòriament s'aplica aquesta Llei.

Disposició addicional dotzena

Responsabilitat en matèria d'assistència sanitària

La responsabilitat patrimonial de les entitats gestores i serveis comuns de la Seguretat Social, siguin estatals o autonòmics, així com de les altres entitats, serveis i organismes del sistema nacional de salut i dels centres sanitaris concertats amb aquestes, pels danys i perjudicis causats per l'assistència sanitària o en ocasió d'aquesta, i les reclamacions corresponents, han de seguir la tramitació administrativa que preveu aquesta Llei; la revisió jurisdiccional correspon a l'ordre contenciós administratiu en tot cas.

Disposició addicional tretzena

Règim de subscripció de convenis de col·laboració

En l'àmbit de l'Administració General de l'Estat, els titulars dels departaments ministerials i els presidents o directors dels organismes públics vinculats o dependents, poden establir els convenis que preveu l'article 6, dins de les facultats que els atorga la normativa pressupostària i amb el compliment previ dels tràmits establerts, entre els quals s'inclou necessàriament l'informe del ministeri o els ministeris afectats. El règim de subscripció i, si s'escau, de l'autorització, així com els aspectes procedimentals o formals relacionats amb aquests, s'ha d'ajustar al procediment que s'estableixi per reglament.

Disposició addicional catorzena

Relacions amb les ciutats de Ceuta i Melilla

El que disposa el títol I d'aquesta Llei sobre les relacions entre l'Administració General de l'Estat i les administracions de les comunitats autònomes és aplicable a les relacions amb les ciutats de Ceuta i Melilla en la mesura que afecti l'exercici de les competències assumides estatutàriament.

Disposició addicional quinzena

En l'àmbit de l'Administració General de l'Estat, i als efectes de l'article 42.3.b) d'aquesta Llei, s'entén per registre de l'òrgan competent per a la tramitació d'una sol·licitud qualsevol dels registres del ministeri competent per iniciar-ne la tramitació.

En els procediments iniciats a sol·licitud de l'interessat la tramitació i resolució dels quals correspongui a òrgans integrats a l'Òrgan Central del Ministeri de Defensa, Estat Major de la Defensa i Casernes Generals dels Exèrcits, el termini per resoldre i notificar es compta des de la data en què la sol·licitud hagi tingut entrada als registres dels òrgans esmentats.

Disposició addicional setzena

Administració dels territoris històrics del País Basc

En la Comunitat Autònoma del País Basc, a efectes del que disposa l'article segon, s'entén per administracions públiques les diputacions forals i les administracions institucionals que en depenen, així com les juntes generals dels territoris històrics quan dictin actes i disposicions en matèria de personal i gestió patrimonial subjectes al dret públic.

Disposició addicional dissetena

1. Per a l'exercici de la funció consultiva com a garantia de l'interès general i de la legalitat objectiva de les comunitats autònomes, els ens forals s'organitzen d'acord amb el que estableix aquesta disposició.

2. L'Administració consultiva es pot articular mitjançant òrgans específics dotats d'autonomia orgànica i funcional res-

pecte a l'Administració activa, o a través dels serveis jurídics d'aquesta última.

En aquest cas, els serveis esmentats no poden estar subjectes a dependència jeràrquica, ja sigui orgànica o funcional, ni rebre instruccions, directrius o qualsevol classe d'indicació dels òrgans que hagin elaborat les disposicions o produït els actes objecte de consulta, i hagin actuat per complir aquestes garanties de manera col·legiada.

3. Aquesta disposició té caràcter bàsic d'acord amb l'article 149.1.18a de la Constitució.

Disposició addicional divuitena

Presentació telemàtica de sol·licituds i comunicacions dirigides a l'Administració general de l'Estat i els seus organismes públics.¹⁰

1. La presentació de sol·licituds i comunicacions, així com de la documentació complementària exigida, per les empreses que agrupin més de cent treballadors o tinguin la condició de gran empresa a efectes de l'impost sobre el valor afegit, així com per qualsevol institució o entitat de dret públic s'ha de realitzar necessàriament per mitjans telemàtics en els casos i les condicions que es determinin per una ordre del titular del departament ministerial competent. En aquesta ordre, que ha de ser objecte d'informe previ pel Ministeri d'Administracions Públiques, s'han d'especificar les sol·licituds i les comunicacions afectades, els procediments als quals es refereixen i la tipologia d'empreses i entitats que en siguin afectats.

2. Les persones físiques, organitzacions o associacions no previstes a l'apartat anterior, pertanyents a col·lectius o sectors que ordinàriament facin ús d'aquest tipus de tècniques i mitjans en l'exercici de la seva activitat normal, han d'utilitzar necessàriament mitjans telemàtics per a la presentació de sol·licituds, comunicacions i documentació complementària exigida en els casos i les condicions en què es determini per una ordre

10. Disposició afegida per la Llei 24/2001, de 27 de desembre.

del titular del departament ministerial competent, que ha de ser objecte d'informe previ pel Ministeri d'Administracions Públiques. En aquesta ordre, a més de les especificacions expressades a l'apartat anterior, s'hi ha d'acreditar que la necessària utilització de mitjans telemàtics no implica restricció o cap discriminació per als integrants del sector o col·lectiu que en sigui afectat en l'exercici dels seus drets davant l'Administració pública.

3. L'aportació de certificacions tributàries o de Seguretat Social juntament amb les sol·licituds i les comunicacions a què es refereixen els apartats anteriors se substitueix, sempre que es compti amb el consentiment exprés dels interessats, per la cessió de les corresponents dades a l'òrgan gestor per part de les entitats competents.

4. El que disposa aquesta disposició s'ajusta al que estableixen la Llei orgànica 15/1999, de protecció de dades de caràcter personal, aquesta Llei, la vigent normativa sobre signatura electrònica i les corresponents normes de desplegament.

Disposició adicional dinovena

Procediments administratius regulats a la Llei orgànica 4/2000, d'11 de gener, sobre drets i llibertats dels estrangers a Espanya i la seva integració social, modificada per la Llei orgànica 8/2000, de 22 de desembre.

Els procediments que regula la Llei orgànica 4/2000, d'11 de gener, sobre drets i llibertats dels estrangers a Espanya i la seva integració social, modificada per la Llei orgànica 8/2000, de 22 de desembre, es regeixen per la seva normativa específica, i s'hi aplica supletòriament aquesta Llei.¹¹

Disposició transitòria primera

Corporacions de dret públic

Les corporacions de dret públic representatives d'interessos econòmics i professionals han d'ajustar la seva actuació a

11. Disposició afegida per la Llei orgànica 14/2003, de 20 de novembre.

la seva legislació específica. Mentre no es completi aquesta legislació, els són aplicables les prescripcions d'aquesta Llei en el que sigui procedent.

Disposició transitòria segona

Règim transitori dels procediments

1. Aquesta Llei no és aplicable als procediments ja iniciats abans de la seva entrada en vigor, els quals es regeixen per la normativa anterior.

2. Els procediments iniciats durant el termini d'adequació establert en la disposició addicional tercera es regeixen pel que disposa la normativa anterior que els sigui aplicable, tret que, abans de l'expiració d'aquest termini, hagi entrat en vigor la normativa d'adequació corresponent, cas en el qual els procediments iniciats després de la seva entrada en vigor s'han de regular per la normativa esmentada.

3. Als procediments iniciats després del termini de sis mesos a què es refereix la disposició addicional tercera els és aplicable, en tot cas, el que disposa aquesta Llei.¹²

Disposició derogatòria

1. Queden derogades totes les normes de rang igual o inferior en allò que contradiguin o s'oposin al que disposa aquesta Llei.

2. Queden derogades expressament les disposicions següents:

a) De la Llei de règim jurídic de l'Administració de l'Estat, de 26 de juliol de 1957: els punts 3 i 5 de l'article 22, els articles 29, 33, 34, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42 i 43.

b) De la Llei de procediment administratiu, de 17 de juliol de 1958: el títol preliminar, els capítols primer, segon i quart del títol primer, el títol segon, els articles 29 i 30, l'article 34, en els punts 2 i 3, l'article 35, els capítols segon, tercer, quart i cinquè del títol tercer, el títol quart, el títol cinquè i els capítols segon i tercer del títol sisè.

12. Redacció establerta pel Reial decret llei 14/1993, de 4 d'agost (BOE núm. 199, de 20 d'agost de 1993).

c) De la Llei reguladora de la jurisdicció contenciosa administrativa, de 27 de desembre de 1956: els articles 52, 53, 54 i 55.

3. Es declaren expressament en vigor les normes, siguin del rang que siguin, que regulin procediments de les administracions públiques en allò que no contradiguin o s'oposin al que disposa aquesta Llei.

4. Les referències contingudes en les normes vigents a les disposicions que es deroguen expressament s'han d'entendre efectuades a les disposicions d'aquesta Llei que regulen la mateixa matèria que aquelles.

Disposició final

Desplegament i entrada en vigor de la Llei

S'autoritza el Consell de Ministres a dictar totes les disposicions per aplicar i desplegar aquesta Llei que siguin necessàries.

Aquesta Llei entra en vigor tres mesos després d'haver estat publicada en el *Butlletí Oficial de l'Estat*.

Per tant,

Mano a tots els espanyols, particulars i autoritats, que observin i facin observar aquesta Llei.

Madrid, 26 de novembre de 1992

JOAN CARLES R.

El president del Govern,
FELIPE GONZÁLEZ MÁRQUEZ

ANNEX:
**Part expositiva i disposicions addicionals,
transitòries, derogatòria i final de la Llei 4/1999,
de 13 de gener, de modificació de la Llei 30/1992,
de 26 de novembre, de règim jurídic de les
administracions públiques i del procediment
administratiu comú**

(BOE núm. 12, de 14 de gener de 1999. Correccions d'errades: BOE núm. 16, de 19 de gener de 1999; BOE núm. 30, de 4 de febrer de 1999. Versió catalana: BOE suplement núm. 4, de 13 de febrer de 1999)

Exposició de motius

I

La regulació del règim jurídic de les administracions públiques i del procediment administratiu comú constitueix una peça clau en les relacions de l'Administració amb els ciutadans i en la satisfacció dels interessos generals als quals l'Administració ha de servir per mandat constitucional (103.1 CE). Ambdós aspectes estan interrelacionats i, atesa la importància que tenen, són previstos en l'article 149.1.18a de la Constitució, que atribueix a l'Estat la competència per regular «les bases del règim jurídic de les administracions públiques», d'una banda, i directament, d'una altra, el «procediment administratiu comú». Es pretén garantir d'aquesta manera una igualtat en les condicions jurídiques bàsiques de tots els ciutadans en les seves relacions amb les diferents administracions públiques.

Basant-se en aquests plantejaments, la Llei 30/1992, de 26 de novembre, de règim jurídic de les administracions públiques i del procediment administratiu comú, va substituir la Llei de procediment administratiu de 1958, va introduir una nova regulació adaptada als principis constitucionals i a la nova organització territorial de l'Estat i va incorporar avanços sig-

nificatius en la relació de les administracions amb els ciutadans.

Tanmateix, durant l'aplicació s'han suscitat alguns problemes que han portat a plantejar des de diversos sectors la necessitat de modificar-la. La proliferació de normes reguladores de procediments administratius, els problemes detectats en la regulació de determinats articles —com els referits al silenci administratiu, la revisió dels actes o la responsabilitat patrimonial—, i la supressió del recurs de reposició són llocs comuns en les crítiques formulades a la Llei 30/1992, que en justifiquen la reforma pensant en el bon funcionament de l'Administració pública i, sobretot, en els ciutadans, que en són els destinataris de l'actuació.

En aquest sentit, cal assenyalar que, tal com va passar en relació amb la Llei d'organització i funcionament de l'Administració General de l'Estat, els models administratius s'han de construir sempre en funció dels ciutadans, i no a l'inrevés. Per això, també en el procés de reforma de la Llei 30/1992 s'ha tingut com a objectiu aquesta orientació general que ha de presidir totes i cada una de les manifestacions de la reforma administrativa, ja que la Constitució de 1978 ha volgut assenyalar solemnement en l'article 103 que «l'Administració pública serveix amb objectivitat els interessos generals».

Sobre aquests pressupòsits, l'objecte d'aquesta Llei de reforma se circumscriu a modificar els aspectes més problemàtics de la Llei 30/1992, segons l'opinió de la doctrina i dels aplicadors del dret: fonamentalment, la regulació del silenci administratiu —suprimint la certificació d'acte presumpte—, el sistema de revisió d'actes, la responsabilitat patrimonial i la regulació de la suspensió de l'acte administratiu.

El text de la Llei efectua algunes altres modificacions que milloren i completen la Llei 30/1992, a fi de donar compliment a la proposició no de Llei, aprovada pel Congrés dels Diputats el 3 de juny de 1997, per la qual s'insta el Govern a presentar un projecte de llei de modificació de la Llei 30/1992 que solucioni les deficiències detectades en l'aplicació del text vigent i la millor adequació a la realitat plurilingüística de l'Estat.

II

En primer lloc, en el títol preliminar s'introdueixen dos principis d'actuació de les administracions públiques, derivats del de seguretat jurídica. D'una banda, el principi de bona fe, aplicat per la jurisprudència contenciosa administrativa fins i tot abans de la seva recepció pel títol preliminar del Codi Civil. D'una altra, el principi, ben conegut en el dret procedimental administratiu europeu i també recollit per la jurisprudència contenciosa administrativa, de la confiança legítima dels ciutadans en el fet que l'actuació de les administracions públiques no pot ser alterada arbitràriament.

En el títol I, i com a corollari del principi general de bona fe aplicat al dret públic, també s'inclou el principi de lleialtat institucional com a criteri rector que faciliti la col·laboració i la cooperació entre les diferents administracions públiques, i que recullen els pronunciaments del Tribunal Constitucional.

Posteriorment, aquest deure genèric s'articula a través d'una fórmula orgànica, les conferències sectorials. Es manté amb el seu contingut bàsic la regulació actual, que al seu torn procedeix de la Llei 12/1983, de 14 d'octubre, del procés autonòmic, encara que en el moment actual de desenvolupament d'aquests òrgans es considera oportú incorporar diferents matisacions en l'article 5.

Aquestes incorporacions han de donar resposta a problemes reals existents i que tanmateix actualment no tenen una previsió normativa adequada, com ara l'existència d'altres òrgans de cooperació diferents de les conferències sectorials, que poden ser tant els òrgans de suport de les conferències com aquells altres en principi aliens per referir-se a àmbits materials específics, i que requereixen una especialització adequada.

S'introdueix i es desenvolupa el concepte de pla i programa conjunt, ja apuntat en la modificació de la Llei general pressupostària que va fer la Llei 13/1996, de 30 de desembre, de mesures fiscals, administratives i de l'ordre social, ja que a la pràctica comença a ser una fórmula molt útil per articular

l'exercici de les funcions administratives de l'Estat i les comunitats autònomes.

La modificació corresponent a l'article 6, referent a l'atribució als titulars dels departaments ministerials i els presidents o directors dels organismes públics de la competència per formalitzar convenis de col·laboració, té com a finalitat recuperar un principi tradicional en el dret públic espanyol i aconseguir la coherència adequada entre el contingut d'aquest article amb l'article anterior i les funcions que a aquells atribueix la Llei 6/1997, de 14 d'abril, d'organització i funcionament de l'Administració General de l'Estat (LOFAGE), la Llei 13/1995, de 18 de maig, de contractes de les administracions públiques, i la Llei 50/1997, de 27 de novembre, del Govern.

La modificació de l'article 10, sobre comunicacions a les Comunitats Europees, pretén ajustar el text actual a la realitat del dret comunitari, ja que sembla convenient diferenciar entre el termini per a la comunicació de disposicions de caràcter general o resolucions i el termini per a la tramesa de projectes de disposicions.

En el títol II, l'article 13 es modifica de manera que permet la delegació de competències en òrgans de les entitats de dret públic dependents, per facilitar-ne la descentralització i, amb això, una gestió més fàcil que, en definitiva, es tradueix en un servei més eficaç i millor per als ciutadans. D'altra banda, s'aclearix la redacció de l'apartat 5 respecte a l'admissibilitat de la delegació en els procediments en què es prevegi, amb caràcter preceptiu, un dictamen o informe.

III

Amb el mateix objectiu d'aconseguir més eficàcia i un servei més adequat als ciutadans, es modifiquen alguns aspectes de la regulació de l'activitat de les administracions públiques que conté el títol IV.

Es modifica l'article 36 per fer efectiva l'adequació de la

Llei a la realitat plurilingüística de l'Estat, de conformitat amb la Proposició no de llei de 3 de juny de 1997, i s'incorpora una regulació inspirada en l'article 231.4 de la Llei orgànica 6/1985, d'1 de juliol, del Poder Judicial, segons la redacció que en fa la Llei orgànica 16/1994, de 8 de novembre.

Mitjançant la redacció de l'apartat 4 de l'article 38, es pretén impulsar l'ocupació i l'aplicació de les tècniques i els mitjans informàtics i telemàtics per part de l'Administració. Per la seva banda, el nou apartat 5 regula l'expedició de còpies dels documents presentats davant l'Administració, per respondre a la necessitat de donar compliment efectiu al dret que reconeix als ciutadans l'article 35.c).

L'article 42 es modifica de manera profunda. En primer lloc, l'apartat 1 precisa els supòsits en què és obligatori dictar resolució expressa, i hi inclou els casos de prescripció, renúncia del dret, caducitat del procediment, desistiment de la sol·licitud i desaparició sobrevinguda de l'objecte del procediment, en els quals la resolució consisteix en la declaració de la circumstància corresponent.

Respecte al procediment per fer efectiva la resolució, es parteix de la premissa que un procediment administratiu que no sigui àgil i breu és difícil que pugui ser una institució que estigui veritablement al servei dels ciutadans. Per això, a falta d'una norma expressa, l'apartat 3 d'aquest mateix article estableix com a termini general supletori de durada dels procediments administratius el de tres mesos, sense que en cap cas pugui superar el de sis mesos, segons l'apartat 2, llevat que una norma amb rang de llei estableixi el contrari o llevat que ho prevegi la normativa comunitària europea, termini en el qual s'ha de notificar la resolució. D'altra banda, el termini es comença a comptar, en els procediments iniciats a sol·licitud de l'interessat, des que aquesta hagi tingut entrada efectivament en el registre de l'òrgan competent per a la seva tramitació. Aquest fet ha de ser comunicat als sol·licitants i també la durada màxima del procediment en qüestió, d'acord amb l'apartat 4.

En qualsevol cas, el termini es pot suspendre, i acollir així

la inspiració del modern dret públic comunitari, per causes taxades previstes en l'apartat 5: requeriment als interessats per solucionar deficiències, intervenció prèvia i preceptiva d'un òrgan de les Comunitats Europees, informes preceptius i determinants del contingut de la resolució, realització de proves tècniques o anàlisis contradictòries o diriments proposades pels interessats o l'inici de negociacions per finalitzar convencionalment el procediment administratiu. També es preveu l'ampliació de terminis en l'apartat 6, encara que es limita la decisió a l'òrgan competent per resoldre i, si s'escau, al superior jeràrquic. En l'apartat 7 es fa una referència explícita a la responsabilitat disciplinària, per bé que s'omet la relativa a la remoció del lloc de treball.

Quant al silenci administratiu, l'article 43 preveu com a regla general el silenci positiu, excepte només quan una norma amb rang de llei o norma comunitària europea n'estableixi el contrari. No podem oblidar que, quan es regula el silenci, en realitat s'intenta establir mesures preventives contra patologies del procediment alienes al funcionament correcte de l'Administració que dissenya la mateixa Llei. Doncs bé, aquesta situació de falta de resposta per l'Administració —sempre indesitjable— no pot causar mai perjudicis innecessaris al ciutadà, sinó que, equilibrant els interessos en presència, normalment ha de fer valer l'interès de qui ha complert correctament amb les obligacions imposades legalment.

S'exceptuen de la regla general de silenci positiu lògicament els procediments d'exercici del dret de petició, els de revisió d'actes administratius i disposicions generals, els iniciats d'ofici, i els procediments dels quals pugui derivar per als sol·licitants o tercers l'adquisició de facultats sobre el domini o servei públic. Es tracta de regular aquesta institució capital del procediment administratiu de manera equilibrada i raonable, per la qual cosa se suprimeix la certificació d'actes presumptes que, com se sap, permetia a l'Administració, una vegada finalitzats els terminis per resoldre i abans d'expedir el certificat o que transcorri el termini per expedir-lo, dictar un acte administratiu

expres encara que fos contrari als efectes del silenci ja produït. Per tot això, el silenci administratiu positiu produeix un veritable acte administratiu eficaç, que l'Administració pública només pot revisar d'acord amb els procediments de revisió que estableix la llei. Es concep, igualment, el silenci administratiu negatiu com a ficció legal per permetre al ciutadà interessat accedir al recurs contenciós administratiu, encara que, en tot cas, l'Administració pública té l'obligació de resoldre expressament, de manera que, si dóna la raó al ciutadà, s'evita el plet.

Per la seva part, l'article 44 regula la inactivitat de l'Administració en els procediments iniciats d'ofici. Es diferencien els casos en què puguin derivar el reconeixement o la constitució de drets o situacions jurídiques individualitzades, en els quals els interessats que haguessin comparegut poden entendre desestimades les seves pretensions (supòsits de subvencions, concursos de trasllat de funcionaris, etc.), dels casos en què l'Administració exerceixi potestats sancionadores o d'intervenció susceptibles de produir efectes desfavorables o de gravamen, en què els interessats poden entendre caducat el procediment.

En qualsevol cas, a fi d'abordar detingudament la transformació del règim de silenci de cada un dels aproximadament dos mil procediments que hi ha actualment, en l'àmbit de l'Administració General de l'Estat, en la disposició transitòria primera es manté la vigència del sentit del silenci que preveuen les normes aprovades en el procés d'adequació de procediments que va seguir a la Llei 30/1992, per bé que la seva forma de producció i els seus efectes són els que preveu aquesta Llei. En aquest sentit, i en la línia indicada d'aprofundiment en el silenci positiu, s'encomana al Govern que en el termini de dos anys des de l'entrada en vigor d'aquesta Llei dugui a terme l'adaptació dels procediments en el sentit del silenci administratiu legalment previst. Per a l'estudi i la proposta de les reformes i, en particular, a fi de simplificar i racionalitzar la gran varietat de procediments especials que després de la Llei 30/1992 s'han regulat en l'àmbit de l'Administració General de l'Estat i els seus organismes públics, la disposició addicional primera

ordena a l'Executiu la creació d'una comissió interministerial presidida pel ministre d'Administracions Públiques.

En concordança amb les modificacions dels articles 42, 43 i 44, es modifica el règim de còmput de terminis que conté l'article 48.4 i es precisa la regulació de l'ampliació de tràmits que conté l'article 49. Finalment, i de conformitat amb els articles 102, 72 i 136, l'article 54 exigeix la motivació de la revisió de les disposicions generals i de l'adopció de mesures provisionals.

IV

En el títol V, la Llei modifica el règim de notificacions de l'article 58, en nom del principi de seguretat jurídica, i recupera, d'una banda, la convalidació de la notificació en termes semblants a com preveia la Llei de 1958, tot i que redueix el termini a tres mesos. D'altra banda, s'introdueix en aquest mateix article una previsió dirigida a evitar que per la via del rebuig de les notificacions s'obtingui una estimació presumpta de la sol·licitud.

L'article 62.1 precisa el supòsit de nul·litat que preveu la lletra a), i elimina l'expressió «contingut essencial» referida a l'àmbit de la lesió dels drets i les llibertats susceptibles d'empara constitucional, que constitueix una delimitació vinculant per al legislador.

En el títol VI, juntament amb la reforma de l'article 71 per aconseguir la concordança amb la resta de les modificacions, s'actualitza la regulació de les mesures provisionals de l'article 72, i s'introdueixen les previsions necessàries per flexibilitzar el moment de la seva adopció amb les cauteles necessàries per garantir el respecte als drets dels ciutadans. Així es permet que, en els casos determinats per les lleis sectorials, s'acordin amb caràcter previ a la iniciació del procediment. En el mateix sentit, s'introdueix la possibilitat de modificació de les mesures esmentades en consideració a la regla «rebus sic stantibus».

V

Les modificacions que afecten el títol VII són diverses, amb la finalitat de reforçar les garanties jurídiques dels ciutadans davant l'actuació de l'Administració.

En matèria de revisió d'ofici, l'article 102 introdueix un tràmit d'inadmissió de les sol·licituds dels interessats, sense necessitat de demanar el dictamen del Consell d'Estat o òrgan consultiu de la comunitat autònoma. D'altra banda, s'introdueix la revisió d'ofici de les disposicions generals nul·les, que no opera, en cap ras, com a acció de nul·litat.

Quant als actes anul·lables, s'elimina la potestat revisora de l'Administració que preveu l'article 103, amb la qual cosa s'obliga l'Administració pública a comparèixer als tribunals si els vol revisar, mitjançant la pertinent declaració prèvia de lesivitat i posterior impugnació, i s'elimina també la possibilitat que els ciutadans utilitzin aquesta via que havia desnaturalitzat per concepte el règim dels recursos administratius. D'aquesta manera, l'Administració i els ciutadans es col·loquen en una posició equiparable.

En matèria de revocació d'actes, el nou article 105 reforça els seus límits, i afegeix que no pot constituir dispensa o exempció no permesa per les lleis, ni ser contrària al principi d'igualtat o a l'interès públic.

Respecte al sistema de recursos que preveu el capítol II, es produeixen modificacions importants. En particular destaca l'establiment, en els articles 107 i 116 a 117, del recurs de reposició amb caràcter potestatiu, atenent, sobretot, els problemes plantejats en l'àmbit de l'Administració local. Es recupera, en el mateix article 107, el recurs d'alçada, que regulen amb la seva configuració tradicional els articles 114 i 115. Tot això juntament amb el recurs de revisió contra actes fermes que preveu l'article 108, del qual es precisa la causa segona de procedència del recurs en l'article 118.1, i s'introdueix en l'article 119 un tràmit d'inadmissió similar al que preveu per a la revisió d'ofici. Atesa la transcendència del sistema de recursos com a insti-

tució de garantia per als ciutadans, la disposició transitòria segona preveu que en els procediments iniciats abans de l'entrada en vigor de la modificació, aquesta no els és aplicable, excepte pel que fa al sistema de recursos.

De conformitat amb aquest esquema, es modifiquen els casos d'actes que exhaurixen la via administrativa, previstos en l'article 109, i se suprimeix, recollint una petició ben unànime, l'anomenada comunicació prèvia a l'Administració que havien de formular els interessats abans d'interposar el recurs contenciós administratiu que preveu l'article 110.3, perquè és no sols innecessària, sinó probablement obstaculitzadora d'un procés judicial àgil i breu.

Pel que fa a la suspensió de l'acte administratiu en via de recurs que regula l'article 111, es manté la regla general de la no-suspensió, per bé que s'introdueixen, amb les cauteles adequades, alguns criteris que la jurisprudència havia manifestat reiteradament sobre la tutela cautelar, i s'autoritza la possibilitat que la suspensió, en el marc del principi del que es considera raonable, es pugui prolongar sense solució de continuïtat fins a la seu jurisdiccional.

VI

En el títol IX, i per tal d'afavorir la descentralització en nom del principi d'eficàcia, se suprimeix la prohibició de la delegació de l'exercici de la potestat sancionadora.

En matèria de responsabilitat patrimonial de les administracions públiques, en el títol X s'introdueixen algunes modificacions importants. D'una banda, s'amplia la regulació de la responsabilitat concurrent de diferents administracions públiques que preveu l'article 140, i es distingeix el règim de les actuacions conjuntes d'altres supòsits de concurrència. En el 141 es matisen els supòsits de força major que no donen lloc a responsabilitat i, en benefici de l'afectat, es preveu l'actualització de la quantitat de la indemnització. Amb la nova redacció de

l'article 144 s'opta per la unificació del règim jurídic substantiu de la responsabilitat patrimonial de l'Administració sense discriminar la seva actuació en règim de dret públic o privat en concordança amb la unitat de fur.

Pel que fa a la responsabilitat patrimonial de les autoritats i del personal al servei de les administracions públiques, es pretén garantir la seva efectivitat, quan l'article 145 preveu que s'ha d'exigir d'ofici. D'altra banda, desapareix de l'article 146 qualsevol menció a la seva responsabilitat civil pels danys produïts en l'acompliment del servei, i s'aclareix el règim instaurat per la Llei 30/1992 d'exigència directa de responsabilitat a l'Administració i, en concordança amb això, en la disposició derogatòria es deroguen la Llei de 5 d'abril de 1904 i el Reial decret de 23 de setembre de 1904, relatius a la responsabilitat civil dels funcionaris públics.

VII

Es modifica, finalment, la part final de la Llei 30/1992, que recull un conjunt de prescripcions heterogènies respecte a la seva aplicació. En primer lloc, i a fi de reforçar l'especificitat dels procediments tributaris dins de la necessària harmonia amb els principis comuns al règim jurídic i procediment de les administracions públiques es modifica la redacció del primer apartat de la disposició addicional cinquena.

Amb una finalitat similar, es fa una nova redacció de la disposició addicional onzena, en què es recull l'especialitat dels procediments instats davant les missions diplomàtiques i les oficines consulars per ciutadans estrangers no comunitaris.

En concordança amb l'article 144, la nova disposició addicional dotzena posa fi al problema relatiu a la disparitat de criteris jurisprudencials sobre l'ordre competent per conèixer d'aquests processos quan el dany es produeix en relació amb l'assistència sanitària pública, i els atribueix a l'ordre contenciós administratiu.

A fi de racionalitzar el procediment de formalització dels convenis de col·laboració, mitjançant la nova disposició addicional tretzena es preveu un desplegament reglamentari d'aquest aspecte.

D'altra banda, la nova disposició addicional catorzena disposa l'aplicació a les ciutats de Ceuta i Melilla del que disposa el títol I de la Llei, relatiu a les relacions entre administracions públiques, per la seva condició de tals.

La disposició addicional quinzena regula, per a l'àmbit de l'Administració General de l'Estat i els seus organismes públics, que s'entén per registre de l'òrgan competent per a la tramitació del procediment, als efectes de l'article 42.3.b) de la Llei 30/1992, amb la qual cosa es facilita el còmput dels terminis pels ciutadans.

La supressió de l'últim incís del primer paràgraf de la disposició final de la Llei 30/1992 contribueix a assegurar més intensament la seguretat jurídica en les relacions jurídiques entre l'Administració i els ciutadans, alhora que els exonera, com és lògic, de càrregues d'ordre burocràtic i atorga eficàcia directa al dret que reconeix l'article 35.f).

Disposició addicional primera

Simplificació de procediments

1. El Govern, en el termini d'un any a partir de l'entrada en vigor d'aquesta Llei, ha d'establir les modificacions normatives que calgui en les disposicions reglamentàries dictades en l'adequació i el desplegament de la Llei 30/1992, de 26 de novembre, de règim jurídic de les administracions públiques i del procediment administratiu comú, per simplificar els procediments administratius vigents en l'àmbit de l'Administració General de l'Estat i dels seus organismes públics, atenent especialment la implantació de categories generals de procediments, així com l'eliminació de tràmits innecessaris que dificultin les relacions dels ciutadans amb l'Administració pública. En cap cas, les especialitats dels diferents procediments no poden implicar una disminució o limitació de les garanties consagrades en aquesta Llei.

2. Sens perjudici del que estableix l'apartat anterior, el Govern ha d'adaptar, en el termini de dos anys, les normes reguladores dels procediments al sentit del silenci administratiu que estableix aquesta Llei.

3. Per a l'estudi i la proposta de les reformes a què es refereixen els números anteriors, el Govern ha de crear una comissió interministerial presidida pel ministre d'Administracions Públiques.

4. Els òrgans competents de les comunitats autònomes, dins dels seus àmbits respectius, han d'adaptar els procediments en què sigui procedent modificar el sentit del silenci administratiu al que estableix aquesta Llei.

Disposició addicional segona

En el termini de divuit mesos, el Govern ha de remetre a les Corts Generals el projecte o els projectes de llei que calguin per regular els procediments d'impugnació, reclamació, conciliació, mediació i arbitratge substitutius dels recursos d'alçada i de reposició.

Disposició transitòria primera

Subsistència de normes preexistents

1. Fins que no es portin a efecte les previsions de la disposició addicional primera d'aquesta Llei, continuen en vigor, amb el seu propi rang, les normes reglamentàries existents i, especialment, les aprovades en el marc del procés d'adequació de procediments a la Llei 30/1992, de 26 de novembre, de règim jurídic de les administracions públiques i del procediment administratiu comú, així com les dictades per desplegar-la, quan no s'oposin a aquesta Llei.

2. En tot cas, quan les normes esmentades hagin establert un termini màxim de durada del procediment superior a sis mesos, s'entén que el termini màxim per resoldre i notificar la resolució és precisament de sis mesos, amb les excepcions que preveu el segon apartat de l'article 42.

3. Així mateix, i fins que no es portin a efecte les previ-

sions de l'apartat 2 de la disposició addicional primera, conserva validesa el sentit del silenci administratiu que estableixen les normes esmentades, per bé que la seva forma de producció i els seus efectes són els que preveu aquesta Llei.

Disposició transitòria segona

Aplicació de la Llei als procediments en tramitació

Als procediments iniciats abans de l'entrada en vigor d'aquesta Llei, no els és aplicable, i s'han de regir per la normativa anterior.

No obstant això, sí que és aplicable a aquests procediments el sistema de revisió d'ofici i de recursos administratius que regula aquesta Llei.

Disposició derogatòria única

1. Queden derogats la Llei de 5 d'abril de 1904 i el Reial decret de 23 de setembre de 1904, relatius a la responsabilitat civil dels funcionaris públics.

2. Així mateix, queden derogades totes les normes de rang igual o inferior en el que contradiguin o s'oposin a aquesta Llei.

Disposició final única

Desplegament i entrada en vigor de la Llei

1. El Govern i les comunitats autònomes, en l'àmbit de les seves competències respectives, han de dictar les disposicions per desplegar i aplicar aquesta Llei que siguin necessàries.

2. Aquesta Llei entra en vigor al cap de tres mesos d'haver estat publicada en el *Butlletí Oficial de l'Estat*.

*Índex elaborat per Xavier Bernadí i Carmina Llumà, amb la col·laboració d'Ignasi Vendrell.

A

Abstenció:

D'intervenir en el procediment: 28, 29

En votacions d'òrgans col·legiats: 24.1.c, 27.2

Acabament: vegeu «terminació».

Acta d'òrgans col·legiats: 27

Redacció i autorització: 25.3.d

Visat: 23.1.f

Actes administratius:

Eficàcia: 56-61

 Efectes: 57

 Executivitat: 56

 Notificació: 58, 59, 61

 Publicació: 59.5, 60, 61

Executorietat: 94

Forma: 55

Motivació: 54

Nul·litat i anul·labilitat: 62-67

Participació dels ciutadans en la seva elaboració: 86.4

Rectificació d'errors: 105.2

Requisits: 53-55

Revisió d'ofici: 102-106

Revocació: 105.1

Validesa: 21.2, 57

(Vegeu també «silenci administratiu»)

Actes d'execució: 93.2

Actes d'instrucció: 78, 85

Actes de la Seguretat Social i desocupació: DA 6

Actes de tràmit: 32.3, 76.2, 107.1

Actes legislatius: 139.3

Actes presumptes: vegeu «actes administratius» i «silenci administratiu»

Activitat:

De les administracions públiques: 35-50

Inactivitat de la persona interessada: 92.1, 92.2 (vegeu també «caducitat»)

Acumulació: 73

Administració autonòmica:

Adequació dels procediments: DA 1.4 (Llei 4/1999)

Aplicació de la llei: 1, 2.1.b

Declaració de lesivitat dels seus actes: 103.4

Incorporació de mitjans tècnics: DA 2

Llengua dels procediments: 35.d, 36

Obligatorietat i còmput de termes i terminis: 47, 48

Òrgans de govern: DA 1, DA 2

Presentació d'escrits: 38.4

Principis generals: 3

Relacions amb altres administracions: 4-10, DA 14

Resolució de procediments de responsabilitat patrimonial: 142.2

Administració consultiva:

Consell d'Estat o òrgan autonòmic equivalent: 102

De les comunitats autònomes: DA 17

Òrgans amb participació autonòmica: 5.1
(Vegeu també «Dictàmens» i «Informes»)

Administració de justícia: 139-4

Administració general de l'Estat:

Adequació dels procediments: DA 1 (Llei 4/1999)

Aplicació de la llei: 1, 2.1.a

Incorporació de mitjans tècnics: DA 2, DA 18

Llengua dels procediments: 35.d, 36

Obligatorietat i còmput de termes i terminis: 47, 48

Òrgans de govern: DA 1, DA 2

Presentació d'escrits: 38.4, DA 18

Principis generals: 3

Relacions amb altres administracions: 4-9

Relacions amb la Comunitat Europea: 10

Administració local:

Aplicació de la llei: 1, 2.1.c

Declaració de lesivitat dels seus actes: 103.5

Incorporació de mitjans tècnics: DA 2

Llengua dels procediments: 35.d, 36

Obligatorietat i còmput de termes i terminis: 47, 48

Potestat sancionadora: 127.1

Presentació d'escrits: 38.4

Principis generals: 3

Procediments alternatius al recurs ordinari: 107.2

Relacions amb altres administracions: 4, 5, 8, 9, 10

Resolució de procediments de responsabilitat patrimonial: 142.2

Tipicitat: 129.1

Administració militar: 126

Administració pública:

Competències: 12, 13

Concepte: 2

Òrgans: 11, 46.1

Principis generals: 3

Registres: 38

Relacions entre administracions: 3.2, 4-10, DA 14

Responsabilitat: 139-146

Al·legacions:

Amb relació a actes de tràmit: 107.1

Dret dels ciutadans a formular-ne: 35.e, 79

En el procediment de responsabilitat patrimonial: 139.2

En el procediment sancionador: 135

En el tràmit d'audiència: 84.2, 84.3, 84.4, 112

En el tràmit d'informació pública: 86.2, 86.3

En via de recurs: 112.1, 113.3

Ampliació:

Del termini de resolució i notificació: 42.6, 49

Anul·labilitat:

Conversió, conservació i validació: 65-67

Declaració de lesivitat: 103

Recursos administratius: 107.1, 110.3

Supòsits: 63

Transmissibilitat: 64

Arbitratge, mediació i conciliació: 107.2, DA 2 (Llei 4/1999)

Arxius: 35.h, 37 (vegeu «registres»)

Arxivament:

D'actuacions: 44.2

Assemblees de les comunitats autònomes:

Accés a documents administratius per part dels seus membres:

37.6.f

Competències:

Indelegables: 13.2.a

No alteració per reglament: 51.1

Assistència:

A les persones interessades: 30, 81.2, 85.2

A òrgans col·legiats: 25.3, 27

Entre administracions: 4.1.d

Audiència:

Al·legacions prèvies: 35.e, 79.1

En via de recurs: 112

Regulació general: 84

Autoritats i personal al servei de l'Administració:

Delegació de signatura: 16

Deures:

Abstenció: 28.1, 28.3

Constància escrita d'actes orals: 55.2

Davant dels ciutadans: 35.i, 35.j

De respectar termes i terminis: 47

No abstenció en òrgans col·legiats: 24.1.c

Obligació de resoldre: 42.7

Dret del presumpte responsable a conèixer l'autoritat competent: 135

Personal civil no funcionari al servei de l'Administració militar: 126

Potestat disciplinària: 127.3

Responsabilitat: vegeu «responsabilitat administrativa»

Superior jeràrquic de tribunals i òrgans de selecció: 114.1

Auxili entre administracions: 4.4

Avocació: 12.1, 14

B

Bona fe: 3.1, 106

C

Caducitat:

Declaració de caducitat: 42:1

Límit a la rectificació de dades: 37.2

Supòsits:

De procediment: 42.1, 44.2

Declaració de lesivitat d'actes anul·lables: 103.3

Revisió d'ofici de disposicions i actes nuls: 102.5

Terminació del procediment: 87.1, 92

Capacitat:

D'actuar: 30

Jurídica en els convenis entre administracions: 6.2.a

Representació: 32

Celeritat: 75

Trasllat d'escrits i comunicacions: 38.2

Certificats:

D'actes acreditatius del silenci: 43.5

De compareixença: 40.3

De documents d'arxius i registres: 37.8

Dels òrgans col·legiats: 23.1.f, 25.3.e, 26.5, 27.5

Citació:

De compareixença: 40.2

En òrgans col·legiats: 25.3.b

Ciudadans:

Deures:

De col·laboració: 39

De compareixença: 40

Drets: 35

A la intimitat: 37.2, 37.7

A la presentació de documents: 38.4, 38.5

A ser indemnitzats: 139

D'accés a arxius i registres: 37

De la persona presumptament responsable: 135

Exercici per mitjà d'elements tècnics: 45.2

Límit a l'eficàcia retroactiva d'actes i de disposicions:
57.3, 62.2

Límit a l'execució d'actes administratius: 93.1

Límit a la revisió: 106

Lingüístics: 35.d, 36

Subjectius: 54.1.a

Col·laboració:

Dels ciutadans: 39

Entre administracions: 4, 38.4, 140

Instruments: vegeu «cooperació»

Principi general: 3.2

Comissions bilaterals de cooperació: 5.2

Compareixença:

Efectes: 86.3

Per acreditar la representació: 32.3

Per instar la continuació del procediment: 91.2

Regulació general: 40

Competència:

Acció inhibidora, declinatòria i conflictes d'atribucions: 20

Alteració de la titularitat o l'exercici: 13-17

Límit als reglaments: 51.1

Garantia en procediments realitzats amb suport informàtic:
45.3

No subjectes a dret administratiu: 37.5.a

Per expedir còpies autèntiques: 46.1

Principis generals: 12

Relacions entre administracions: 4, 8.1, 18

Compulsió: vegeu «execució forçosa»

Còmput de terminis: 48

Inici a l'Administració General de l'Estat: DA 15

Comunicació:

De convenis al Senat: 8.2

De negació d'assistència: 4.3

D'informació a la Comunitat Europea: 10, 42.5.b

Dels terminis i efectes del silenci: 42.4

Entre òrgans: 19, 75.2

Membres d'òrgans col·legiats: 25.3.c

Comunitats Europees:

Comunicacions: 10

Normativa sobre silenci administratiu: 43.2

Obligatorietat i còmput de termes i terminis: 48

Participació en el procediment: 42.5.b

Conferències sectorials: 5, 7.2, 8

Confiança legítima:

Principi: 3.1

Consell d'Estat: vegeu «Administració consultiva»

Consell de Ministres:

Actes i resolucions que posen fi a la via administrativa: DA 9

Aprovació d'acords d'acabament convencional: 88.3

Inaplicació de les normes d'òrgans col·legiats: DA 1
Resolució de procediments de responsabilitat patrimonial: 142.2

Conservació d'actes i tràmits: 66

Consortis: 6.5

Constitució: 3.1, 35.h, 35.k, 37.5.a, 43.2, 45.1, 51.1, 62.1, 62.2, 89.4, 95, 100, 127.1

Constrenyiment: vegeu «execució forçosa»

Convenis:

D'acabament del procediment: 42.1, 88.1, 109.e

De col·laboració: 6, 7.4, 8, 38.4, DA 13

De conferència sectorial: 5.5, 8

De coordinació i intercomunicació de registres: 38.4

D'encàrrec de gestió: 15.4

Efectes en el procediment: 42.5.e

Protocols generals: 6.4, DA 13

Conversió d'actes: 65

Cooperació:

Entre administracions: 4.1.d, 4.3

Instruments i procediments: 5.1

Altres òrgans: 5.7

Comissions bilaterals de cooperació: 5.2

Conferències sectorials: 5.3, 5.4, 5.5, 5.6, 7.2

Consorti: 6.5

Convenis de col·laboració: 6, 7.4

Plans i programes conjunts: 7

Societat mercantil: 6.5

Principi general: 3.2, 4.5

Coordinació:

De competències: 18

De registres: 38.4

Mitjans: 5.1 (vegeu «cooperació»)

Principi general: 3.1

Còpies:

Dret del ciutadà a obtenir-ne: 35.a, 35.c, 37.8, 38.5

Validesa i eficàcia: 45.5, 46

Corts Generals:

Accés a documents per part dels seus membres: 37.6.f

Competències:

Indelegables: 13.2.a

No alteració per reglament: 51.1

D

Dany: vegeu «lesions»

Dansys i perjudicis: vegeu «responsabilitat patrimonial»

Declaració de lesivitat: 103

Delegació:

De competències: 12.1, 13, 14.1

De signatura: 16, 12.1

Descentralització: 3.1

Desconcentració: 3.1, 12.2

Desistiment:

Resolució: 42.1

Representació: 32.3

Terminació del procediment: 71.1, 87.1, 90, 91

Desviació de poder: 63.1

Deures dels ciutadans: vegeu «ciutadans»

Dictàmens:

Emissió en resolucions preses per delegació: 13.5

Motivació dels actes que se'n separin: 54.1.c

Preceptius: 13.5, 102.1, 102.2

Ús com a motivació de les resolucions: 89.5

(Vegeu també «Administració consultiva» i «informes»)

Dies hàbils i inhàbils: 48

Disposicions administratives: vegeu «reglaments»

Documents:

Concepte de document públic administratiu: 46.4

Dret de les persones interessades a aportar-ne o a obtenir-ne:

35.a, 35.c, 35.e, 35.f, 37, 38.5, 71.1, 71.2, 79.1, 84, 112.1,
112.3, 118.1, 118.2

Llengua: 35.d, 36

Possibilitat de sol·licitar-ne entre administracions: 4.2

Validesa i eficàcia: 45.5, 46, 137.3

Domicili:

Inviolabilitat: 96.3

Pràctica de notificacions: 59.2, 59.4

Drets dels ciutadans: vegeu «ciutadans»

Drets fonamentals: vegeu «ciutadans»

Drets subjectius: vegeu «ciutadans»

E**Eficàcia:**

D'actes administratius: 56-61

D'actes de validació: 67.2

D'actes produïts per silenci administratiu: 43.5

De còpies i documents: 45.5, 46.2, 46.3

Límit al dret d'accés a arxius i registres: 37.7

Mesures provisionals: 72

Principi general: 3.1

Eficiència: 3.2

Encàrrec de gestió: 12.1, 15

Entitats de dret públic:

Caràcter d'administració pública i règim de llur activitat: 2.2

Convenis amb l'Administració autonòmica: 6.1

Règim de l'encàrrec de gestió: 15.1, 15.3

Règim de la delegació de competències: 13.1

Resolució dels procediments de responsabilitat patrimonial: 142.2

Equitat: 106

Error:

De fet; motiu per interposar el recurs extraordinari de revisió:
118.1

En dades referents a la intimitat que figuren en l'expedient:
37.2

En la qualificació del recurs: 110.2

Material, de fet o aritmètic: 105.2

Execució:

Executivitat: 56, 57.1, 93

Executorietat: 94, 111.1, 138.3

Interrupció de la prescripció: 132.3

Prohibició d'interdictes: 101

Suspensió:

En procediments de revisió d'ofici: 104

En via de recurs: 111.1, 111.2

Execució forçosa:

Mitjans:

Execució subsidiària: 96.1.b, 98

Compulsió sobre les persones: 96.1.d, 99, 100

Constrenyiment sobre el patrimoni: 96.1.a, 97

Multa coercitiva: 96.1.c, 99

Principis:

D'inviolabilitat del domicili: 96.3

De menor restricció: 96.2

De proporcionalitat: 96.1

Regulació general: 95

Execució subsidiària: vegeu «execució forçosa»

Expropiació forçosa: 141.2

F

Finalització: vegeu «terminació»

Força major: 139.1

Funcionaris: vegeu «autoritats i personal al servei de l'Administració», «responsabilitat civil», «responsabilitat disciplinària», «responsabilitat penal»

G

Gestió ordinària de serveis: 15.4

Govern:

De l'Estat: 3.3, 13.2.a, 37.5.a, DA 1

De les comunitats autònomes: 3.3, 13.2.a, 37.5, DA 1

De les entitats locals: 3.3, DA 1

I

Indemnització: vegeu «responsabilitat patrimonial»

Informació:

A la Comunitat Europea: 10

Als ciutadans: 35.g

Als membres d'òrgans col·legiats: 24.1.a, 24.1.e

Entre administracions: 4.1, 18

Prèvia a l'inici d'un procediment: 69.2

Informació pública: 86

Informàtica: vegeu «mitjans tècnics»

Informes:

Amb relació a les reclamacions prèvies a la via judicial civil:
123.2

Amb relació als recursos d'alçada: 114.2

Classes: 82.1, 83.1

Efectes en el procediment: 112.3, 42.5.c

Evacuació: 83

Petició: 82

(Vegeu també «dictàmens» i «Administració consultiva»)

Infraccions administratives:

En l'ordre social: DA 7

Persones responsables: 130

Prescripció: 132

Principi de proporcionalitat: 131

Regulació general: 129

Iniciació del procediment: vegeu «procediment administratiu»

Instrucció del procediment: vegeu «procediment administratiu»

Instruccions: 21

Interdictes: 101

Interès públic:

Criteri d'indemnització: 141.4

Criteri per delimitar responsabilitat entre administracions: 140.2

Declaració de lesivitat d'actes: 103.1

Fonament de la publicació dels actes: 60.1

Fonament de la suspensió de l'execució d'actes objecte de recursos: 111.2, 111.4

Fonament de la tramitació d'urgència: 50.1

Límit a la revocació d'actes de gravamen: 105.1

Límit al dret d'accés a arxius i registres: 37.4

Origen de l'acabament convencional: 88.1

Tramitació d'urgència: 50.1

Interessats: vegeu «persones interessades»

Interessos de demora: 141.3

Interessos legítims:

Accés a documents: 37.3

Col·lectius: 31.1.a, 31.1.c, 31.2

En òrgans col·legiats: 26.5

Individuals: 31.1.a, 31.1.c

Límit a la retroactivitat: 57.3

Motivació dels actes que els limitin: 54.1.a

No publicació d'actes quan es lesionin: 61

Intimitat: 37.2, 37.4, 37.7

Invalidesa: vegeu «nul·litat», «anul·labilitat»

Irretroactivitat: 128

J

Jerarquia:

Límit als reglaments: 51

Òrgans col·legiats: 22.2, 23.2

Principi de: 3.1, 11.2.a, 12.3, 13.1, 14.1, 18.2, 20.3, 21.1

L

Legalitat: 3.1

De la potestat sancionadora: 127, 134

En les obligacions pecuniàries: 97.2

Lesions:

De drets i llibertats: 62.1.a

Indemnització: 141

Límit a la publicació: 61

Límit a la retroactivitat: 57.3

Prescripció del dret a reclamar: 142.5

Principi de responsabilitat: 139, 142, 143

Lesivitat: vegeu «declaració de lesivitat»

Lleialtat institucional: 4.1

Llengua:

Del procediment: 36

Dret dels ciutadans: 35.d

M

Menors d'edat: 30

Mesures provisionals:

En procediment administratiu: 72

En procediment sancionador: 136, 138
En resolució no executiva: 138.3
En via de recurs administratiu: 111.4
Motivació: 54.1.d

Mitjans tècnics:

Comunicació entre òrgans: 19.2
Documents i registres: 37.1, 38.3, 38.4, 38.9, DA 2, DA 18
Encàrrecs de gestió per insuficiència: 15.1
Incorporació a l'Administració: 45

Motivació:

De resolucions d'acord amb informes i dictàmens: 89.5
Supòsits on és necessària:
 Actes administratius: 54
 Avocació: 14.2
 Denegació d'accés a registres: 37.4
 Mesures provisionals: 136
 No conservació de l'ordre d'encoació: 74.2
 Rebuig de proves: 80.3
 Resolucions que posen fi al procediment: 87.2, 89.3, 138

Multa coercitiva:

Mitjà d'execució forçosa: 96 (vegeu «execució forçosa»)
Regulació: 99

N

Notificació:

En cas que es lesionin interessos legítims: 61
Pràctica: 59-61
Supòsits on és necessària:
 Actes administratius: 42, 58
 Actes d'execució: 93.2
 Arxiu d'actes: 91.2

Avocació: 14.2
Pràctica de la prova: 81
Procediment sancionador: 135
Resolució prèvia a la via civil: 124

Nul·litat:

D'actes administratius: 62.1, 64-66
De reglaments: 62.2
Indemnització: 142.4
Motiu de suspensió de l'execució: 111.2.b
Recursos administratius: 107.1
Revisió d'ofici: 102-106

O

Objectivitat: 3.1

Ordenació del procediment: vegeu «procediment administratiu»

Ordre de servei: 21

Organitzacions representatives d'interessos econòmics i socials:

Consideració de persona interessada: 31.2
Participació en òrgans col·legiats: 22.2, 24.3, 26.1

Òrgans:

Competències: 12-18, 20
Comunicacions entre òrgans: 19
Creació: 11
Direcció d'òrgans: 21
Mixtos de vigilància i control: 6.3
Titulars:
Delegació de firma: 16

Responsabilitat: 42.7

Suplència: 17

Òrgans col·legiats:

Actes: 27

Competències i funcions dels membres: 23-25

Compostos per representants de diferents administracions públiques: 22.2

Delegació de competències: 13.7

Drets dels membres: 24.1.c, 27.2

Funcionament: 26, 27

Recursos administratius davant d'ells: 107.2

Règim: 22

Responsabilitat dels membres: 27.4, 28.5

Òrgans consultius: vegeu «Administració consultiva» i «dictàmens»

Òrgans de govern:

Direcció de l'Administració: 3.3

No aplicació de disposicions de la Llei 30/1992: DA 1

Participació en conferències sectorials: 5.5

P

Participació:

En el procediment: 84-86

Principi general: 3.5

Personalitat jurídica:

Administració pública: 3.4

Consortis: 6.5

Entitats de dret públic: 2.2

Persones interessades:

Capacitat d'actuar: 30

Concepte: 31, 86.3

Drets: vegeu també «ciutadans»

A comunicació de realització de la prova: 81.1

A desistir del procediment: 90, 91

A fer al·legacions: 35.e

A indemnització: 141.1

A iniciar un procediment: 68

A notificació d'autorització de l'execució: 93.2

A obtenir resolució de l'Administració: 41.2, 42

A participar en la declaració d'incompetència: 20.2

A promoure la recusació: 29

A sol·licitar certificat acreditatiu del silenci: 43.5

A sol·licitar certificats: 37.8, 40.3

A sol·licitar l'ampliació de terminis: 49.1, 71.2

D'audiència: 84

Estrangers: DA 19

Identificació: 34, 39.2

Pluralitat: 33, 70.2

Residents fora d'Espanya: 49.2

Peticions: vegeu també «persones interessades» i «sol·licitud»

Accés a registres: 37.7

Ampliació de terminis: 49.1, 71.2

D'informes: 82

De certificats: 37.8, 40.3, 43.5

De prova: 81.3

En cas d'inadmissió de les sol·licituds: 89.4

Plans i programes conjunts: 7

Potestat administrativa: 2.2

Potestat disciplinària: 37.3, 127.3, DA 8

Potestat sancionadora:

Principis de la potestat: 127-133

Principis del procediment: 134-138

Prescripció:

D'accions: 106

D'infraccions i sancions: 132

De responsabilitat penal: 146

Del dret a reclamar indemnització: 142.4, 142.5

Límit a la revisió: 106

Resolució: 42.1

Presumpció d'innocència: 137

Principis generals: vegeu «bona fe», «col·laboració», «confiança legítima», «cooperació», «coordinació», «descentralització», «desconcentració», «eficàcia», «eficiència», «jerarquia», «lleialtat institucional», «participació», «proporcionalitat», «tipicitat», «transparència»

Procediment administratiu:

Adequació a la Llei 30/1992: DA 3, DA 1 (Llei 4/1999)

Davant missions diplomàtiques i oficines consulars: DA 11

Drets de les persones interessades: vegeu «persones interessades»

Fases:

Acabament: 87-92

Execució: 93-101

Iniciació: 68-73

Instrucció: 34, 78-86

Ordenació: 74-77

Llengua: 35.d, 36

Règim transitori: DT 2

Taxes: DA 4

Tramitació:

D'urgència: 50

Responsabilitat: 41

Procediment de responsabilitat patrimonial: 142, 143

Procediment disciplinari: vegeu «potestat disciplinària»

Procediment sancionador:

Accés a documents: 37.3

Infraccions en l'ordre social: DA 7

Regulació: 134-138 (vegeu «potestat sancionadora», «responsabilitat administrativa», «sancions»)

Procediment tributari: DA 5

Programes conjunts: vegeu «plans i programes conjunts»

Proporcionalitat: 96.1, 131

Protocols generals: 6.4

Prova:

Efectes en el procediment: 42.5.d

Improcedent: 80.3, 134

Mitjans: 80

Període: 80.2

Procediment sancionador: 137

Qüestions connexes: 89.1 (vegeu «resolució»)

Realització: 81

Publicació:

D'acords d'aprovació de plans o programes conjunts: 7.5

D'actes administratius: 59.5, 60, 61

D'instrucció i ordres: 21.1

De convenis de l'Administració amb persones de dret públic o privat: 88.1

De delegacions de competències: 13.3

De documents de l'Administració: 37.9

De notificacions: 59.4, 60, 61

De procediments amb efectes estimatoris o desestimatoris: 42.4

De reglaments: 52.1

De suspensió de l'eficàcia dels actes: 111.5
Efectes en l'inici del còmput de terminis: 48.2, 48.4
Procediments sense publicitat legal: 34

R

Reclamacions:

De responsabilitat patrimonial: vegeu «responsabilitat patrimonial»

Economicoadministratives: 107.4, DA 5.2

Prèvies: vegeu «via judicial civil», «via judicial laboral»

Rectificació:

De dades inexactes sobre la intimitat: 37.2

D'errors materials, de fet o aritmètics: 105.2

Recurs contenciós administratiu:

Actes administratius impugnables: 109, 142.6, 145.4, DA 9, DA 10

Modificacions a la LRJCA: DA 10

Resolució presumpta de recursos administratius: 115.2, 116.2, 117.2, 119.2

Suspensió de l'execució de l'acte impugnat: 111.4

Recurs extraordinari de revisió: vegeu també «recursos administratius»

Objecte: 108, 109, 118

Resolució: 119

Terminis: 118.2, 119.3

Recurs d'alçada: vegeu també «recursos administratius»

Efectes: 109.a, 43.2

Objecte: 107, 114

Terminis: 115

Recurs de reposició: vegeu també «recursos administratius»

Objecte: 107, 116

Terminis: 117

Recursos administratius:

Audiència a les persones interessades: 112, 113.3

Casos en què no és procedent el recurs:

Acumulació: 73

Ampliació de terminis: 42.6, 49.3

Avocació: 14.2

Recusació: 29.5

Reglaments: 107.3

Tramitació d'urgència: 50.2

Contingut de la resolució: 113

Efectes en el cas que no hi hagi resolució expressa: 43.2

Fi a la via administrativa: 109 (vegeu també «via administrativa»)

Interposició i error en la qualificació: 110

Mesures provisionals: 72.2

Objecte i classes: vegeu «recurs extraordinari de revisió», «recurs d'alçada» i «recurs de reposició»

Obligació de motivació: 54.1.b

Obligació que constin en les resolucions: 89.3

Suspensió de l'execució: 111

Recusació: 29

Registres:

Administració general de l'Estat: DA 15

Dret d'accés: 35.h, 37

Informatització: DA 2

Règim general: 38

Reglament:

Anul·lació: 142.4

Comunicació a les Comunitats Europees: 10

No delegació: 13.2.b
Nul·litat: 62.2
Participació dels ciutadans en la seva elaboració: 86.4
Principis generals: 51, 52, 128
Recurs: 107.3
Revisió d'ofici: 102
Sancionador: 129.3

Relacions entre administracions:

Amb l'Administració local: 9
Amb la Comunitat Europea: 10
Instruments: vegeu «comissions bilaterals de cooperació», «conferències sectorials», «consorcis», «convenis de col·laboració»
Principis generals: 3.2, 4

Renúncia:

A les competències: 8.1, 12
Als drets: 42.1, 87.1, 90, 91

Reserva de llei: 51.1, 62.2

Resolució:

Ampliació de terminis: 42.2, 42.6
Contingut: 89
Delegació: 13.4
En procediment sancionador: 138
En recurs administratiu: 113
Ferma: 115.1, 117.1
Fi a la via administrativa: 109, 142.6, 145.4, DA 9, DA 10
Notificació: 58
Obligació de dictar-la i terminis: 42, 43, 44, 71.1
Prèvia a la via judicial civil: 124
Qüestions connexes: 89.1
Responsabilitat: 41, 42.7
Terminació del procediment: 87

Responsabilitat administrativa:

Autoritats i personal al servei de les administracions: 88.4, 145, 146

Dret a exigir-la: 35.b, 35.j

En procediment sancionador: 130

Responsabilitat disciplinària:

Defectes de tramitació: 79.2

Incompliment de terminis per emetre informes: 83.3

Incompliment de terminis per resoldre: 42.7

Incompliment del torn de despatx d'expedients: 74.2

Incompliments d'instruccions i ordres de serveis: 21.2

No aplicació de normes sobre potestat sancionadora general: 127.3, DA 8

No remissió de recurs a l'òrgan competent per resoldre'l: 114.2

Responsabilitat patrimonial:

Acció de retorn: 145.2

Danys i perjudicis:

Import: 98.3

Supòsits: 100.2, 102.4, 144, 145

De dret privat: 144

En matèria d'assistència sanitària: DA 12

Indemnització: 141

Principis: 139

Procediment: 142, 143

Responsabilitat concurrent: 140

Responsabilitat directa: 145.1

Revisió d'ofici:

Actes de la Seguretat Social i de desocupació: DA 6.1

Actes tributaris: DA 5.2

De disposicions i actes administratius: 54.1.b, 102-106

Revocació:

D'actes administratius: 105

De delegació de competències: 13.3, 13.6

S

Sancions:

Concurrencia: 99.2, 133

Drets del presumpte responsable: 135, 137

Garantia de procediment: 134

Irretroactivitat: 62.2, 128

Mesures provisionals: 136

Prescripció: 132

Principis de la potestat sancionadora: 127-133, 134.3

Resolució: 16.4, 138

Responsabilitat: 130

Tipicitat: 129

Senat: 8.2

Servei públic:

Causa de l'inici d'un procediment de responsabilitat abreujat:
143.1

Dret a indemnització pel seu funcionament: 139.1

Eficàcia com a límit a l'accés a arxius i registres: 37.7

Gestió mitjançant consorcis: 6.5

Gestió ordinària: 15.4

Provoca la desestimació presumpta de sol·licituds: 43.2

Terminació convencional, no suposa alteració de responsabilitat ni de competències: 88.4

Silenci administratiu:

Acreditació: 43.5

Efectes: 42.4, 43.2, 43.3, 44.1, 44.2

En procediments iniciats d'ofici: 44

En procediments iniciats en sol·licitud de l'interessat: 43

En procediments tributaris: DA 5

Excepció d'efecte estimatori: 43.2

Nul·litat: 62.1.f

Règim transitori: DA 1.2, DT 1.3 (Llei 4/1999)

Supòsits:

- Recurs d'alçada: 43.2, 115.1, 115.2
- Recurs de reposició: 117.1, 117.2
- Recurs extraordinari de revisió: 119.3
- Revisió de disposicions i actes nuls: 102.5
- Sol·licitud d'indemnització: 142.7, 143.3
- Suspensió de l'execució: 111.3

Vinculació de l'acte exprés posterior: 114.3

Societat mercantil: 6.5

Sol·licitud:

- Acreditació: 70.3
 - Col·lectiva: 33, 70.2
 - Còmput de terminis: 42.3, 48
 - Contingut: 70
 - Desistiment i renúncia: 71.1, 90, 91
 - Dret d'informació i orientació: 35.g
 - Esmena i millora: 71, 42.5.a
 - Inadmissió: 89.4, 102.3
 - Obligació d'establir models i sistemes normalitzats: 70.4
 - Obligació de resoldre i termini: 42.1, 42.2, 42.3, 89.4
 - Presentació: 38.4, 38.9, DA 18
 - Representació: 32.3
 - Responsabilitat: 42.7
- Tipus:
- D'accés a arxius i registres: 37.1, 37.7
 - D'iniciació de procediment: 68, 70, 71
 - De certificat acreditatiu del silenci: 43.5
 - De compareixença: 40.3
 - De nul·litat en revisió d'ofici: 102.1
 - De responsabilitat patrimonial: 142.1, 142.7
 - De suspensió de l'execució: 111.2, 111.3
 - De tramitació d'urgència: 50.1

Suplència:

Òrgans col·legiats: 24.3

Règim general: 17

Titularitat de la competència: 12.1

Suspensió:

D'execució d'actes:

En un procediment de revisió d'ofici: 104

Obligació de motivació: 54.1.d

Per interposició d'un recurs: 111

Del procediment de responsabilitat patrimonial: 146.2

Del termini de resolució i notificació: 42.5

T

Taxes: DA 4

Terminació del procediment: 87, 88 (vegeu també «caducitat», «desistiment», «renúncia», «resolució» i «convenis»)

Terminis:

Adequació a la Llei 30/1992: DA 3, DA 1 (Llei 4/1999)

Compliment de tràmits per les persones interessades: 76.1

Comunicacions a les Comunitats Europees: 10

Emissió del certificat acreditatiu del silenci: 43.5

Infracció de: 63.3, 79.2

Notificació d'actes administratius: 42, 58

Òrgans col·legiats: 24.1.a, 27.3

Període de prova: 80.2

Prescripció d'infraccions: 132.2

Reclamació prèvia a la via judicial civil: 121.2, 123.1, 124

Reclamació prèvia a la via judicial laboral: 121.2, 125.2

Recursos:

D'alçada: 115.1, 115.2

Extraordinari de revisió: 118.2, 119.3

Reposició: 117.1, 117.2

Règim general:

Ampliació: 42.6, 49, 54.1.e

Còmput: 48

Obligatorietat: 47

Tramitació d'urgència: 50

Règim transitori: DT 1.2 (Llei 4/1999)

Resolució de sol·licituds: 42.2, 42.3, 42.6, 44, DA 15

Tipicitat: 129

Tramitació:

Actes de tràmit: 107.1

Al·legació de defectes: 79.2

Compliment de tràmits per les persones interessades: 76

Comunicació a tercers: 34

Conservació de tràmits: 66

Dels escrits i les comunicacions: 38.2

Drets del ciutadà: 35.a, 35.b

Error en la qualificació d'un recurs: 110.2

Evacuació de tràmits en cas de manca d'informes: 83.3

Inactivitat de les persones interessades: 92.2

Realitzada per missions diplomàtiques i oficines consulars:
49.2

Resolució de qüestions incidentals: 77

Responsabilitat: 41, 79.2

Tràmits no indispensables per a resoldre: 92.2

Urgència: 50

Transparència: 3.5

Tribunal Constitucional:

Interpretació de convenis: 8.3

Nul·litat dels actes que lesionin drets i llibertats susceptibles
d'empara constitucional: 62.1.a

Tributs:

Mitjans per fer-se efectius: 38.7

Procediment en matèria tributària: DA 5

V

Validació d'actes anul·lables: 67

Via administrativa:

Executivitat de les resolucions que hi posen fi: 138.3

Obligació que les resolucions expressin si hi posen fi: 58.2

Resolucions que hi posen fi: 109, 142.6, 145.4, DA 9, DA 10

Via judicial civil: 54.1.b, 120-124

Via judicial laboral: 54.1.b, 120, 121, 125, 126

